

MINISTERUL
FINANTELOR

MINISTERUL
EDUCAȚIEI

Anexa

RAPORTUL DE ANALIZĂ ȘI EFICIENTIZARE A CHELTUIELILOR PUBLICE ÎN DOMENIUL EDUCAȚIE

cu tema:

eficientizarea cheltuielilor cu bunuri și servicii, transferuri către instituțiile publice, finanțarea de bază a învățământului preuniversitar și subvenționarea unor cheltuieli aferente cluburilor sportive, asistența socială, alte cheltuieli, active nefinanciare, aferente acțiunilor/activităților/programelor finanțate de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Educației

Grupul de lucru care a elaborat prezenta analiză a fost format din:

Echipa Ministerului Educației, formată din Adrian Bărbulescu, director, Virginia Rențea, director, Eugenia Jianu, șef serviciu, Ene Marcela, inspector, *căroră le mulțumim pentru contribuție;*
Echipa Ministerului Finanțelor, formată din Nicu Popescu director general, Julien Zamfir director, Cristina Maxim, Paula Rîpan, Cornelia Dumitrescu, Monica Marinescu, consilieri și domnul Moise Popescu, consilier cabinet secretar de stat *căruia îi suntem recunoscători pentru sprijinul acordat.*
Echipa Băncii Mondiale, formată din Andrei Silviu Dospinescu - macroeconomist, Alexandru Ghiță, George Ștefan, Emanuel Răuță, Paul Brînzea sub coordonarea d-nei Alina SAVA, senior education specialist, *căroră le mulțumim pentru contribuție și îndrumările valoroase;*

Ministerul Finanțelor
2023

1. CUPRINS

1. INTRODUCERE	7
1.1 Context	7
1.2 Planul Național de Redresare și Reziliență	7
1.3 Programul de Guvernare 2023 - 2024	8
1.4 Metodologia și obiectivul analizei de eficientizare a cheltuielilor în sectorul de învățământ preuniversitar.....	9
2. INSTITUȚII CHEIE ALE SECTORULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR	13
3. LEGISLAȚIA APLICABILĂ ÎN SECTORUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR	15
3.1 Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, asigură cadrul pentru exercitarea sub autoritatea statului român a dreptului fundamental la învățatură pe tot parcursul vieții.	15
3.2 Strategiile naționale implementate în perioada 2015 - 2020	15
A. Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România	16
B. Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016 - 2020.....	17
C. Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 - 2020	18
D. Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015 - 2020	19
4. ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR DIN ROMÂNIA	22
4.1 Sistemul de organizare a învățământului preuniversitar	22
4.2 Rețeaua și populația școlară din învățământul preuniversitar.....	24
4.3 Efectivele de personal din învățământul preuniversitar	30
4.4 Rate și rezultate ale sistemului de învățământ preuniversitar	38
4.4.1 Rata abandonului școlar	38
4.4.2 Rata de părăsire timpurie a școlii (PTȘ)	43
4.4.3 Rezultatele la evaluarea națională (EN) VIII 2021.....	47
4.4.4 Rezultatele evaluărilor PISA	49
4.5 Finanțarea sistemului de învățământ preuniversitar	52
4.5.1 Modul de finanțare a sistemului de învățământ preuniversitar și fluxul financiar	52
4.5.2 Finanțarea sistemului de învățământ preuniversitar din România, comparativ cu standardele internaționale	57
4.6 Echitatea în sistemul educațional din România	62
4.6.1 Accesul echitabil la educație în mediul urban versus mediul rural	64
5. ÎNVĂȚĂMÂNTUL UNIVERSITAR DIN ROMÂNIA	72
6. BUGETUL MINISTERULUI EDUCAȚIEI ÎN PERIOADA 2017 - 2021	74
6.1 Execuția bugetului Ministerului Educației și sume neutilizate.....	90
7. MĂSURI DE EFICIENTIZARE A CHELTUIELILOR PUBLICE PENTRU SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR DE STAT	97

LISTA DE FIGURI

Figura 1. Jaloanele 201 și 202 - extras din PNRR	8
Figura 2. Evoluția ratei de părăsire timpurie a școlii în perioada 2015 - 2020	16
Figura 3. Ținta pentru anul 2020 a procentului de participare la învățare pe tot parcursul vieții	18
Figura 4. Rata de participare a adulților la procesul de învățare continuă	19
Figura 5. Rata absolvirii învățământului terțiar de către populația cu vârsta de 25-34 ani	20
Figura 6. Structura sistemului de învățământ din România în anul școlar 2022-2023	23
Figura 7. Evoluția populației în România, UE și Europa și Asia Centrală, în perioada 2000 - 2022	25
Figura 8. Ratele brute și nete de înscriere în învățământul primar (perioada 2015-2020) și secundar (perioada 2014-2020)	25
Figura 9. Copiii și adolescenții care nu sunt în școală	26
Figura 10. Numărul elevilor înscriși în învățământul preuniversitar de stat și particular, în perioada 2016-2021	26
Figura 11. Numărul de unități școlare de învățământ de stat din România în perioada 2017 - 2021	27
Figura 12. Populația școlară și populația de vârstă școlară, pe vârste și sexe, în anul școlar 2020-2021	28
Figura 13. Rețeaua școlilor cu număr redus de elevi, an școlar 2022-2023	29
Figura 14. Distribuția școlilor mici pe localitate	29
Figura 15. Structura personalului din învățământul preuniversitar, în anul școlar 2021 - 2022	30
Figura 16. Evoluția numărului cadrelor didactice din învățământul public preuniversitar de stat (inclusiv preșcolar) în perioada 2010 - 2021	31
Figura 17. Numărul total de personal, de cadre didactice și cheltuielile de personal în perioada	33
Figura 18. Salariile medii brute lunare ale profesorilor din învățământul de stat, exprimate în euro, în anul școlar 2020-2021	34
Figura 19. Rata abandonului școlar în învățământul primar, pe medii de rezidență în perioada	39
Figura 20. Rata abandonului școlar în învățământul gimnazial, pe medii de rezidență în perioada 2008 - 2020	40
Figura 21. Rata de părăsire timpurie a școlii în țările EU27, în perioada 2012 - 2021	45
Figura 22. Evoluția ratei de părăsire timpurie a școlii în perioada 2012-2021 pentru țările UE27 care, în anul 2021, au rata de părăsire peste 10%.....	46
Figura 23. Evoluția numărului de cursanți cuprinși în programul	47
Figura 24. Evoluția rezultatelor la evaluarea PISA, pe trei domenii de evaluare, în perioada 2006-2018.....	50
Figura 25. Nivelurile de performanță PISA ale statelor UE, la ultimele două evaluări PISA (2015 și 2018), la disciplinele:	51
Figura 26. Performanța educațională în funcție de locația școlii în evaluările internaționale	52
Figura 27. Tipuri de finanțare a învățământului preuniversitar, surse și criterii	53
Figura 28. Evoluția costului standard per elev, pentru coeficientul 1 în perioada 2010 - 2023	55
Figura 29. Costurile standard comparativ cu cheltuielile per elev în perioada 2018 - 2021	57

Figura 30. Cheltuieli cu instituțiile de învățământ (excluzând dezvoltarea educațională a copiilor mici) per elev/elev, după nivelul de educație, în anul 2019 (în mii PPS)	58
Figura 31. A) Cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB (valori medii în perioada 2017-2020)	59
Figura 32. B) Cheltuielile publice pentru educație, pe niveluri de educație, ca % din PIB (valori medii în perioada 2017-2020)	59
Figura 32. Cheltuielile cu învățământul preuniversitar, % din total cheltuieli pentru educație (valori medii în perioada 2017-2020).....	59
Figura 33. Structura cheltuielilor publice pentru educație, clasificare economică (valori medii în perioada 2017-2020)	60
Figura 34. Structura cheltuielilor publice pentru educație în funcție de sursă (valori medii în perioada 2017-2020)	61
Figura 35. Cheltuielile publice pentru educație per elev, pe niveluri de educație, în anul 2019.....	61
Figura 36. Performanța medie la lectură PISA și cheltuielile publice per elev, în anul 2018.....	62
Figura 37. Înscrierea la școală, în funcție de mediul de rezidență al școlii.....	65
Figura 38. Diferențele socio-economice în funcție de mediul de rezidență al școlii.....	65
Figura 39. Distribuția indiceluiDEME	66
Figura 40. Gradul de vulnerabilitate al școlilor la nivelul UAT-urilor	67
Figura 41. IndiceleDEME în clasament și performanță, pe indicatori și piloni (învățământ primar și secundar inferior).....	68
Figura 42. Eșantion de școli care necesită o abordare a măsurilor integrate (indicatori selectați, învățământ primar și secundar inferior)	69
Figura 43. Performanța educațională în funcție de locația școlii în evaluările naționale clasa a VIII-a	70
Figura 44. Cheltuieli publice pentru educație, ca procent din PIB în perioada 2008-2021	74
Figura 45. Media cheltuielilor pentru educație, ca procent din PIB, în perioada 2017-2021.....	75
Figura 46. Ordonatorii principali de credite care au avut în finanțare Capitolul 65 "Învățământ" în anul 2021	76
Figura 47. Ordonatorii principali de credite care au avut în finanțare Capitolul 65 Învățământ - buget de stat, în anul 2021	76
Figura 48. Sursele de finanțare ale Ministerului Educației, în perioada 2017-2021.....	77
Figura 49. Repartizarea alocațiilor bugetare ale Ministerului Educației pe cele 4 capitole de cheltuieli în perioada 2017 - 2021	78
Figura 50. Situație privind cheltuielile medii din bugetul de stat pe elev și cadre/normă didactică, în perioada 2018 - 2021.....	78
Figura 51. Titlurile de cheltuieli de la Cap.65 din bugetul Min. Educației, analizate potrivit temei, în perioada 2017 - 2021.....	83
Figura 52. Titlul II Bunuri și servicii detaliat pe articole, în perioada 2017 - 2021	84
Figura 53. Articolul de cheltuieli Bunuri și servicii detaliat pe alineate, în perioada 2017 - 2021	85
Figura 54. Titlul VI <i>Transferuri între unități ale administrației publice</i> detaliat pe alineate, în perioada 2017 - 2021	86
Figura 55. Titlul IX Asistență socială detaliat pe alineate, în perioada 2017 - 2021	87
Figura 56. Titlul XI <i>Alte cheltuieli</i> detaliat pe alineate, în perioada 2017 - 2021	88

Figura 57. Titlul XIII Active nefinanciare detaliat pe alineate, în perioada 2017 - 2021	89
Figura 58. Execuția bugetului MEd în perioada 2017 - 2021	91
Figura 59. Ponderea cheltuielilor, în total Capitol Învățământ, inclusiv cheltuielile de personal, în perioada 2018 - 2021.....	92
Figura 60. Ponderea cheltuielilor pe niveluri de învățământ, în total Capitol Învățământ, mai puțin cheltuielile de personal, în perioada 2018 - 2021.....	93
Figura 61. Sume neutilizate de MEd în perioada 2018-2021	93

ABREVIERI

UE - Uniunea Europeană

CE - Comisia Europeană

BM - Banca Mondială

OCDE - Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

MF - Ministerul Finanțelor

MEd - Ministerul Educației

ONG - Organizație nonguvernamentală

SIIR - Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România

PNRR - Planul Național de Redresare și Reziliență

UAT - Unitate administrativ-teritorială

PISA - Programme for International Student Assessment (Programul pentru evaluarea internațională a elevilor)

ILSA - Evaluare internațională la scară largă

TIMSS - Trends in International Mathematics and Science Study (Tendențe internaționale în studiul matematicii și științelor)

PTȘ - Părăsirea timpurie a școlii

VET - Educație și formare profesională

IndiceDEME - indice de dezvoltare echitabil multidimensional în educație

1. INTRODUCERE

1.1 Context

Guvernul României a aprobat, în ședința din 21.09.2022, *Memorandumul de aprobare a cadrului de analiză a cheltuielilor publice și a temei analizei în domeniul educație.*

Prin acest Memorandum s-a stabilit ca învățământul preuniversitar să facă obiectul analizei cheltuielilor Ministerului Educației efectuate în perioada 2017-2019, iar în funcție de disponibilitatea datelor și informațiilor privind execuția bugetară perioada putând fi extinsă până în anul 2021.

Tema analizei privește *eficientizarea cheltuielilor cu bunuri și servicii, transferuri către instituțiile publice, finanțarea de bază a învățământului preuniversitar și subvenționarea unor cheltuieli aferente cluburilor sportive, asistența socială, alte cheltuieli, active nefinanciare, aferente acțiunilor/activităților/programele finanțate de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Educației.*

1.2 Planul Național de Redresare și Reziliență

Unul dintre obiectivele generale ale Pilonul III al Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), Componenta C8/Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii, este îmbunătățirea eficienței cheltuielilor publice prin efectuare de analize de cheltuieli. Pentru realizarea acestui obiectiv, Reforma 3/Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară prevede două jaloane (201 și 203) referitoare la realizarea analizelor de cheltuieli în domeniile educație și sănătate. Jalonul 201 cuprinde trei etape principale pentru finalizarea și publicarea până în T2 2023 a rapoartelor analizelor de cheltuieli, iar jalonul 203 prevede implementarea măsurilor aprobate în bugetul anului 2024. În Figura 1, prezentăm caracteristicile Reformei 3 așa cum sunt înscrise în PNRR.

Figura 1. Jaloanele 201 și 202 - extras din PNRR¹

Reforma PNRR	Jalon	Indicator	Termen	Descriere
Reforma 3. Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară	201 Finalizarea analizei cheltuielilor în sectoarele sănătății și educației	Publicarea analizei cheltuielilor în domeniile educației și sănătății	T2 2023	Analiza cheltuielilor în sectoarele sănătății și educației se efectuează în trei etape principale: 1. Memorandum în Guvern de prezentare a analizei cheltuielilor în sectoarele sănătății și educației. 2. Crearea unor grupuri de lucru tematice cu reprezentanți ai Ministerului de Finanțe, ai Ministerului Sănătății, ai Casei Naționale de Asigurări de Sănătate/ai Ministerului Educației. 3. Colectarea de date, finalizarea analizelor și prezentarea rezultatelor.
	203 Proiectul de lege a bugetului pentru 2024 include recomandările analizei cheltuielilor (sectoarele sănătății și educației)	Proiectul de buget include rezultatele analizelor cheltuielilor în sectoarele sănătății și educației	T4 2023	Proiectul de buget pe anul 2024 va reflecta măsurile aprobate din analizele de cheltuieli în sectoarele sănătății și educației.

1.3 Programul de Guvernare 2023 - 2024

Programul de Guvernare 2023-2024², își propune, din perspectiva Proiectului „România Educată”, *”o educație de calitate pentru toți, educație individualizată - diversitate, realizarea autonomiei și gândirii critice, considerarea modelul profesorului în formarea elevului ca fiind cel mai puternic instrument pedagogic, alocarea prioritara de resurse suficiente, în mod transparent, echitabil și eficient”*.

În acest cadru, pentru învățământul preuniversitar, Guvernul României propune șase priorități de guvernare:

1. Asigurarea accesului neîngrădit la educație și combaterea fenomenului de abandon școlar, prin Programul Național Integrat de Reducere a Abandonului Școlar și inclusiv prin Planul Național de Redresare și Reziliență
2. Creșterea nivelului de salarizare din învățământ și asigurarea finanțării pentru formarea continuă a cadrelor didactice
3. Creșterea stării de bine a elevilor și a cadrelor didactice în școală
4. Extinderea învățământului preuniversitar tehnologic în sistem dual până la generalizare - 2030
5. Creșterea numărului unităților de învățământ în care este asigurată asistența medicală și consilierea școlară, în colaborare cu Ministerul Sănătății și autoritățile publice locale
6. Sprijin pentru cetățenii români din afara granițelor țării și pentru cei reîntorși în România

¹ <https://mfe.gov.ro/pnrr/>

² Programul de Guvernare 2023-2024, adoptat prin Hotărârea Parlamentului nr.22/2023 pentru acordarea încrederii Guvernului

Aceste priorități sunt susținute de 48 de acțiuni, centrate pe zece obiective de guvernare:

1. Școala în sprijinul elevului și al familiei
2. Infrastructură școlară și siguranță
3. Șanse egale în educație
4. Sprijin pentru toți elevii
5. Sprijin pentru elevii și cadrele didactice din afara granițelor țării
6. Sprijin pentru cadrele didactice și management preuniversitar performant
7. Toți pentru școală, școală pentru toți
8. Un învățământ tehnologic conectat la piața muncii
9. Digitalizarea resurselor educaționale
10. Modernizarea planurilor cadru și a programelor școlare

Totodată, punctul de plecare pentru atingerea obiectivelor menționate anterior pentru perioada 2023 - 2024 este operaționalizarea și implementarea Proiectului "România Educată", acest deziderat fiind inclus în Strategia Națională de Apărare a Țării, adoptată de Parlamentul României și asumată de Guvernul României prin Memorandumul din data de 13.07.2021. Pentru operaționalizarea acestui proiect, Guvernul s-a angajat să susțină creșteri graduale, până în anul 2024, având în vedere prevederile art.8 din Legea educației naționale nr.1/2011, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora: "Pentru finanțarea educației naționale se alocă anual din bugetul de stat și din bugetele autorităților publice locale minimum 6% din produsul intern brut al anului respectiv. Suplimentar, unitățile și instituțiile de învățământ pot obține și utiliza autonom venituri proprii. Pentru activitatea de cercetare științifică se alocă anual, de la bugetul de stat, minimum 1% din produsul intern brut al anului respectiv".

Măsura de alocare a 6% din PIB pentru învățământ, din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, nu a fost niciodată pusă în aplicare. Măsura a fost prorogată anual prin acte normative de măsuri fiscal-bugetare. Pentru anul 2023, măsura a fost prorogată până la 31 decembrie 2023 prin OUG nr.168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

1.4 Metodologia și obiectivul analizei de eficientizare a cheltuielilor în sectorul de învățământ preuniversitar

Aria de analiză are în vedere, fără a se limita la acestea, toate cheltuielile finanțate de la bugetul de stat prin bugetul MEd aferente învățământului preuniversitar. Pe parcursul analizei se vor avea în vedere unitățile de învățământ, cadrele didactice și elevii din învățământul de stat. Datele referitoare la învățământul particular au fost folosite pentru comparabilitate numai în cazurile în care a fost nevoie de aceasta.

Analiza de eficientizare a cheltuielilor realizată de MF în colaborare cu MEd a avut ca scop să identifice căi pentru îmbunătățirea cheltuirii banului public, astfel încât eventualele economii identificate la unele activități să fie redistribuite pentru finanțarea serviciilor cărora le sunt alocate fonduri insuficiente.

Potrivit bunelor practici, analiza de eficientizare a cheltuielilor publice conduce la stabilirea unor măsuri de îmbunătățire a eficienței cheltuirii banilor publici pe termen mediu, pornind de la identificarea acțiunilor prin care se pot obține rezultate mai bune din perspectiva politicilor publice și programelor bugetare, sau prin care se pot realiza economii din cheltuielile cu prioritate redusă, ineficiente sau ineficace.

Obiectivul analizei este acela de a identifica măsuri care, în urma implementării acestora, începând cu bugetul de stat pe anul 2024, să producă un impact pozitiv asupra:

- reducerii ratei de abandon școlar pentru învățământul primar și gimnazial;
- creșterii numărului absolvenților din învățământul gimnazial;
- îmbunătățirii rezultatelor la evaluările internaționale standardizate ale elevilor (ex. testele PISA);
- creșterii accesului la educație pentru toate categoriile sociale, în special, a acelor provenite din medii defavorizate.

Conform *Memorandumului de aprobare a cadrului de analiză a cheltuielilor publice și a temei analizei în domeniul educației*, denumit în continuare "Memorandum", aprobat de Guvern în data de 21.09.2022, au fost stabilite cadrul și tema analizei cheltuielilor, obiectivele, țintele și termenii de referință ai analizei, și calendarul de lucru, în care trebuie să acționeze grupul de lucru, constituit din reprezentanți ai MF și ai MEd.

Prin Ordinul ministrului finanțelor și al ministrului educației nr.3246/5736/2022, au fost aprobate componența și atribuțiile membrilor grupului de lucru, desemnați de către fiecare minister. Aceștia au colaborat, potrivit atribuțiilor și ariei de competență pentru elaborarea documentului de diagnoză, a fișelor de măsuri de eficientizare a cheltuielilor publice și a prezentului Raport de analiză și eficientizare a cheltuielilor publice în domeniul educației, care se aprobă de Guvern prin memorandum.

Precizări metodologice

Analiza de eficientizare a cheltuielilor publice este o activitate relativ nouă în România, fiind realizată de către MF. Modul de realizare al acestei analize este stabilit în principal pe baza bunelor practici prezentate în cadrul asistenței tehnice de care a beneficiat MF³, concretizat în elaborarea unei proceduri operaționale în acest sens⁴.

Cadrul prezentei analize, grupul de lucru, tema și obiectivele au fost stabilite prin *Memorandumul*, aprobat de către Guvern în luna septembrie 2022. Pentru analiză, grupul de

³ Prin Compartimentul de Analiză și Eficientizare a Cheltuielilor Publice, MF a beneficiat de proiecte de asistență tehnică furnizate de către FMI în perioada 2015-2016 și de către Comisia Europeană în perioadele 2017-2018 respectiv 2019-2022

⁴ PO-10.11 *Elaborarea analizelor de eficientizare a cheltuielilor publice pe domenii/sectoare/programe/acțiuni și/sau instituții publice*, aprobată prin OMF nr.1303/18.10.2021

lucru a colaborat și cu echipa Băncii Mondiale care realizează un studiu privind învățământul preuniversitar din țara noastră.

În urma activității grupului de lucru, MF a elaborat prezentul Raport de analiză a cheltuielilor în domeniul educației. Raportul cuprinde două părți principale: documentul de diagnoză și măsurile de eficientizare a cheltuielilor publice. Atât documentul de diagnoză cât și măsurile de eficientizare au fost însușite de instituțiile implicate în analiză și sunt supuse aprobării Guvernului, prin memorandumul la care este anexat prezentul Raport de analiză.

Documentul de diagnoză prezintă principalele caracteristici de ordin legislativ, financiar și social ale domeniului *educație*, cu accent pe sectoarele primar și secundar ale învățământului preuniversitar stabilit prin tema aprobată prin Memorandum, precum și principalele zone de îmbunătățire a activității, avute în vedere de către MEd sau care sunt surprinse în rapoartele relevante din domeniu. Acestea sunt însoțite de rezultate ale interpretărilor statistice sau ale analizelor datelor realizate în cursul analizei realizate. Potrivit prevederilor Memorandumului, s-au analizat date, informații, analize, documente aferente perioadei 2017-2020 și punctual anul 2021, acolo unde au existat date statistice disponibile.

Măsurile de eficientizare a cheltuielilor publice cuprind acțiunile stabilite pentru atingerea obiectivului analizei. Pentru fiecare măsură de eficientizare s-au stabilit: obiectivul, responsabilii cu implementarea măsurii, calendarul de implementare, indicatorii măsurii și valorile acestora (intermediare și finale) precum și frecvența de măsurare a gradului de implementare a măsurii, realizată de către MF.

Măsurile de eficientizare a cheltuielilor urmează să fie implementate în proiectul de buget al MEd începând cu cel aferent anului 2024.

Zonele de îmbunătățire a activității precum și măsurile de eficientizare a cheltuielilor au fost identificate și respectiv fundamentate de rezultatele analizei datelor utilizate în acest proces. Acestea sunt date publice, utilizate în statisticile naționale și europene sau rezultate ale analizelor similare realizate de instituțiile financiare internaționale (rapoarte ale BM, Comisiei Europene, FMI).

Procesul de analiză a cheltuielilor publice a presupus colectarea și cercetarea datelor și informațiilor cu privire la cheltuirea banilor publici, pe care MF le-a prelucrat în colaborare cu echipa BM în cadrul conlucrării pentru atingerea scopului analizei.

Pentru realizarea diagnozei sistemului de învățământ din România s-au folosit surse de date și informații multiple, cum ar fi modul de finanțare, sume referitoare la cheltuielile bugetare și la sumele neutilizate, poziționarea României în UE în ceea ce privește rezultatele (performanța) în învățământ, ș.a..

Pentru a corela nivelul rezultatelor (performanța) cu nivelul cheltuielilor, s-au folosit date și informații de la instituții internaționale și naționale precum UNESCO, OCDE, Banca Mondială, Comisia Europeană și Institutul Național de Statistică. S-au accesat, de asemenea,

date la nivel de școală de la MEd din SIIIR și de la MF din Forexebug, care au permis înțelegerea detaliată a problemelor din sistemul educațional din România⁵.

Pe baza acestora, specialiștii BM au întocmit o bază de date detaliată, care conține date și informații referitoare la peste 4.000 de unități școlare, care a facilitat realizarea unei analize cuprinzătoare, inclusiv elaborarea, unui indice de dezvoltare echitabil multidimensional în educație (IndiceDEME) care conține caracteristicile cheie ale sistemului de învățământ preuniversitar românesc.

Indicatorii folosiți pentru evaluarea rezultatelor sistemului de învățământ preuniversitar oferă informații relevante pentru a măsura sistemele de educație pe baza unor criterii precise. Astfel de criterii se referă la obiectivele politicilor educaționale ca, de exemplu, participarea, accesul, finanțarea, organizarea, repartizarea rețelei de învățământ, finalizarea studiilor, etc. Informațiile privind aceste aspecte se exprimă de obicei cantitativ, prin date observabile și măsurabile. Aceste date statistice nu au fost semnificative în sine, ci prin interpretarea lor sub formă de relații cauzale, prin rate, ponderi, corelații și tendințe. Astfel, indicatorii au asigurat datele cantitative necesare pentru descrierea operațională a sistemului de învățământ preuniversitar, dar și informații pentru evaluarea modului de funcționare a acestui sistem. De exemplu, un indicator precum procentajul din PIB alocat finanțării învățământului public a devenit relevant atât prin informația cantitativă intrinsecă (ex. 2,8%), cât și pentru a se aprecia măsura în care învățământul a constituit o prioritate a politicilor publice la momentul respectiv.

⁵ Grupul de lucru este recunoscător Băncii Mondiale pentru colaborarea din timpul elaborării analizei.

2. INSTITUȚII CHEIE ALE SECTORULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR

Prin lege se reglementează structura, funcțiile, organizarea și funcționarea sistemului național de învățământ de stat, particular și confesional.

Sistemul național de învățământ preuniversitar este constituit din ansamblul unităților de învățământ de stat, particulare și confesionale autorizate/acreditate.

Ministerul Educației (MEd) elaborează și implementează politica națională în domeniul învățământului. Acesta organizează și conduce sistemul național de învățământ, având ca parteneri instituțiile subordonate și instituțiile aflate în coordonare directă cât și alte instituții cu atribuții de organizare și funcționare a învățământului. MEd proiectează, fundamentează și aplică strategiile naționale în domeniul educației și are drept de inițiativă și de execuție în domeniul politicii financiare și al resurselor umane din sfera educației, finanțând sistemul de învățământ.

Autoritățile administrației publice locale, ca entități ce contribuie parțial la exercitarea funcțiilor publice ale statului, îndeplinesc un rol esențial în realizarea funcției educative. Rolul autorităților administrației publice locale în conducerea și administrarea unităților de învățământ preuniversitar se prezintă și sub forma conlucrării cu formele de conducere de la nivelul unităților în toate aspectele.

Inspectoratele școlare - servicii publice deconcentrate ale MEd, se organizează la nivel județean și la nivelul municipiului București și acționează pentru realizarea obiectivelor educaționale prevăzute de legea educației pentru învățământul preuniversitar. La nivel național sunt 41 de inspectorate județene - câte unul corespunzător fiecărui județ, și un inspectorat școlar corespunzător municipiului București.

Unitățile de învățământ - formează rețeaua școlară care se organizează de către autoritățile administrației publice locale, cu avizul conform al inspectoratelor școlare. În prezent, funcționează aproximativ 7.000 de unități școlare.

Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP) - se află în coordonarea MEd și realizează, printre altele și activitatea de evaluare și acreditare a furnizorilor de educație din învățământul preuniversitar, de evaluare a calității educației din învățământul preuniversitar, de elaborare a standardelor de referință și indicatorilor de performanță, a metodologiei de evaluare instituțională și de acreditare, și propune recomandări de îmbunătățire a standardelor de calitate a învățământului preuniversitar.

Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Preuniversitar (CNFIP) - organism consultativ al MEd, la nivelul căruia se determină anual costul standard per elev/preșcolar/antepreșcolar prin care se propune formula alocare a fondurilor pentru finanțarea de bază a unității de învățământ, formulă de finanțare care ia în considerare costul standard per elev/preșcolar/antepreșcolar, numărul de elevi/preșcolari/antepreșcolari din unitatea de învățământ, precum și factorii de corecție

dependenți de densitatea de elevi în zonă, severitatea dezavantajelor, de limba de predare și alți factori.

Unitatea pentru Finanțarea Învățământului Preuniversitar (UFIP) instituție publică în subordinea MEd, care asigură secretariatul tehnic și executiv pentru activitatea CNFÎP, având ca obiectiv monitorizarea activității de finanțare pe baza costului standard per elev/preșcolar/antepreșcolar a unităților de învățământ preuniversitar de stat, particular și confesional acreditat și propune redistribuirea fondurilor alocate prin bugetul de stat, pentru asigurarea finanțării unităților de învățământ preuniversitar de stat, particular și confesional acreditat. Elaborează, în proiect, politici de finanțare, metodologii și reglementări privind finanțarea de bază a unităților de învățământ preuniversitar și le înaintează spre aprobare CNFÎP.

Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație (CNPEE) - instituție publică în subordinea MEd, are ca scop fundamentarea politicilor educaționale pe baza cercetării științifice, coordonarea științifică a elaborării și revizuirii periodice a componentelor curriculumului național, coordonarea evaluării manualelor școlare și auxiliarelor didactice, precum și coordonarea științifică și profesională a sistemului național de evaluare și examinare în învățământul preuniversitar.

Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic (CNDIPT) - instituție publică în subordinea MEd, cu rol în reformarea și dezvoltarea învățământului profesional și tehnic. Contribuie la dezvoltarea unui învățământ profesional și tehnic de calitate și atractiv, care să ofere șanse egale fiecărui elev, astfel încât acesta să dobândească o calificare și să-și continue educația pe tot parcursul vieții.

Casele Corpului Didactic (CCD) - principalii furnizori de formare continuă din sistemul educațional. În baza prevederilor legale, ele sunt unități conexe ale MEd, funcționează în fiecare județ, având misiunea de a promova inovația și reforma în educație, dar și de a asigura cadrul pentru dezvoltarea personală și profesională a personalului din învățământul preuniversitar.

3. LEGISLAȚIA APLICABILĂ ÎN SECTORUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR

3.1 Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, asigură cadrul pentru exercitarea sub autoritatea statului român a dreptului fundamental la învățatură pe tot parcursul vieții.

Legea reglementează structura, funcțiile, organizarea și funcționarea sistemului național de învățământ de stat, particular și confesional.

Misiunea asumată de lege este de formare, prin educație, a infrastructurii mentale a societății românești, în acord cu noile cerințe, derivate din statutul României de țară membră a Uniunii Europene și din funcționarea în contextul globalizării, și de generare sustenabilă a unei resurse umane naționale înalt competitive, capabilă să funcționeze eficient în societatea actuală și viitoare.

3.2 Strategiile naționale implementate în perioada 2015 - 2020

Potrivit *Strategiei Fiscal-Bugetare pentru perioada 2017 - 2019*⁶, capitolul *Politica în domeniul educației, formării profesionale și cercetării științifice universitare*, a fost stabilit cadrul strategic pentru educație și formare profesională care cuprindea strategiile sectoriale, adoptate prin hotărâri de guvern, și anume:

- A. Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România, aprobată prin H.G. nr.417/2015;
- B. Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016 - 2020, aprobată prin H.G. nr.317/2016;
- C. Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 - 2020, aprobată prin H.G. nr.418/2015;
- D. Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015 - 2020, aprobată prin H.G. nr.565/2015;

Aceste strategii defineau obiectivele generale și direcțiile de acțiune din domeniul educației cu scopul de a asigura suportul strategic pentru creșterea competitivității și coeziunii sociale, pentru dezvoltarea personală a tinerilor și integrarea socială, precum și pentru corelarea învățământului cu cerințele angajatorilor.

Totodată, Programul de Guvernare 2017 - 2020, documentele europene și naționale în domeniu (Strategia Europa 2020, Cadrul ET 2020 ș.a.) fundamentau principalele ținte strategice ale MEd în perspectiva 2020:

- procentul celor care părăsesc timpuriu școala să fie sub 11,3%;
- cel puțin 26,7% dintre persoanele cu vârste cuprinse între 30 și 34 de ani să aibă finalizate studiile terțiare;

⁶ Potrivit "Strategiei Fiscal-Bugetare pentru perioada 2017 - 2019" pag. 71

- cel puțin 10% dintre persoanele cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani să participe la învățarea pe tot parcursul vieții.

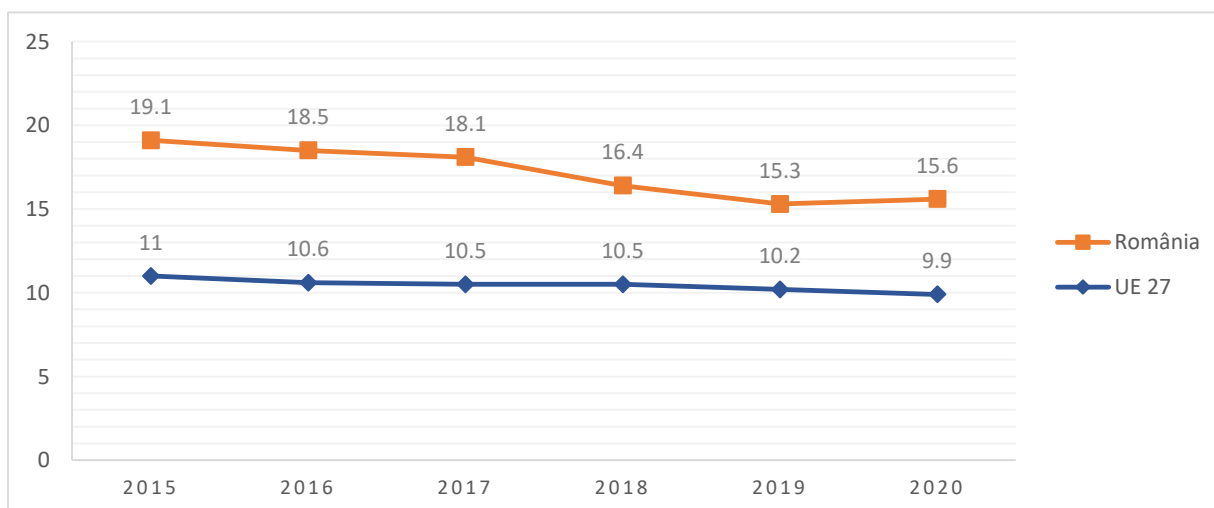
A. Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România

Părăsirea timpurie a școlii (PTȘ) este definită ca fiind procentul tinerilor cu vârste cuprinse între 18-24 de ani care au finalizat cel mult nivelul secundar inferior (echivalentul clasei a opta) și care nu mai urmează nicio altă formă de școlarizare sau formare profesională. Cei care au finalizat învățământul obligatoriu, ceea ce, conform legii românești în vigoare la momentul elaborării strategiei, însemna clasa a zecea, nu au fost incluși în măsurile privind PTȘ, chiar dacă nu și-au finalizat studiile din învățământul secundar superior (clasele a 11-a și a 12-a).

PTȘ și nivelul diferit al calității educației oferite în școlile din mediul rural, comparativ cu cel din mediul urban sunt două dintre cele mai importante probleme cu care are de-a face sistemul de învățământ din România, la nivel de școală. Ambele sunt legate de indicele statutului socioeconomic al familiilor de proveniență (indicele SSE) și de influența acestuia asupra participării la educație și la rezultatele educaționale ale copiilor. De asemenea, influențează și alți indicatori strategici, precum *absolvirea învățământului terțiar, angajarea și chiar participarea adulților la învățarea pe tot parcursul vieții*, în special la locul de muncă, din moment ce influențează modul în care viitorii adulți se raportează la educație, pe durata vieții.

Obiectivul strategiei pentru anul 2020, respectiv *”reducerea la maximum 11,3% a ratei de tineri între 18-24 de ani care au finalizat cel mult ciclul de învățământ secundar inferior și care nu sunt înscriși în nicio formă de continuare a studiilor sau formare profesională”*, reflecta ținta asumată de România în ceea ce privește unul dintre indicatorii cheie ai Strategiei Europa 2020.

Figura 2. Evoluția ratei de părăsire timpurie a școlii în perioada 2015 - 2020

Sursa: MEd

Din evoluția indicatorilor în perioada de implementare a strategiei a reieșit faptul că ținta stabilită nu s-a atins.

Potrivit datelor publicate de Institutul Național de Statistică, la 1 ianuarie 2021, locuiau în România 1.402.079 de persoane cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani, iar dintre aceștia 218.724 de tineri care nu terminaseră clasa a VIII-a. Astfel 15,3% dintre tinerii cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani - **dintr-o clasă cu 25 de elevi, 4 dintre ei renunță la școală până la clasa a VIII-a sau după finalizarea ei.**

Costul estimat de implementare al strategiei a fost între 651 și 929 mil. euro, însă, MEd nu deține date referitoare la sumele cheltuite pentru implementarea acestei strategii.

B. Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016 - 2020

Strategia trebuia să abordeze în mod integrat educația și formarea profesională inițială și continuă, care să conducă la dezvoltarea unui sistem de formare profesională accesibil, atractiv, competitiv și relevant pentru cerințele pieței muncii, continuând ciclul de politici publice 2007 - 2013 în domeniul dezvoltării resurselor umane. Totodată, Strategia era complementară *Strategiei Naționale de Învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020* și *Strategiei privind reducerea părăsirii timpurii a școlii*, și propunea o viziune globală asupra dezvoltării/consolidării întregului sistem de educație și formare profesională adresat participanților la învățarea pe tot parcursul vieții. Din perspectiva calificărilor și competențelor, își propunea o abordare în strânsă legătură cu strategiile elaborate de Ministerul Muncii, Protecției Sociale, Familiei și Persoanelor Vârstnice în domeniul ocupării forței de muncă.

Cererea pentru învățământul profesional și tehnic (VET) înregistra creșteri. La nivelul învățământului secundar superior, 60% dintre elevi au fost înscriși în programe VET în 2013 față de media UE de 49%. Cu toate acestea, școlile VET aveau o rată mai scăzută a promovabilității la examenul național final (38% comparativ cu 76% în învățământul general, în 2013) și o rată mai mare de părăsire timpurie a școlii.

Principalele provocări pentru sectorul VET: subfinanțarea, calitatea personalului didactic, insuficiența legăturilor sistematice cu piața forței de muncă și modificările legislative frecvente.

Accelerarea punerii în aplicare a învățământului dual se număra printre prioritățile MEd pentru 2016⁷.

Obiectivul general al strategiei era dezvoltarea unui sistem de educație și formare profesională adaptat cerințelor pieței muncii și nevoilor beneficiarilor direcți. Strategia avea 4 obiective strategice pentru care au fost formulate 8 direcții de acțiune cu rezultate asociate⁸.

⁷ "Raportul de țară al României pentru 2016"

⁸ Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei Educației și Formării Profesionale din România 2016-2020 din România pentru perioada 2016-2020 - pag.26

Strategia a fost pusă în aplicare prin utilizarea mai multor instrumente de finanțare: Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, Programul Operațional Regional 2014 - 2020 și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014 - 2020, bugetul de stat.

Din evoluția indicatorilor în perioada de implementare a strategiei a reieșit faptul că 3 obiective strategice din cele 4 stabilite nu s-au atins.

În ceea ce privește cel de al 4-lea obiectiv *creșterea ratei de ocupare a tinerilor din grupa de vârstă 20-34 de ani, necuprinși în educație și formare, cu nivel de educație ISCED 3 și 4 la 63% până în 2020*, a fost atins, chiar depășit, ajungând în 2020 la un procent de 67,4% și la un procent de 68% pentru învățământul vocațional.

Pentru cele 3 obiective strategice care nu s-au atins, totuși s-au evidențiat o serie de evoluții, în anul 2020, față de anul 2014, după cum urmează:

- creșterea cu 10% a ponderii elevilor de clasa a IX-a din învățământul profesional și tehnic în raport cu numărul total de elevi din clasa a IX-a;
- reducerea cu 0,9% a ratei abandonului școlar a elevilor din învățământul profesional și tehnic;
- creșterea cu 6,2% a ponderii absolvenților învățământului liceal tehnologic declarați reușiți la examenul de bacalaureat și o tendință de creștere anuală a numărului total de elevi implicați în programe de inovare și de mobilitate internațională.

Costul estimat al implementării strategiei pentru perioada 2016-2020 era de 1,8 mld. lei, însă, MEd nu deține date referitoare la sumele cheltuite pentru implementarea acestei strategii.

C. Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 - 2020

Strategia avea ca obiectiv *creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții și creșterea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața muncii*, unde ținta strategică era ca *cel puțin 10% din populația adultă*, cu vârste cuprinse între 25 - 64 ani, să participe la activități de învățare pe tot parcursul vieții față de procentul de 1,8% corespunzător anului 2013:

Figura 3. Ținta pentru anul 2020 a procentului de participare la învățare pe tot parcursul vieții

2013	2020	
România	România	Europa
1,8%	> 10%	> 15%

Strategia era complementară *Strategiei privind reducerea părăsirii timpurii a școlii 2015 - 2020 și Strategiei educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016 - 2020* și își propunea pentru educația non-formală să asigure alfabetizarea adulților, a

educației de bază pentru persoanele aflate în afara sistemului de educație, a aptitudinilor de viață, a competențelor profesionale și a culturii generale.

Figura 4. Rata de participare a adulților la procesul de învățare continuă

		2013	2014	2017	2020	Țintă 2025
Participarea adulților la procesul de învățare continuă (vârsta 25-64 de ani)	RO	1,8%	1,5%	1,1%	1,0%	
	EU27	9,9%	10,8 %	10,9%	9,1%	47%

Din evoluția indicatorilor în perioada de implementare a strategiei a reieșit faptul că ținta stabilită nu s-a atins.

Un factor pozitiv îl constituie îmbunătățirea cadrului legislativ în ceea ce privește *învățarea pe tot parcursul vieții*, fiind incluse prevederi pentru recunoașterea și certificarea competențelor dobândite prin intermediul educației formale, non-formale și informale.

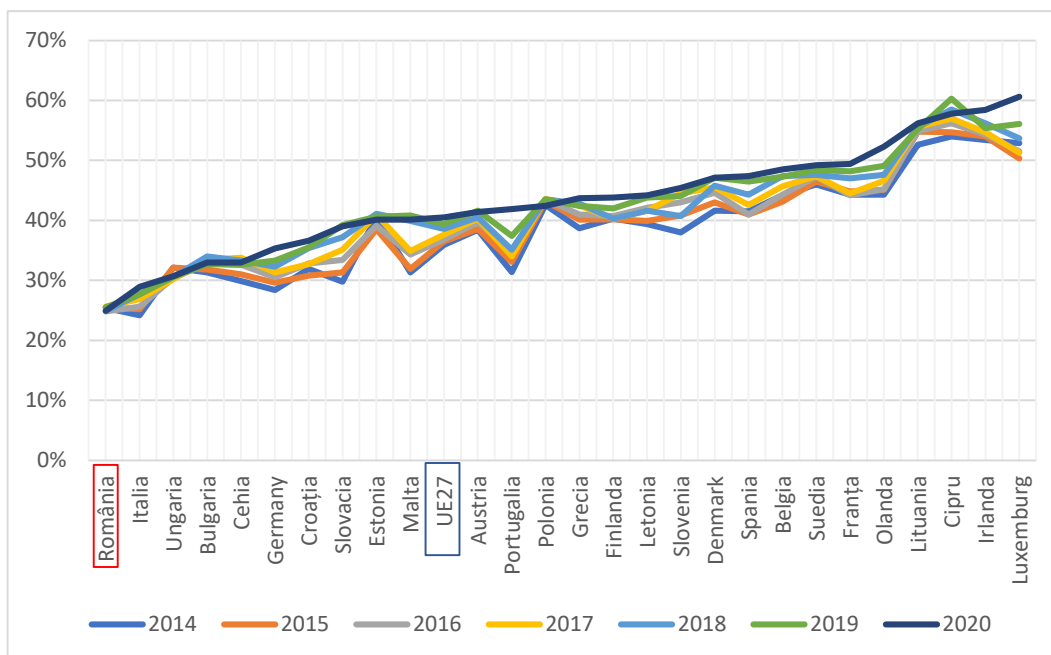
Costul estimat de implementare al strategiei a fost de 1,0795 mld. EUR, însă, MEd nu deține date referitoare la sumele cheltuite pentru implementarea acestei strategii.

D. Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015 - 2020

Strategia trebuia să aibă impact asupra a peste 625.000 persoane, dintre care 58.000 persoane absolvente de învățământ terțiar, cu vârste de 30-34 de ani, ceea ce corespundea țintei de 26,7%, asumată de România pentru anul 2020. Rata de 25,6% pentru 2015, conform datelor Eurostat, se afla printre ratele cele mai mici dintre statele membre ale UE, România fiind alături de Italia, Malta, Slovacia și Cehia.

În perioada de implementare a strategiei, rata de absolvire a învățământului terțiar în rândul populației de 25-34 ani a înregistrat o tendință de scădere, de la 25,4% în anul 2014 la 24,9% în anul 2020 (Figura 5).

Figura 5. Rata absolvirii învățământului terțiar de către populația cu vârsta de 25-34 ani

Sursa: Eurostat

Ratele⁹ de absolvire a învățământului terțiar au crescut constant în ultimul deceniu în Uniunea Europeană (UE), dar există diferențe considerabile între țări și între subgrupuri din cadrul țărilor. În 2020, rata de absolvire a învățământului terțiar era de 40,5 % în UE, 11 țări atingând deja ținta stabilită pentru 2030, diferența dintre acestea variind de la 24,9 % în România la 60,6 % în Luxemburg.

Astfel, numai¹⁰ 25 % din populația cu vârste cuprinse între 25-34 de ani deține o diplomă de învățământ terțiar. Deși proporția s-a îmbunătățit în timp, aceasta se situează cu mult sub media UE de 40,5 % și sub ținta de la nivelul UE de 45 % până în 2030.

Până în anul 2020, 9% din activitățile cuprinse în Planul de implementare al Strategiei nu au fost inițiate, iar celelalte activități au fost realizate în proporție de 50%.

Strategia a avut estimat un buget de 2,1 mld EUR, dintre care 1,638 mld EUR cu alocare din bugetul de stat, cu impact asupra a 625.500 de persoane.

Nu se cunosc cheltuielile finale și nici numărul final de beneficiari.

Sinteza Strategiilor naționale, prezentate mai sus, implementate în perioada 2015 - 2020, se prezintă astfel:

⁹ Ministerul Educației, "Raport privind starea învățământului superior din România 2020 - 2021, pagina 5

¹⁰ Comisia Europeană, "Monitorul educației și formării 2020 - analiză de țară decembrie 2021", paginile 9-10

Strategia	Buget estimat	Observații
A. Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii 2015-2020	0,8 mil. euro	nu se cunosc date privind sumele cheltuite pentru implementare
B. Strategia educației și formării profesionale 2015-2020	1,8 mil. lei	
C. Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020	1,1 mil. euro	
D. Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020	2,1 mil. euro	
TOTAL	4 mil. euro	
	1,8 mil. lei	

Din evoluția indicatorilor în perioada de implementare a celor 4 strategii a reieșit faptul că obiectivele acestora nu au fost atinse decât într-o foarte mică măsură. Așa cum s-a menționat în concluziile prezentate pentru fiecare strategie, pe anumite segmente s-au înregistrat unele progrese.

De asemenea, chiar dacă se cunosc costurile estimate de implementare a strategiilor, MEd nu deține date referitoare la sumele cheltuite efectiv pentru implementarea acestor strategii.

Inițiatorii strategiilor ori un alt organism independent ar trebui să monitorizeze gradul de implementare al obiectivelor precum și rezultatele obținute după implementare. Astfel, s-ar identifica ce nu a funcționat în modul de realizare al obiectivelor, unde au apărut obstacole, ce schimbări sunt necesare pentru a se obține rezultatele propuse în viitoarele strategii.

O astfel de monitorizare necesită o abordare coordonată și o responsabilitate privind finanțarea educației. Acest lucru ar trebui să includă o atenție deosebită pentru a se stabili dacă resursele financiare ajung la elevii cei mai vulnerabili și dacă indicatorii de rezultat folosiți reflectă obiectivul strategiei.

Un pas important a fost făcut de MF, prin intermediul Sistemului național de raportare "Forexbug", prin care școlile își raportează situațiile financiare aferente contabilității patrimoniale și bugetare și execuția bugetelor de venituri și cheltuieli. Sistemul analizează datele privind elevii și profesorii din SIIR împreună cu rapoartele de cheltuieli din Forexbug. Datele introduse la nivelul unităților de învățământ ar trebui să fie complete și corecte, validate de MEd pentru a putea fi utilizate în procesul de monitorizare și de evaluare a sistemului de educație, pentru a ajuta la formularea politicilor în domeniu, precum și la fundamentarea programelor. Astfel, o mai bună formare a personalului în această privință ar putea ajuta unitățile de învățământ să își gestioneze mai eficient finanțarea și modul de raportare.

4. ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR DIN ROMÂNIA

Învățământul preuniversitar este parte integrantă a învățământului național constituit ca sistem, reunind *unitățile de învățământ de stat, particulare și profesionale*, autorizate sau acreditate. Este organizat pe niveluri, forme de învățământ și, după caz, filiere și profiluri. Pluralismul educațional este unul dintre atributele învățământului preuniversitar, astfel că în România funcționează școli publice sau particulare, în sistem de alternativă educațională (Step by Step, Waldorf, Freinet, Montessori etc.) care completează sistemul de învățământ clasic.

Constituția, la ARTICOLUL 32 prevede următoarele: ”(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare. (2) Învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română. În condițiile legii, învățământul se poate desfășura și într-o limbă de circulație internațională. (3) Dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limbă sunt garantate; modalitățile de exercitare a acestor drepturi se stabilesc prin lege.”

4.1 Sistemul de organizare a învățământului preuniversitar

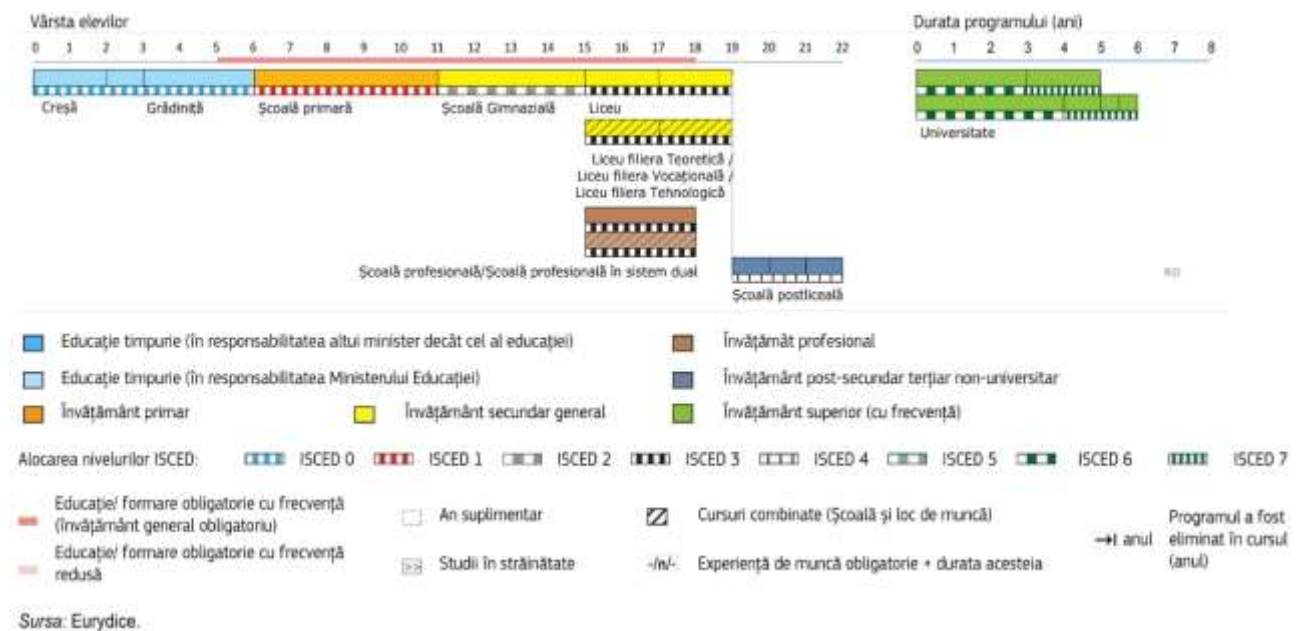
- **educația timpurie (0 - 6 ani):**
 - *nivelul antepreșcolar (0-3 ani)* - cuprinde:
 - grupa mică constituită în medie din 7 copii, dar nu mai puțin de 5 și nu mai mult de 9;
 - grupa mijlocie constituită în medie din 12 copii, dar nu mai puțin de 8 și nu mai mult de 15;
 - grupa mare constituită în medie 12 copii, dar nu mai puțin de 8 și nu mai mult de 20;
 - *nivelul preșcolar (3-6 ani - grupa cuprinde în medie 15 preșcolari, dar nu mai puțin de 10 și nu mai mult de 20):*
 - grupa mică;
 - grupa mijlocie;
 - grupa mare;
- **învățământul primar:** clasa pregătitoare și clasele I - IV; clasa cuprinde în medie 17 elevi, dar nu mai puțin de 10 și nu mai mult de 22;
- **învățământul secundar cuprinde:**
 - *învățământul secundar inferior (gimnazial): clasele V – VIII* - clasa cuprinde în medie 25 de elevi, dar nu mai puțin de 12 și nu mai mult de 30;
 - *învățământul secundar superior (liceal): clasele IX - XII/XIII* - clasa cuprinde în medie 25 de elevi, dar nu mai puțin de 15 și nu mai mult de 30, cu următoarele filiere:
 - filiera teoretică (profilurile umanist și real)

- filiera tehnologică (profilurile tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului)
- filiera vocațională (profilurile militar, teologic, sportiv, artistic și pedagogic)
- **învățământ profesional și tehnic**, cu durata de minimum 3 ani, clasa cuprinde în medie 24 de elevi, dar nu mai puțin de 15 și nu mai mult de 30;
- **învățământul dual**: clasa cuprinde în medie 24 de elevi, dar nu mai puțin de 20 și nu mai mult de 30;
- **învățământul terțiar nonuniversitar**, care cuprinde învățământul postliceal:
 - *învățământ postliceal* (o durată de 1-3 ani, parțial subvenționat de stat)
 - *învățământ postliceal special* (o durată de 1-3 ani, integral subvenționat de stat)

Învățământul special și special integrat sunt parte componentă a sistemului național de învățământ de grad preuniversitar și sunt organizate pentru persoanele cu cerințe educaționale speciale sau alte tipuri de cerințe educaționale. Se realizează pentru toate nivelurile de învățământ, diferențiat, în funcție de tipul și gradul de deficiență, este gratuit și este organizat, de regulă, ca învățământ cu frecvență.

Învățământul particular și confesional se organizează conform principiului nonprofit în unități de învățământ preuniversitar, la toate nivelurile și formele. Criteriile, standardele și indicatorii de performanță pe care trebuie să le îndeplinească unitățile de învățământ preuniversitar particular și confesional sunt identice cu cele pe care trebuie să le îndeplinească unitățile de învățământ de stat. Autorizarea de funcționare provizorie, acreditarea și evaluarea periodică a acestor unități sunt realizate de către ARACIP.

Figura 6. Structura sistemului de învățământ din România în anul școlar 2022-2023

4.2 Rețeaua și populația școlară din învățământul preuniversitar

În România, învățământul preuniversitar este asigurat de instituții publice (învățământ public) și instituții particulare (învățământ particular).

Toate unitățile de învățământ, de stat, particulare și confesionale, trebuie să fie mai întâi autorizate și apoi acreditate pentru a furniza servicii educaționale și, ulterior, pentru a primi sprijin financiar de la stat¹¹. După obținerea autorizației de funcționare, unitățile de învățământ preuniversitar implementează mecanismul intern de asigurare a calității și întocmește anual rapoarte de evaluare internă a calității educației și le face publice. Pe o perioadă de 3 ani (3 rapoarte de evaluare internă) unitatea de învățământ este monitorizată de către RAQAPE și dacă rapoartele de monitorizare sunt favorabile, poate solicita MEd să fie acreditată. Acreditarea atestă conformitatea cu anumite standarde stabilite pentru înființarea și funcționarea unităților de învățământ preuniversitar și a programelor de studii și calificare ale acestora.

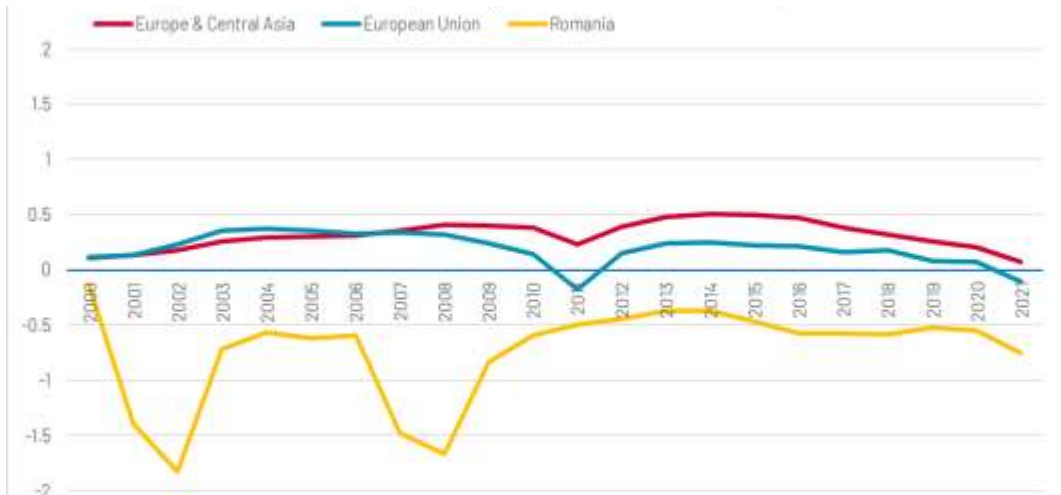
Rețeaua școlară este formată din totalitatea unităților de învățământ acreditate și autorizate provizoriu. Rețeaua școlară a unităților de învățământ de stat și particular preuniversitar se organizează de către autoritățile administrației publice locale, cu avizul conform al inspectoratelor școlare. Pentru învățământul special liceal și special postliceal, rețeaua școlară se organizează de către consiliul județean, respectiv de către consiliile locale ale sectoarelor municipiului București, cu consultarea partenerilor sociali și cu avizul conform al MEd. În cadrul rețelei școlare se pot înființa și pot funcționa, conform legii, grupe/clase în alternative educaționale integrate în unități școlare de stat sau particulare. Rețeaua școlară a unităților de învățământ se dă publicității la începutul fiecărui an, pentru anul școlar următor. Cifra de școlarizare pentru învățământul de stat se aprobă prin hotărâre a Guvernului, cu cel puțin 6 luni înainte de începerea anului școlar.

Unitățile de învățământ de stat și particular acreditate beneficiază de sprijinul financiar al statului. În cazul unităților de învățământ de stat, sprijinul este acordat de MEd (de exemplu, salariile profesorilor) și de autoritățile locale (de exemplu, costurile administrative și de funcționare).

Rata de înscriere a elevilor în ciclul primar și secundar este în scădere, în timp ce rata abandonului școlar este în creștere. Chiar dacă populația României este în scădere (Figura 7), tendința de scădere a elevilor înscriși în ciclul primar și secundar nu este justificată numai de acest factor.

¹¹ Autorizarea și acreditarea se obține în urma unei proceduri stabilite de Ministerul Educației prin intermediul Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar (RAQAPE)

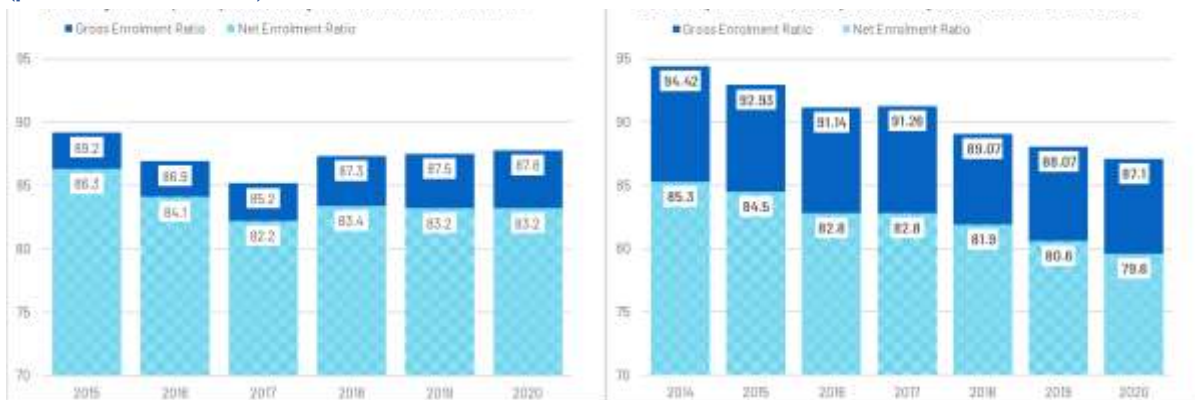
Figura 7. Evoluția populației în România, UE și Europa și Asia Centrală, în perioada 2000 - 2022

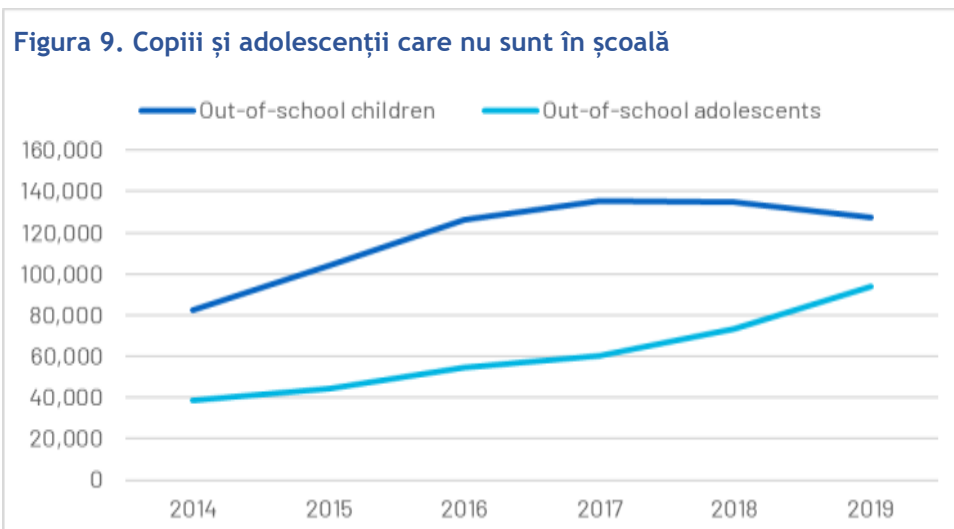
Sursa: Draftul analizei desfășurate în 2023 de Banca Mondială "Romania Public Finance Review: Enhancing the Equity of Public Spending in Pre-University Education"

Nivelul de înscriere, măsurat prin înscrierea brută și netă, a scăzut constant (Figura 8), în timp ce numărul copiilor neînșcriși, adică cei din afara sistemului de învățământ și cei care abandonează școala a crescut (Figura 9).

Figura 8. Ratele brute și nete de înscriere în învățământul primar (perioada 2015-2020) și secundar (perioada 2014-2020)

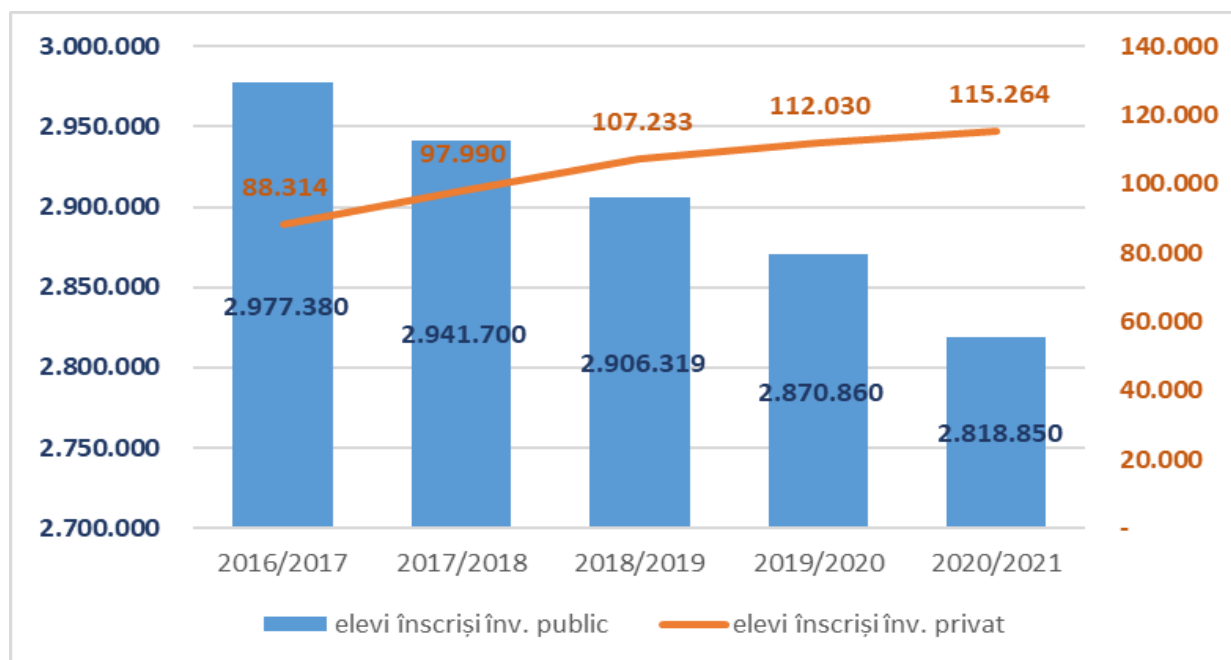
Sursa: Draftul analizei desfășurate în 2023 de Banca Mondială "Romania Public Finance Review: Enhancing the Equity of Public Spending in Pre-University Education"

Sursa: Draftul analizei desfășurate în 2023 de Banca Mondială "Romania Public Finance Review: Enhancing the Equity of Public Spending in Pre-University Education"

Numărul total de preșcolari și elevi înscriși în învățământul preuniversitar de stat și particular este în continuă scădere, trecând sub pragul de 3 mil. Începând cu anul școlar 2017-2018, chiar dacă numărul de elevi înscriși în învățământul particular este în creștere (Figura 10).

Figura 10. Numărul elevilor înscriși în învățământul preuniversitar de stat și particular, în perioada 2016-2021

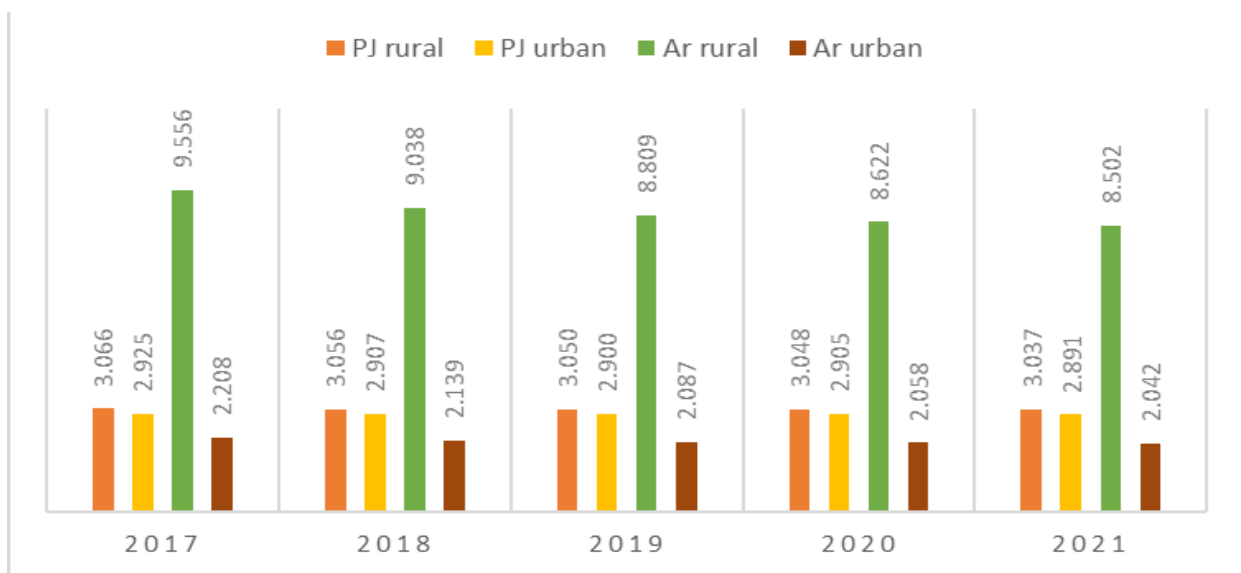

Sursa: Institutul Național de Statistică

Referitor la numărul de unități de învățământ, Banca Mondială, a realizat în 2010 o *Analiza funcțională a sectorului preuniversitar* și a constatat că, în 2009 existau 3.315 școli cu mai puțin de 15 elevi. În contextul tendințelor demografice în scădere rapidă și în efortul de a raționaliza rețelele școlare, MEd a închis 1.645 de școli cu personalitate juridică în anul școlar 2011-2012.

În continuare, în perioada 2017-2021, se constată și o reducere a numărului de unități de învățământ de stat, atât în rural cât și în urban, indiferent de încadrarea juridică (PJ = cu personalitate juridică, Ar= arondată unei unități cu personalitate juridică), așa cum se observă în Figura 11.

Figura 11. Numărul de unități școlare de învățământ de stat din România în perioada 2017 - 2021

Sursa: MEd

Conform datelor naționale, în anul școlar 2021-2022 existau în învățământul preuniversitar din România 6.712 școli, predominant școli primare și gimnaziale (73%) situate în mediul urban 52%. Școlile pentru alte niveluri de învățământ, cum ar fi liceele și școlile profesionale, sunt situate preponderent în zonele urbane, în timp ce școlile gimnaziale se regăsesc în număr mai mare în mediul rural, 3.020 de școli. Resursele materiale ale rețelei de învățământ preuniversitar au cuprins 145.300 săli de clasă și amfiteatre, 4.800 săli de sport, 26.800 laboratoare, 4.600 săli de atelier, 5.500 terenuri de sport și 56 piscine.

Conform raportului Institutului Național de Statistică¹², în anul 2020, populația de vârstă școlară (copii și tinerii cu vârste cuprinse între 0-23 ani) a fost de 4,86 mil. persoane, reprezentând 25,3% din totalul populației rezidente a țării.

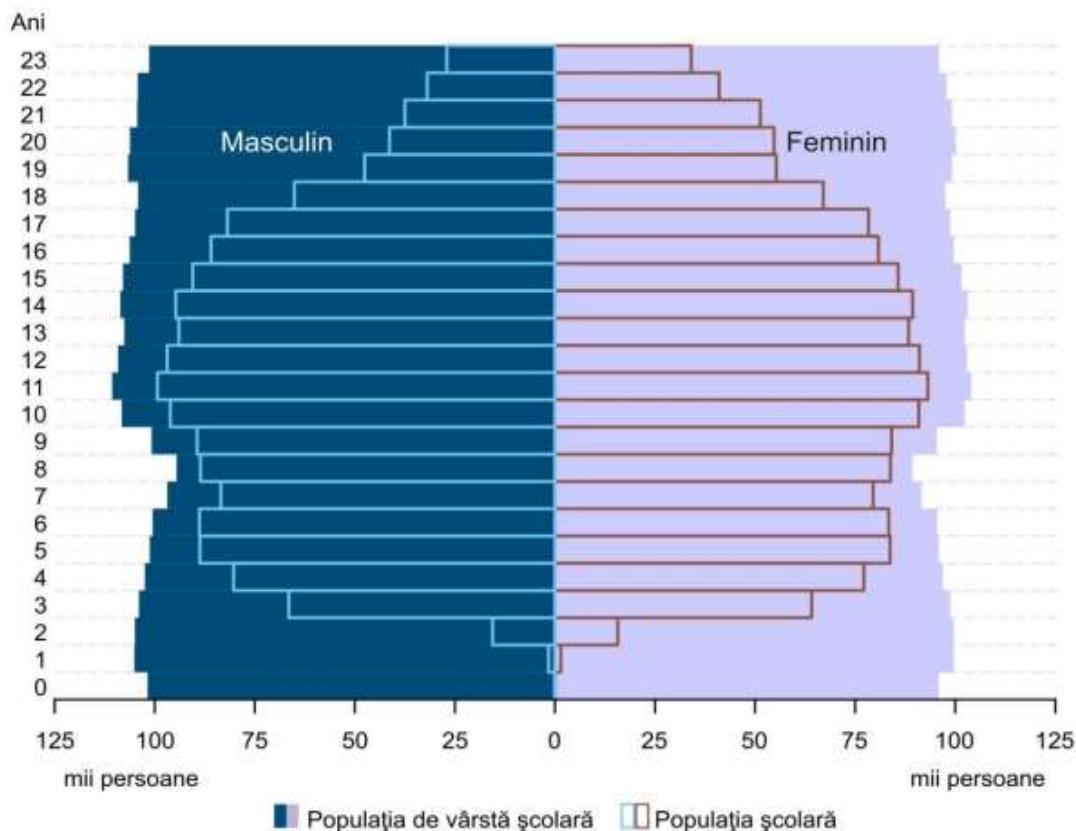
Pentru anul școlar 2021-2022, populația școlară a fost de 3,49 mil. copii/elevi/studenti, fiind în scădere cu 31.600, comparativ cu anul precedent. Rezultă un număr de 1,37 mil. de copii

¹² Institutul Național de Statistică, "Sistemul educațional în România. Date sintetice. Anul școlar/universitar 2020/2021" - pagina 21
Page 27 of 111

și tineri, cu vârste cuprinse între 0-23 ani, nu au fost înregistrați în sistemul național de educație (Figura 12).

Comparativ cu anul școlar anterior, diminuări ale populației școlare s-au înregistrat în învățământul primar și gimnazial (-33,2 mii elevi, respectiv -2,0%), în învățământul preșcolar (-21,0 mii copii, respectiv -4,0%), în învățământul antepreșcolar (-5,1 mii copii, respectiv -22,7%), în învățământul postliceal (-0,7 mii elevi, respectiv -0,8%), iar creșteri au fost în învățământul superior (+17,2 mii elevi, respectiv 3,2%), în învățământul profesional (+9,0 mii elevi, respectiv 8,9%) și în învățământul liceal (+2,4 mii elevi, respectiv 0,4%).

Figura 12. Populația școlară și populația de vârstă școlară, pe vârste și sexe, în anul școlar 2020-2021

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din anul 2018, când BM a elaborat "Analiza funcțională a sectorului preuniversitar din România", din Figura nr. 12 reiese că atât la băieți, cât și la fete, s-a înregistrat o tendință de scădere a numărului de înscrieri nete în învățământ, chiar dacă de-a lungul ciclului educațional se înscriu mai multe fete decât băieți în învățământul preșcolar (3-5 ani), cu o diferență constantă în timp de un punct procentual. La sfârșitul anului școlar 2020 - 2021, rata generală de absolvire a școlii primare și gimnaziale era de 97,2%, caracterizată de o rată de absolvire puțin mai mare în rândul fetelor (97,7%) decât la băieți (96,8%), iar rata abandonului școlar în rândul băieților (1,3%) a fost puțin mai mare decât a fetelor (1,1%).

Figura 13. Rețeaua școlilor cu număr redus de elevi, an școlar 2022-2023

Școli cu mai puțin de 50 de elevi	Număr de școli	Număr preșcolari	Număr de elevi din învă. primar	Număr de elevi din învă. secundar	Total elevi	Media numărului de elevi per școală
	7.386	122.913	38.273	5.622	166.808	23
Din rural	6.260	102.682	35.285	5.275	143.242	23
Din școli arondate	7.171	122.285	35.685	2.930	160.900	22
Din grădinițe	5.772	122.913	12.482	968	136.363	24
Dintre care, cu mai puțin de 20 de elevi	3.509	34.913	8.116	260	43.289	12

Rețeaua școlară actuală are 7.386 de școli mici, reprezentând 45% din totalul unităților de învățământ, ceea ce indică o alocare ineficientă a resurselor. Figura 17 de mai jos arată că aceste unități de învățământ se află predominant în zonele rurale, unități satelit, iar majoritatea sunt grădinițe. Jumătate dintre aceste unități de învățământ au mai puțin de 20 de elevi. Grădinițele sunt mult mai necesare în zonele urbane pentru familiile tinere care au migrat în orașe.

Școlile mici, în special din zonele rurale, se luptă, în general, să ofere o experiență educațională cuprinzătoare din cauza resurselor limitate. Aceste școli funcționează, de obicei, cu un deficit de profesori și de echipamente, ceea ce duce la o calitate scăzută a educației. În plus, costurile ridicate ale gestionării numeroaselor școli mici, fiecare necesitând personal, costuri operaționale și infrastructură de învățare, cresc costul educațional pe elev, demonstrând o utilizare ineficientă a fondurilor publice.

Cele 7.386 de școli mici sunt prezente în 4.705 de localități, dintre care 4.197 sunt sate. Majoritatea au o singură școală mică, dar 32% au mai mult de două școli mici în același sat, la distanțe apropiate (Figura 14). Există 8 localități rurale cu mai mult de 5 școli și 14 orașe cu mai mult de 10 școli mici. Astfel de localități trebuie să-și eficientizeze rețeaua locală de școli, deși zonele rurale sunt foarte îndepărtate. O reformă a rețelei școlare este imposibilă dacă nu există o reorganizare la nivel teritorial în localitățile rurale și urbane.

Figura 14. Distribuția școlilor mici pe localitate

	școli	localități	Localități cu mai mult de 2 școli cu număr redus de elevi	%
Rural	6.255	4.197	1.341	0.32
Urban	1.131	508	217	0.43
total	7.386	4.705	1.558	0.33

4.3 Efectivele de personal din învățământul preuniversitar

După o scădere în perioada 2017-2019, efectivul de personal din învățământul preuniversitar este pe un ușor trend ascendent (sub 0,5% / an), având loc însă variații la nivelul ciclurilor de învățământ: creșteri la nivel preșcolar, primar, gimnazial și postliceal, respectiv scăderi la nivel liceal și profesional. Per total, atât personalul didactic din mediul urban, cât și cel din mediul rural înregistrează un trend ascendent, unele variații pe nivel fiind corelate cu mediul de rezidență.

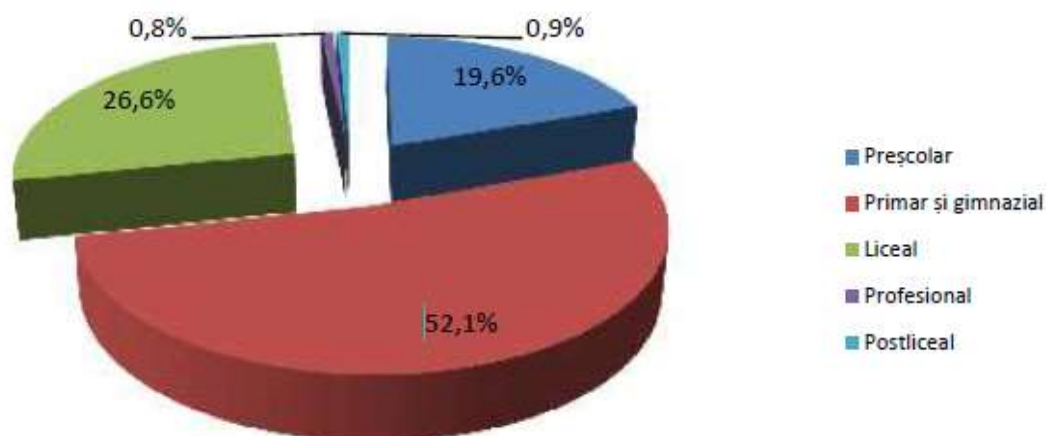
Pentru anul școlar 2021-2022, ponderea categoriilor de personal din învățământul preuniversitar a fost următoarea:

- 71,9% personalul didactic;
- 18,3% personalul de întreținere și operațional;
- 7,2% personalul didactic auxiliar;
- 2,6% personalul administrativ.

Ponderile sunt constante față de anul școlar anterior (2020-2021). Din totalul personalului din învățământul preuniversitar, peste jumătate, respectiv 52,1% își desfășoară activitatea în învățământul primar și gimnazial, 26,6% în învățământul liceal și 19,6% în învățământul preșcolar (Figura 15).

În totalul personalului din sistemul de educație, ponderea profesorilor din învățământul profesional și ponderea profesorilor din învățământul postliceal sunt foarte reduse (0,8%, respectiv 0,9%).

Figura 15. Structura personalului din învățământul preuniversitar, în anul școlar 2021-2022

Sursa: Ministerul Educației, „Raportul privind starea învățământului preuniversitar din România 2020-2021”, pag. 41

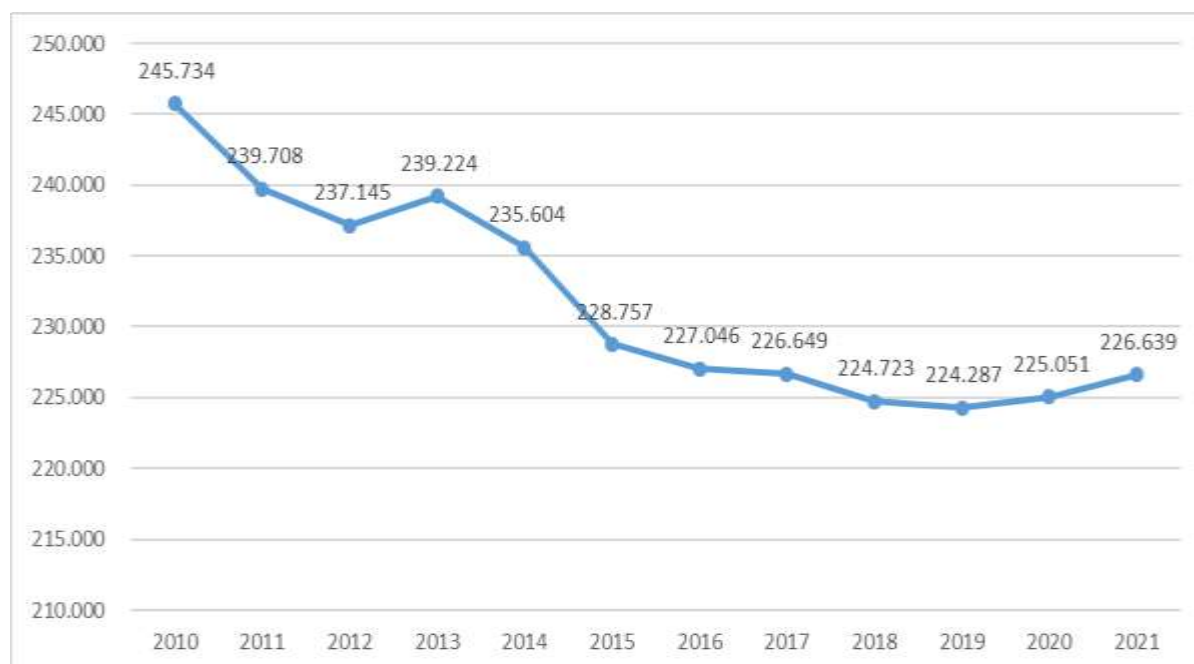
La nivelul ciclurilor de învățământ, cea mai mare creștere a numărului de personal, comparativ cu anul anterior, a avut loc la nivelul învățământului preșcolar (cu 2.063 de persoane), urmată de cea din învățământul primar și gimnazial (cu 1.577 de persoane) și de cea din învățământul postliceal (cu 133 de persoane). Învățământul liceal și cel profesional înregistrează scăderi ale numărului de personal (cu 992, respectiv cu 268 de persoane); la aceste niveluri, scăderile sunt mai semnificative decât în anul școlar anterior.

Evoluția numărului de personal didactic diferă în funcție de mediul de rezidență și nivelul de educație la care predau. În anul școlar de referință 2021-2022:

- s-au înregistrat creșteri ale efectivelor de personal atât în mediul urban (cu 1.178 de persoane), cât și în mediul rural (cu 497 de persoane);
- au fost înregistrate, în mediul urban, creșteri ale personalului didactic care predă în principal la gimnaziu, dar și la personalul din nivelul învățământului primar;
- au fost înregistrate, în mediului rural, ușoare creșteri pentru personalul didactic care predă la gimnaziu;
- a fost în creștere, la nivelul învățământului primar, personalul didactic din mediul urban, în timp ce personalul didactic din rural a scăzut.

Evoluția numărului cadrelor didactice din învățământul preuniversitar de stat (inclusiv preșcolar) în perioada 2010-2021 se prezintă conform graficului de mai jos:

Figura 16. Evoluția numărului cadrelor didactice din învățământul public preuniversitar de stat (inclusiv preșcolar) în perioada 2010 - 2021

Sursa: Institutul național de Statistică

Structura personalului didactic calificat

Din analiza structurii personalului didactic din învățământul preuniversitar de stat a reieșit că există un deficit de personal calificat atât în școlile din mediu urban dar mai ales în cele din mediu rural, situație care impune necesitatea identificării posturilor dificil de ocupat cu personal calificat, precum și identificare și implementarea unor programe prin care să fie atras personalul calificat. Totodată, în școlile din mediul rural se constată și o rată crescută de profesorii suplینitori, cu aproape 10% mai mare decât cea din școlile din mediul urban.

Structura personalului didactic cu normă întreagă

În anul școlar 2021-2022 s-au înregistrat variații ale ponderii cadrelor didactice cu normă întreagă pe diferitele niveluri de educație. Cea mai mare creștere a ponderii personalului didactic cu normă întreagă se înregistrează în învățământul profesional, iar în învățământul preșcolar și primar de masă aproape tot personalul lucrează cu normă întreagă.

Numărul de elevi ce revine unui cadru didactic

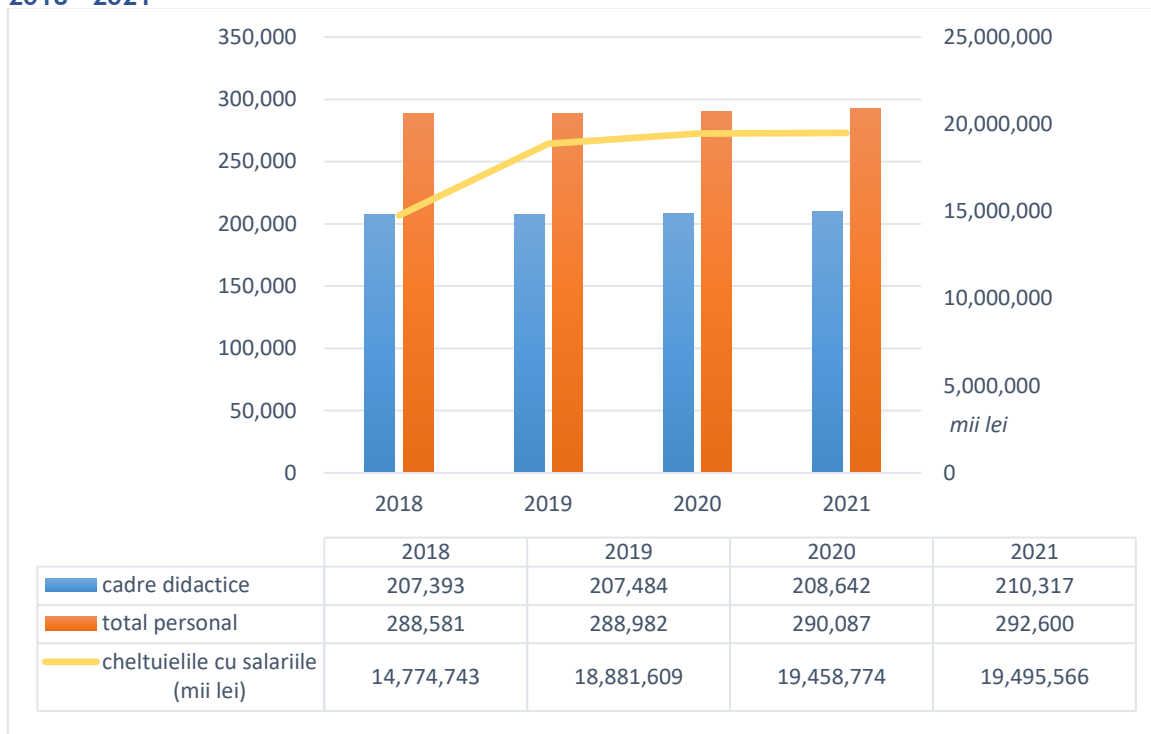
În anul școlar 2021-2022, , comparativ cu perioada 2018-2021, numărul elevilor ce revine unui cadru didactic a rămas relativ constant la majoritatea nivelurilor de învățământ, preuniversitar de stat, pe ansamblu, raportul fiind de 14 elevi la un cadrul didactic. Mediul de rezidență al unității de învățământ rămâne un important factor de diferențiere a valorilor acestui indicator. Astfel:

- în învățământul preșcolar, numărul de copii per cadru didactic este semnificativ mai mare în rural 17 copii, în comparație cu mediul urban 13. Această comparație ne arată că în mediul urban grupele cuprind număr de preșcolari spre limita minimă prevăzută de normativ (10 preșcolari), în timp ce în mediul rural grupele cuprind număr de preșcolari spre limita maximă (20 de preșcolari) și situație care accentuează contrastul dintre mediul urban comparativ cu cel rural în ceea ce privește pregătirea școlară a copiilor pentru nivelul de învățământ primar și în general pentru formarea socio-educatională a copilului;
- în învățământul primar și gimnazial raportul se inversează, valoarea indicatorului fiind mai mare în urban. Această comparație ne arată că în mediul urban interesul familial pentru pregătirea profesională a copiilor este mai mare comparativ cu cel din mediul rural, interes care are la bază, în principal, situația socio-educatională și economică a familiilor.

În anul școlar 2021-2022, cel mai redus raport număr de elevi/profesor din întreg sistemul de învățământ (exceptând învățământul special) s-a înregistrat în învățământul gimnazial din mediul rural: 8 elevi la 1 profesor. Acest lucru evidențiază faptul că politicile de personal în școlile rurale nu au încă eficacitatea așteptată. De asemenea, politicile în aria formării profesionale continue a cadrelor didactice rămân o prioritate și trebuie să țină seama într-o măsură mai mare de diferențele existente în prezent în sistemul de educație, în ceea ce privește numărul mediu de elevi cu care se lucrează la clasă.

Notă: În anul 2017, salariile personalului din învățământul preuniversitar de stat au fost suportate de la bugetul de stat, din sume defalcate din TVA, prin bugetele locale. Începând cu anul 2018, salariile personalului din învățământul preuniversitar de stat sunt suportate de la bugetul de stat, prin bugetul MEd (finanțare de bază).

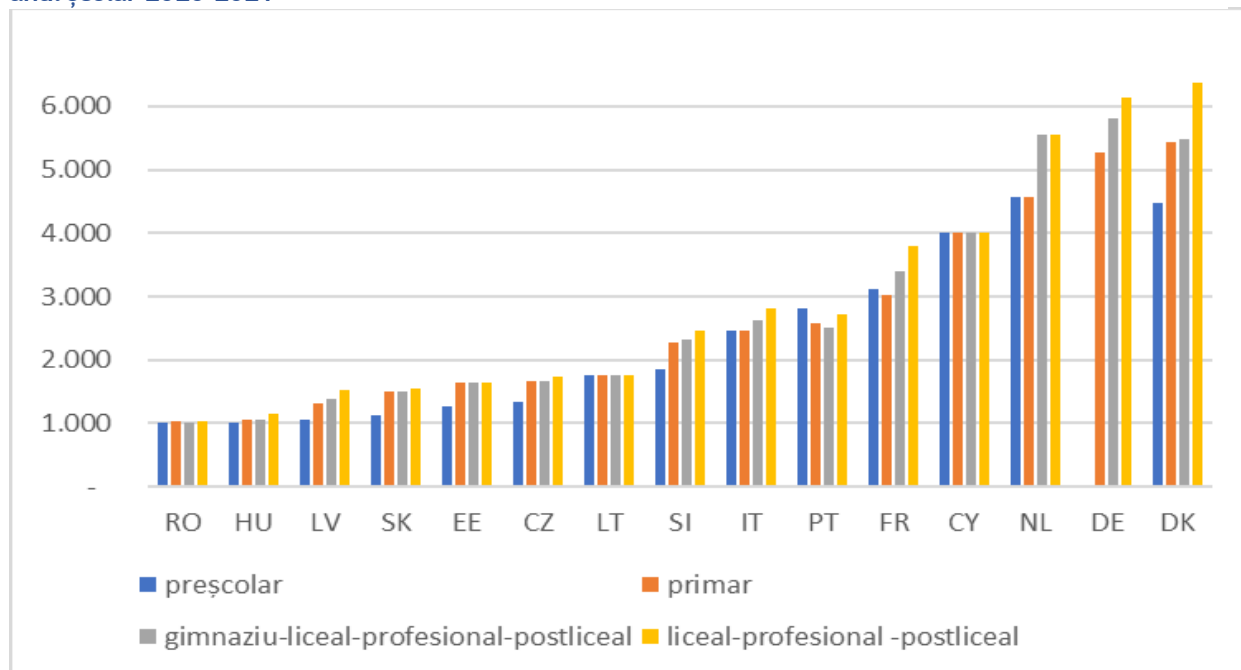
Figura 17. Numărul total de personal, de cadre didactice și cheltuielile de personal în perioada 2018 - 2021

Sursă: MF și MEd

Între țările membre UE, salariul mediu în România al cadrelor didactice din învățământul public este cel mai mic (Bulgaria nu are date furnizate în euro, ci în monedă locală) - Figura 18.

Figura 18. Salariile medii brute lunare ale profesorilor din învățământul de stat, exprimate în euro, în anul școlar 2020-2021

Sursa: European Commission/EACEA/Eurydice, 2022. Teachers' and school heads' salaries and allowances in Europe - 2020/2021. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Din această figură rezultă că în România, Lituania și Cipru salariile medii lunare din învățământul preuniversitar de stat sunt egale pentru toți profesorii indiferent de nivelul de școlarizare: preșcolar, primar, gimnazial, profesional, postliceal.

România Educată - Proiect¹³ al Președintelui României, Klaus Iohannis - Viziune și strategie, 2018 - 2030, la care s-a lucrat prin constituirea a 8 Grupuri de lucru care au furnizat Rapoarte în care au prezentat pe de o parte situația din sistemul educațional pornind de la o serie de studii și date relevante sau de la experiența organizațiilor din cadrul grupurilor de lucru, iar, pe de altă, parte viziunea grupurilor de lucru și obiectivele pentru dezvoltarea sistemului educațional la orizontului anului 2030, din perspectiva tematicii abordate.

În ceea ce privește cariera didactică Raportul Grupului de lucru nr. 1 face următoarele precizări:

Profilul cadrului didactic: lipsește un profil al cadrului didactic subsumat priorităților strategice ale sistemului educațional, care să stea la baza construirii programelor de formare inițială și continuă a cadrului didactic.

¹³ <http://www.romaniaeducata.eu/wp-content/uploads/2019/01/Rapoarte-grupuri-de-lucru-Romania-Educata.pdf>

În prezent, sunt valabile standardele ocupaționale pentru profesiile de educator, învățător și profesor de gimnaziu-liceu, elaborate și publicate în 1999. Acestea au fost completate cu standarde de formare continuă dezvoltate ulterior prin legislația secundară. Întrucât aceste documente operaționale nu au fost actualizate, ele au căzut, parțial, în desuetudine, întrucât de la adoptarea lor Legea Educației Naționale (aprobată în 2011) a modificat cadrul general de organizare și funcționare pentru întreg sistemul de învățământ și, implicit, rolul și activitatea cadrelor didactice.

Societatea s-a schimbat fundamental, iar profilul elevilor este altul decât în urmă cu 20-30 de ani, dar pregătirea cadrului didactic a suferit doar modificări minore. Formarea inițială actuală nu oferă viitorilor profesori oportunități adecvate de pregătire pentru rolul de diriginte. Mentoratul, care ar trebui să joace un rol important în inserția profesională și în formarea continuă a cadrelor didactice, nu funcționează.

Conform raportului unui studiu al OECD, multe cadre didactice debutante fie nu beneficiază de sprijinul unui mentor, fie au alocat un mentor ca formalitate pur „teoretică”. Mai mult, rolul de „formator” sau cel de „consilier” nu aduce un stimul suplimentar cadrelor didactice calificate - de exemplu, nu aduce modificări în modul de încadrare, salarizare, normare etc. În formarea profesională a cadrelor didactice din România se observă următoarele situații:

- Timp insuficient alocat în formarea inițială, pentru dezvoltarea/ dobândirea competențelor necesare profesiei didactice.
- Modulele psihopedagogice I și II pot fi urmate pentru monospecializare sau specializare dublă, dar există puține programe de licență/master acreditate pentru dublă specializare.
- Planificarea numărului de locuri finanțate anual de la bugetul de stat pentru formarea cadrelor didactice nu ține cont de nevoia de resurse umane din sistemul preuniversitar. Cifrele oficiale privind intrările și ieșirile din sistem indică o accentuare a deficitului de cadre didactice calificate în următorii ani, mai ales în zonele defavorizate.

Progresul în carieră nu este însoțit de noi roluri și responsabilități asociate competențelor mai ridicate. Participarea cadrelor didactice la programe de formare continuă este, adeseori, o alegere personală și se bazează preponderent pe nevoia de acumulare de credite de formare continuă (necesare evoluției în carieră și pentru asigurarea postului) și mai puțin pe nevoia de îmbunătățire conștientă a procesului de predare-învățare-evaluare. Programele de formare continuă sunt, în multe cazuri, necorelate cu prioritățile la nivel de sistem sau obiectivele de dezvoltare ale școlilor, iar costurile acestora sunt adesea acoperite de către cadrele didactice participante.

Legea definește formarea profesională continuă ca drept, dar și ca obligație pentru fiecare cadru didactic. În acest context, personalul didactic este obligat să participe periodic la programe de formare continuă, însă această obligație legală nu este susținută cu stimulente (în caz de îndeplinire) și/sau cu sancțiuni (în caz de neîndeplinire). De asemenea, în prezent, nu există informații în privința modului de aplicare a acestor prevederi legale - respectiv date centralizate privind cadrele didactice care au obținut numărul de credite în intervalul stabilit de lege, după cum nu există date centralizate privind programele de formare profesională continuă acreditate sau nu, la un moment dat, și despre numărul participanților

la astfel de programe. Mai mult, eficacitatea acestor programe în ceea ce privește impactul lor în procesul de învățare-predare nu este monitorizată. În context național, un rol important în promovarea și implementarea politicilor și strategiilor naționale și europene privind formarea continuă îl au Casele Corpului Didactic.

Fondurile necesare participării cadrelor didactice la programele de formare continuă sunt prevăzute în finanțarea de bază (din sume defalcate din TVA), conform costului standard pe elev/preșcolar, dar împreună și nedistinct față de alte categorii de cheltuieli. Nu există date centralizate în privința sumelor din bugetele instituțiilor de învățământ folosite efectiv pentru participarea cadrelor didactice la programele de formare continuă.

În ultimii 10 ani, au existat sute de programe de formare continuă cu finanțare europeană, la care au participat zeci de mii de cadre didactice. Puținele studii existente¹⁴ privind practicile profesionale care se referă explicit și la impactul formării asupra acestor practici indică, pe de o parte, existența unei oferte de formare „învechite” și „inadecvate” și, pe de altă parte, faptul că aproximativ trei sferturi dintre cadrele didactice apreciază pozitiv oferta de formare, chiar în aceste condiții. Se constată un conservatorism în practica profesională în raport cu activitatea didactică, ceea ce are un impact negativ asupra atitudinii anumitor cadre didactice în raport cu nevoia de actualizare a formării continue în funcție de evoluțiile în domeniu.

Managementul carierei este problematic în măsura în care nu încurajează performanța, nu reflectă diversitatea contextelor locale din școli, este axat pe senioritate (vechime în muncă) și este excesiv birocratizat. Sistemul actual de grade didactice, reprezentând cele mai importante etape ale evoluției în carieră, se poate finaliza cu Gradul didactic I, după mai puțin de 10 ani de activitate fără a mai exista ulterior, o altă etapă sau un alt obiectiv profesional care să stimuleze cadrul didactic.

În ceea ce privește parcursul profesional al cadrelor didactice din România, OECD¹⁵ formulează două recomandări:

1. Profesionalizarea carierei didactice în România.

Standardele de competență ale cadrelor didactice trebuie să fie clar definite pentru ca profesorii, după terminarea studiilor de specialitate, să urmeze programe de dezvoltare profesională continuă pentru a asigura creșterea calității procesului instructiv-educativ.

Trebuie îmbunătățit actualul sistem de management al profesorilor pentru a-i ajuta să crească profesional pe parcursul carierei lor. În prezent, promovarea cadrelor didactice se bazează numai pe evaluarea academică și nu se au în vedere alte aspecte importante ale modului de predare.

¹⁴ Analiza mediului școlar în raport cu implementarea reformei curriculare (2012). București: Centrul Național de Evaluare și examinare / Editura Didactică și Pedagogică; Studiu național privind stadiul dezvoltării culturii calității la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar (2013). București/Cluj-Napoca: ARACIP/Qual Media

¹⁵ OECD. Improving teaching profession in Romania

Îmbunătățirea predării presupune ca profesorii să fie încurajați să se implice în dezvoltarea profesională continuă.

2. Îmbunătățirea managementului educațional la nivelul unităților de învățământ din România. Directorii unităților școlare se ocupă prioritar de partea administrativă în detrimentul asumării responsabilității în ceea ce privește calitatea predării și a modului de studiu din unitățile școlare pe care le conduc. Pentru schimbarea acestei mentalități este necesar ca directorii unităților școlare să participe la programe de consiliere și îndrumare legate de activitatea zilnică pentru a îmbunătăți calitatea predării și învățării în școlile lor.

Referitor la **profesionalizarea managementului educațional din România, Raportul Grupului de lucru nr.3 - proiectul Romania Educată**, identifică următoarele probleme cu caracter general:

- Absența standardelor profesionale pentru funcțiile de conducere de la nivelul unităților de învățământ.
- Absența unui profil bine definit al directorului, care să rezulte din standardele profesionale, competențele, rolurile și responsabilitățile acestuia, precum și o clarificare a situațiilor de incompatibilitate.
- Ocuparea funcției de director se face fără o pregătire inițială adecvată în domeniul managementului educațional: candidatul trebuie doar să facă dovada acumulării a 60 de credite transferabile. Ele pot fi acumulate în cadrul unor programe acreditate de formare în domeniul managementului educațional, fără a se specifica tipul sau nivelul de calitate al acestor programe. Astfel, nu este asigurată o pregătire de bază unitară și similară pentru managementul unităților de învățământ.
- Inexistența unui traseu predefinit de dezvoltare profesională care să vizeze perioada anterioară preluării mandatului (formare inițială), pregătirea pentru începerea carierei manageriale (sistem de mentorat) și/sau formarea continuă pe parcursul mandatelor (de exemplu, sistem de tip coaching).
- Introducerea și excluderea succesivă a reglementărilor privind incompatibilitatea managementului educațional cu funcțiile politice. Astfel, unii directori de școală sau rectori universitari ocupă, în același timp, funcții în partidele politice și/sau poziții de senatori/deputați ai Parlamentului României, riscând politizarea spațiului educațional și scăderea calității activității lor manageriale.
- Modul de formare a directorilor de școală și modul de organizare a cursurilor de formare pentru aceștia nu garantează că ei își dezvoltă, în urma absolvirii acestor cursuri, competențele de care au nevoie pentru a face față situațiilor diverse și complicate specifice activității de management educațional.
- Probleme specifice, sesizate în managementul instituțiilor de învățământ preuniversitar.
- Nu este definit un profil de competențe al tuturor persoanelor care ocupă funcții de conducere în unitățile de învățământ (ci doar o enumerare de competențe așteptate din partea candidaților la posturile de director și director adjunct).

- Consiliul de Administrație (CA) nu își îndeplinește funcțiile, în mod real, în anumite cazuri acesta având un rol preponderent formal (de exemplu, ședințele de CA sunt convocate din scurt, neexistând timp pentru o analiză temeinică a problematicii asupra căreia se iau decizii).
- În cazuri punctuale elevii nu sunt invitați în ședințele de CA, iar în multe altele, reprezentanții autorităților locale nu sunt prezenți la aceste ședințe.
- În unele cazuri, comisiile de specialitate ale școlii nu funcționează. Funcționarea necorespunzătoare a unor comisii ale școlii este datorată: lipsei de pregătire și a culturii participării actorilor implicați; lipsei informațiilor privind existența, rolul și importanța acestor comisii; lipsei timpului efectiv pentru activitatea din cadrul comisiei datorită supraaglomerării (aceeași persoană face parte din mai multe comisii, îndeplinind mai multe roluri la nivelul unității de învățământ).
- Insuficienta cooperare și comunicare între școală și autoritățile locale, cauzate de lipsa de claritate privind rolul reprezentantului acestora în CA sau a responsabilităților fiecărei părți.
- Insuficienta cooperare cu reprezentanții comunității (mediu privat, ONG-uri), grevată și de birocratizarea sau lipsa normelor clare privind modul în care aceasta se poate realiza.
- Lipsa de formare continuă a persoanelor cu funcții de conducere în școală pentru adaptarea la schimbările legislative sau la oportunitățile de cooperare cu actori publici și privați (de exemplu, fundraising, proiecte în parteneriat etc.).

4.4 Rate și rezultatele ale sistemului de învățământ preuniversitar

La nivel european, performanța sistemului de învățământ reprezintă rezultatul obținut de sistem, exprimat prin rate (procente) rezultate din prelucrarea unor indicatori ai populației (cohorței) sistemului analizat. Cei mai importanți indicatori ai sistemului de învățământ sunt: abandonul școlar, părăsirea timpurie a școlii, pierderile școlare, evaluarea națională (EN) VIII, evaluarea PISA.

Situația în ceea ce privește performanța sistemului de învățământ din România din perspectiva indicatorilor europeni se prezintă după cum urmează:

4.4.1 Rata abandonului școlar

Rata abandonului școlar reprezintă diferența între numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar și cel aflat în evidențe la sfârșitul aceluiași an școlar, exprimată ca raport procentual față de numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar.

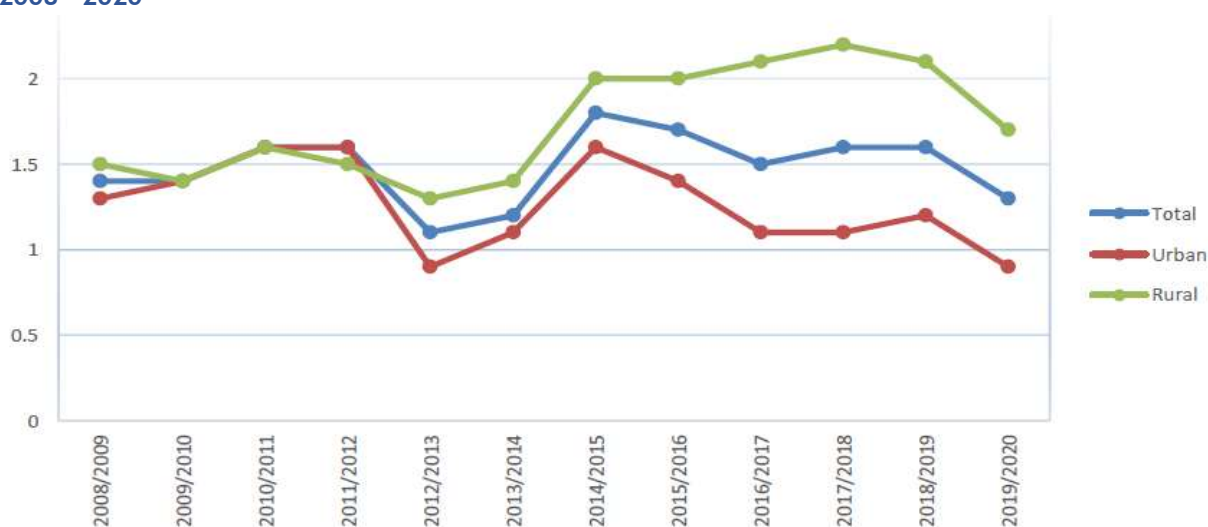
MEd, în *Raportul privind starea învățământului preuniversitar din România 2020-2021*, în ceea ce privește abandonul școlar, constată următoarele:

Pe ansamblul învățământului primar și gimnazial, rata abandonului școlar (indicator calculat pe baza metodei „intrare-ieșire”) în anul școlar 2019-2020 a fost de 1,3% (procent ce

reprezintă 20,3 mii de elevi). În comparație cu anul anterior, valoarea indicatorului este în scădere. Pe medii de rezidență, scade valoarea indicatorului atât pentru mediul urban, cât și pentru rural, însă diferența pe medii rămâne constantă, mediul rural fiind în continuare în dezavantaj (0,8% în urban și 1,8% în rural). Pe fiecare nivel de studiu, se evidențiază următoarele aspecte caracteristice:

În învățământul primar, abandonul școlar a crescut după momentul trecerii la 11 ani de școlaritate obligatorie (Figura 19). În anul școlar 2020/2021, indicatorul înregistrează valoarea de 1,3%, în scădere cu 0,3 puncte procentuale față de anul școlar anterior. Diferența pe medii de rezidență continuă tendința ușor descendentă, mediul rural fiind în continuare defavorizat.

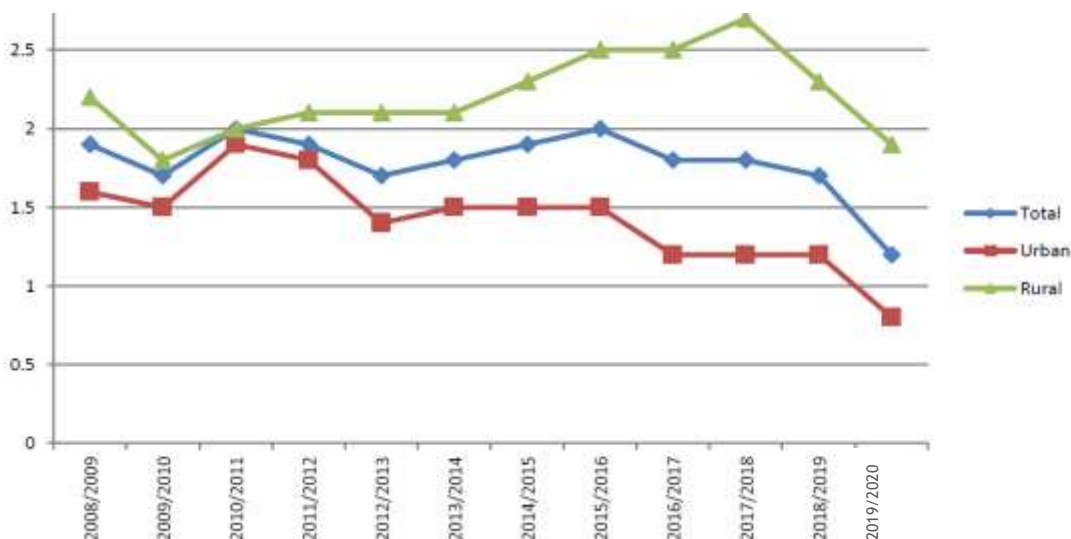
Figura 19. Rata abandonului școlar în învățământul primar, pe medii de rezidență în perioada 2008 - 2020

Sursa: Ministerul Educației, „Raportul privind starea învățământului preuniversitar din România 2020-2021”, pag. 31

În învățământul gimnazial se înregistrează o scădere cu 0,5% a ratei abandonului școlar față de anul anterior, până la valoarea de 1,2%. În seria de timp analizată, este pentru prima dată, când abandonul școlar din gimnaziu înregistrează o valoare inferioară celei din învățământul primar. În învățământul gimnazial, diferențele pe medii de rezidență sunt mai ample decât în ciclul primar, cu 1,1% în defavoarea mediului rural (Figura 20).

Figura 20. Rata abandonului școlar în învățământul gimnazial, pe medii de rezidență în perioada 2008 - 2020

Sursa: Ministerul Educației, „Raportul privind starea învățământului preuniversitar din România 2020-2021”, pag. 32

La nivel general, ratele ridicate ale abandonului școlar la început de ciclu de școlaritate au drept cauză dificultățile de adaptare cu care se confruntă elevii la tranziția de la un nivel de studiu la altul: stiluri de predare diferite, solicitări mai complexe în plan curricular; nu în ultimul rând diferențele semnificative în ceea ce privește numărul de ore de program școlar/săptămână. Este de remarcat tendința generală de scădere a ratei abandonului școlar de la clasele de debut către cele de final de ciclu de școlaritate, cel mai probabil determinată de adaptarea progresivă a elevilor la solicitările școlare.

Indicatorul urmărește viața școlară a elevilor de la debutul în învățământul primar (clasa 0) la finalul învățământului gimnazial (clasa a VIII-a). Datele referitoare la zece cohorte¹⁶ de elevi arată că abandonul și pierderile pe cohortă la nivelul învățământului primar și gimnazial au valori ridicate. Ambii indicatori au trecut printr-o perioadă de scădere amplă, urmată de o perioadă cu valori relativ stabile, apoi o nouă scădere în anul școlar marcat de începutul pandemiei de Covid-19:

- abandonul pe cohortă - de la 19,2% în anul școlar 2010-2011 la valori de 13-14% în anul școlar 2014-2018, respectiv 10,8% în anul școlar 2019-2020;
- pierderile școlare - de la 20,9% în anul școlar 2010-2011 la 16-17% în anul școlar 2014-2018, respectiv 12,7% în anul școlar de referință.

Astfel, dacă în anul școlar 2010/2011, numai opt din zece elevi înscriși cu opt ani în urmă în clasa I ajungeau să absolute clasa a VIII-a, în anul școlar 2019-2020 aproape nouă din zece elevi au ajuns la final de ciclul gimnazial.

¹⁶ cohortă = grup de indivizi care are un element statistic în comun într-un studiu demografic, cum ar fi vârsta sau apartenența la un ciclu de învățământ

Rata de tranziție în învățământul liceal și profesional

În anul școlar 2020-2021, opt din zece elevi de clasa a VIII-a și-au continuat studiile în liceu, iar doi din zece s-au înscris în învățământul profesional. 2,7% dintre elevi nu și-au continuat studiile în clasa a IX-a. Față de anul anterior, rata de tranziție a crescut la nivelul învățământului liceal, concomitent cu o ușoară scădere în învățământul profesional.

Rata de tranziție de la învățământul secundar inferior (gimnaziu) la cel secundar superior (liceu și învățământ profesional) se calculează prin raportarea numărului de elevi înscriși cu un an în urmă în clasa a VIII-a, la numărul de elevi înscriși în clasa a IX-a (liceu și școală profesională). Indicatorul este relevant pentru analiza accesului la învățământul secundar superior, precum și a capacității sistemului educațional de cuprindere a elevilor în acest nivel de studiu (care include și clasele a IX-a - a X-a de învățământ obligatoriu). Astfel, s-a constatat că o pondere de 97,3% dintre elevii înscriși cu un an în urmă în clasa a VIII-a și-au continuat studiile în clasa a IX-a. Diferența de 2,7% o reprezintă abandonul pe parcursul anului școlar, repetenție sau alte cauze ale pierderilor școlare.

Rata de tranziție în învățământul liceal:

În perioada 2011-2013, desființarea învățământului profesional a condus la rate ample de tranziție în învățământul liceal (aproximativ 92%). Ulterior, reînființarea învățământului profesional (în anul școlar 2014-2015) a determinat scăderea bruscă a tranziției elevilor către liceu. La nivelul anului școlar 2020-2021, opt din zece elevi (75,9%) au optat pentru liceu - în creștere față de anul anterior.

Rata de tranziție în învățământul profesional:

Valoarea indicatorului a crescut semnificativ de la un an școlar la altul, începând cu anul școlar 2014-2015, odată cu reînființarea învățământului profesional. În anul școlar 2020-2021, doi din zece elevi (21,4%) au optat pentru învățământul profesional.

Rata abandonului școlar în învățământul liceal:

Reînființarea învățământului profesional în anul școlar 2014-2015 a determinat scăderea treptată a ratei abandonului școlar la liceu, până la valoarea de 1,9% (11.660 de elevi) la finalul anului școlar 2019-2020.

Rata abandonului școlar în învățământul profesional:

Intrarea în lichidare a învățământului profesional în perioada 2009-2011 a dus la creșterea abandonului școlar la nivelul acestei rute de formare. Odată cu reorganizarea învățământului profesional în anul școlar 2014-2015, rata abandonului a scăzut semnificativ, până la valoarea de 2,7% la finalul anului școlar 2019/2020.

Rata abandonului școlar în învățământul postliceal:

Valorile indicatorului au crescut de la un an la altul în perioada 2010-2014, apoi s-au păstrat relativ constant. La finalul anului școlar 2019-2020 s-a înregistrat o scădere, valoarea indicatorului fiind de 7,5% (cu 3,6% mai mică față de anul anterior).

Centrul Național de Politici și Evaluare în Educației - Unitatea de Cercetare în Educație, în Raportul de cercetare - Analiza rezultatelor la evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a (EN VIII 2021), Partea I Evaluarea națională EN VIII 2021: participare, rezultate și factori de influență, a prelucrat informații despre 131.180 de elevi, colectate din 5.581 de unități școlare individuale, dintre care 4.608 de unități școlare cu personalitate juridică (PJ), situate în 4.059 de localități din România. Datele analizate pe cohorta de gimnaziu a elevilor, care au intrat în clasa a V-a în anul școlar 2017-2018 și au absolvit clasa a VIII-a în anul școlar 2020-2021, au urmărit evoluția cohorței de la debutul în învățământul gimnazial până la finalizarea acestuia.

În *Raportul de cercetare* s-au consemnat următoarele concluzii în ceea ce privește participarea elevilor la evaluarea națională EN VIII 2021:

- Aproape 25% din cohorta elevilor de gimnaziu nu a finalizat acest nivel de învățământ.
- Există discrepanțe ample pe medii de rezidență, în defavoarea mediului rural. Peste o treime (34,3%) din cohorta elevilor de gimnaziu din rural nu a ajuns să finalizeze clasa a VIII-a. Procentul corespunzător a fost mult mai mic în urban (13,7%).
- Există diferențe pe județe cu privire la participarea cohorței de gimnaziu la evaluarea națională. Analiza datelor privind participarea la EN VIII 2021 prin raportare la numărul elevilor de clasa a VIII-a (înscriși la început de an școlar) evidențiază că 16% dintre elevii înscriși în clasa a VIII-a la începutul anului școlar 2020-2021 nu s-au regăsit la nivelul participanților la evaluarea națională. Ponderea a fost mult mai amplă în rural (23%) față de urban (11%).
- Analiza datelor privind participarea la EN VIII 2021 prin raportare la numărul elevilor înscriși evidențiază că:
 - 6% dintre elevii înscriși la evaluarea națională au absentat de la aceasta. Valoarea absenteismului a fost mai mare în rural (11%), comparativ cu urbanul (2,8%).
 - În funcție de regiunea de dezvoltare, absența elevilor la evaluarea națională a variat de la 9% în regiunea Sud-Vest la 1,7% în regiunea București-Ilfov.
 - Școlile din mediul rural cu statut de structuri arondate se confruntă cu un absenteism ridicat la evaluarea națională - cel mai probabil, ca efect cumulat al multiplelor situații de dezavantaj socio-educational. Astfel, absenteismul elevilor înscriși la EN VIII 2021 a avut cea mai mare rată (12,8%) în cazul școlilor arondate din mediul rural și cea mai mică rată în cazul școlilor cu personalitate juridică din mediul urban (2,5%).
 - Participarea pe județe a înregistrat o variație maximă de 13,5%, județele cu prezența cea mai ridicată la evaluarea națională fiind Neamț, București, Ilfov și Harghita, iar cele cu prezența cea mai scăzută, Satu-Mare, Olt, Bihor și Călărași.

4.4.2 Rata de părăsire timpurie a școlii (PTȘ)

Rata de părăsire timpurie a școlii reprezintă procentul tinerilor cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani din totalul populației de această vârstă, care au cel mult studii gimnaziale și care nu sunt cuprinși în nicio formă de educație sau de formare profesională în cele patru săptămâni care preced ancheta statistică.

Pierderile școlare reprezintă indicatorul care urmărește viața școlară a elevilor de la debutul în învățământul primar până la finalul învățământului gimnazial.

Priorități strategice pentru 2021-2030 privind reducerea PTȘ:

Având în vedere cadrul strategic stabilit la nivel european în domeniul educației și formării profesionale pentru orizontul 2030, se justifică menținerea, între prioritățile politicilor educaționale din România, a măsurilor privind reducerea PTȘ.

Rezoluția Consiliului European privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030), aprobată în februarie 2021, arată că, în următorul deceniu, cadrul strategic va aborda următoarele cinci priorități strategice:

- I. Îmbunătățirea calității, a echității, a incluziunii și a reușitei pentru toți în educație și formare profesională.
- II. Transformarea învățării pe tot parcursul vieții și a mobilității într-o realitate pentru toți.
- III. Îmbunătățirea competențelor și a motivației în profesia de cadru didactic.
- IV. Consolidarea învățământului superior european.
- V. Susținerea tranziției verzi și a tranziției digitale în și prin educație și formare profesională.

Dintre țintele asociate acestor priorități, relevante din perspectiva strategiei sunt:

- Proporția tinerilor în vârstă de 15 ani cu competențe scăzute la lectură, matematică și științe ar trebui să fie sub 15 % până în 2030.
- Proporția elevilor de clasa a opta cu competențe scăzute în domeniul informatic ar trebui să fie sub 15 % până în 2030.
- Cel puțin 96 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 3 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară ar trebui să participe la educație și îngrijire timpurie până în 2030.
- Până în 2030, proporția persoanelor care părăsesc timpuriu sistemul de educație și formare ar trebui să fie sub 9 % (Figura 21). Această țintă la nivelul UE va fi însoțită de un indicator privind absolvirea învățământului secundar superior, măsurând, prin intermediul datelor puse la dispoziție de Eurostat, ancheta UE asupra forței de muncă, proporția persoanelor cu vârste cuprinse între 20 și 24 de ani care au absolvit cel puțin învățământul secundar superior.

Având în vedere cele de mai sus, precum și măsurile de redresare și reziliență instituite la nivel european și național, este deosebit de importantă planificarea coerentă și eficientă a intervențiilor viitoare și a resurselor disponibile, astfel încât valoarea adăugată să fie maximizată. În acest context, este esențială susținerea financiară în continuare a acestor demersuri, astfel încât proiectarea intervențiilor viitoare să aducă plus valoare la creșterea accesului și a participării la educație și formare profesională în sistemul educațional.

Ratele PTȘ surprind, de asemenea, inechitățile demografice privind grupurile dezavantajate, inclusiv populația de romi. Între 2010 și 2021, rata PTȘ a scăzut¹⁷ de la 19,3% la 15,3%. Cu toate acestea, riscul de PTȘ crește semnificativ pentru populația vulnerabilă, inclusiv copiii romi, copiii din familii monoparentale, familiile cu venituri mici și familiile cu studii reduse. Părăsirea timpurie a școlii este deosebit de mare în rândul elevilor romi. Doar 22% dintre tinerii romi cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani au absolvit studii medii superioare, față de 83,3% din totalul populației¹⁸.

În mod îngrijorător, există inegalități semnificative cuprinse în rata medie PTȘ în zonele rurale de 24,5% față de 13,5% în zonele urbane pentru anul 2020.

¹⁷CE - Monitorul educației și formării, România 2022.

¹⁸ Agenția pentru Drepturi Fundamentale, 2022

Figura 21. Rata de părăsire timpurie a școlii în țările EU27, în perioada 2012 - 2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	țintă 2020	2021	țintă 2030
EU27	12,6	11,8	11,1	11,0	10,6	10,5	10,5	10,2	9,9	10	9,7	9
BE	12,0	11,0	9,8	10,1	8,8	8,9	8,6	8,4	8,1		6,7	
BG	12,5	12,5	12,9	13,4	13,8	12,7	12,7	13,9	12,8		12,2	
CZ	5,5	5,4	5,5	6,2	6,6	6,7	6,2	6,7	7,6		6,4	
DK	9,6	8,2	8,1	8,1	7,5	8,8	10,4	9,9	9,3		9,8	
DE	10,5	9,8	9,5	10,1	10,3	10,1	10,3	10,3	10,1		11,8	
EE	10,3	9,7	12,0	13,7	11,4	11,8	12,0	11,2	8,5		9,8	
IE	9,9	8,7	6,7	6,8	6,0	5,0	5,0	5,1	5,0		3,3	
EL	11,3	10,1	9,0	7,9	6,2	6,0	4,7	4,1	3,8		3,2	
ES	24,7	23,6	21,9	20,0	19,0	18,3	17,9	17,3	16,0		13,3	
FR	11,8	9,7	8,8	9,2	8,8	8,8	8,7	8,2	8,0		7,8	
HR	5,1	4,5	2,8	2,8	2,8	3,1	3,3	3,0	2,2		2,4	
IT	17,3	16,8	15,0	14,7	13,8	14,0	14,5	13,5	13,1		12,7	
CY	11,4	9,1	6,8	5,2	7,6	8,5	7,8	9,2	11,5		10,2	
LV	10,6	9,8	8,5	9,9	10,0	8,6	8,3	8,7	7,2		7,3	
LT	6,5	6,3	5,9	5,5	4,8	5,4	4,6	4,0	5,6		5,3	
LU	8,1	6,1	6,1	9,3	5,5	7,3	6,3	7,2	8,2		9,3	
HU	11,8	11,9	11,4	11,6	12,4	12,5	12,5	11,8	12,1		12,0	
MT	18,1	17,1	17,0	16,3	15,6	14,0	14,0	13,9	12,6		10,7	
NL	8,9	9,3	8,7	8,2	8,0	7,1	7,3	7,5	7,0		5,3	
AT	7,8	7,5	7,0	7,3	6,9	7,4	7,3	7,8	8,1		8,0	
PL	5,7	5,6	5,4	5,3	5,2	5,0	4,8	5,2	5,4		5,9	
PT	20,5	18,9	17,4	13,7	14,0	12,6	11,8	10,6	8,9		5,9	
RO	17,8	17,3	18,1	19,1	18,5	18,1	16,4	15,3	15,6	11,3	15,3	
SI	4,4	3,9	4,4	5,0	4,9	4,3	4,2	4,6	4,1		3,1	
SK	5,3	6,4	6,7	6,9	7,4	9,3	8,6	8,3	7,6		7,8	
FI	8,9	9,3	9,5	9,2	7,9	8,2	8,3	7,3	8,2		8,2	
SE	7,5	7,1	6,7	7,0	7,4	7,7	7,5	6,5	7,7		8,4	

Sursa: Eurostat

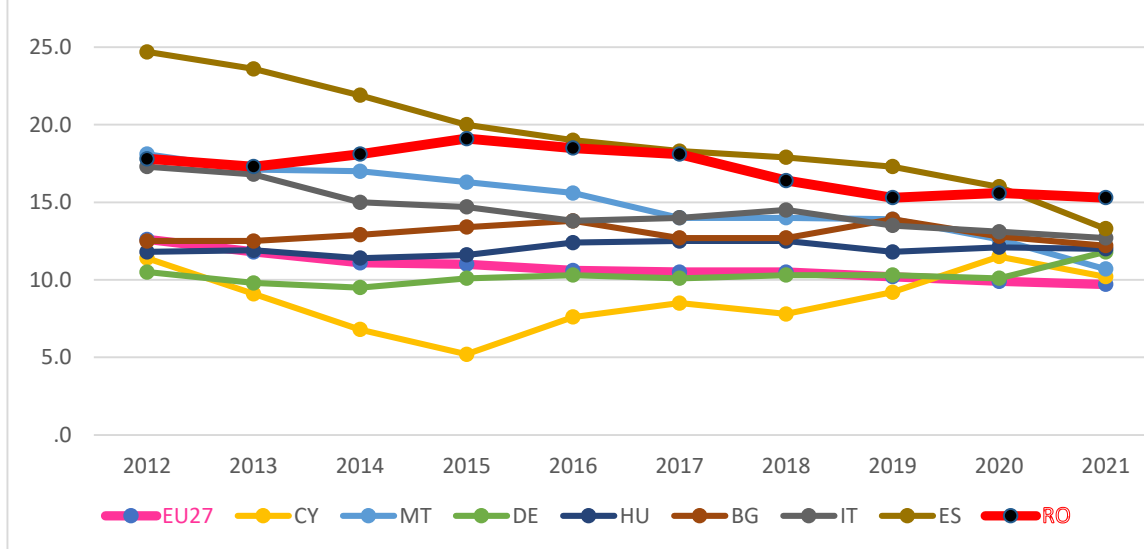
În România, până în anul 2015 tendința ratei de părăsire timpurie a școlii a fost de creștere, atingând un maxim de 19,1% în anul 2015, ceea ce a însemnat că din categoria de vârstă 18-24 ani, 1 persoană din 5, avea finalizate cel mult 8 clase. Începând cu anul 2018, tendința ratei a fost de scădere, cu o revenire în anul 2021 la nivelul anului 2019, la 15,3%.

Pentru anul 2021, rata de părăsire timpurie a școlii în România este cu 4% mai mare față de ținta de 11,3% asumată de România pentru anul 2020.

În ierarhia UE27 pentru anul 2021, 19 țări s-au încadrat în ținta de 10%, iar 8 țări depășesc această țintă, printre care și România care se situează pe ultimul loc, cu procentul de 15,3%, cu 2% mai mult decât Spania, penultima clasată (Figura 22).

Părăsirea timpurie a școlii nu este uniformă în întreaga țară, ci prezintă variații mari între regiuni, precum și între zonele rurale și cele urbane. Pe categorii de populație nivelul acesteia este mult mai ridicat în rândul populației rome.

Figura 22. Evoluția ratei de părăsire timpurie a școlii în perioada 2012-2021 pentru țările UE27 care, în anul 2021, au rata de părăsire peste 10%

Sursa: Eurostat

Rata de părăsire timpurie a școlii are la bază un cumul de factori:

- Abandonul școlar din învățământul primar și învățământul secundar inferior (gimnaziu).
- Statutul socio-economic al familiei. Riscul de a renunța la școală¹⁹ crește de nouă ori printre tinerii ai căror părinți au un nivel scăzut de educație față de tinerii care cresc în familii cu părinți educați.
- Accesul insuficient la educație de calitate, servicii sociale insuficiente sau atitudini discriminatorii în special față de romi, elevi cu dizabilități și copii cu nevoi educaționale speciale.
- Lipsa programelor remediale.

În perioada 2012-2021, în România, rata de părăsire timpurie a școlii a scăzut cu 2%, România clasându-se în anul 2021 printre țările cu cea mai mare rată de părăsire timpurie a școlii, depășind cu 4% ținta propusă la nivel național pentru anul 2020.

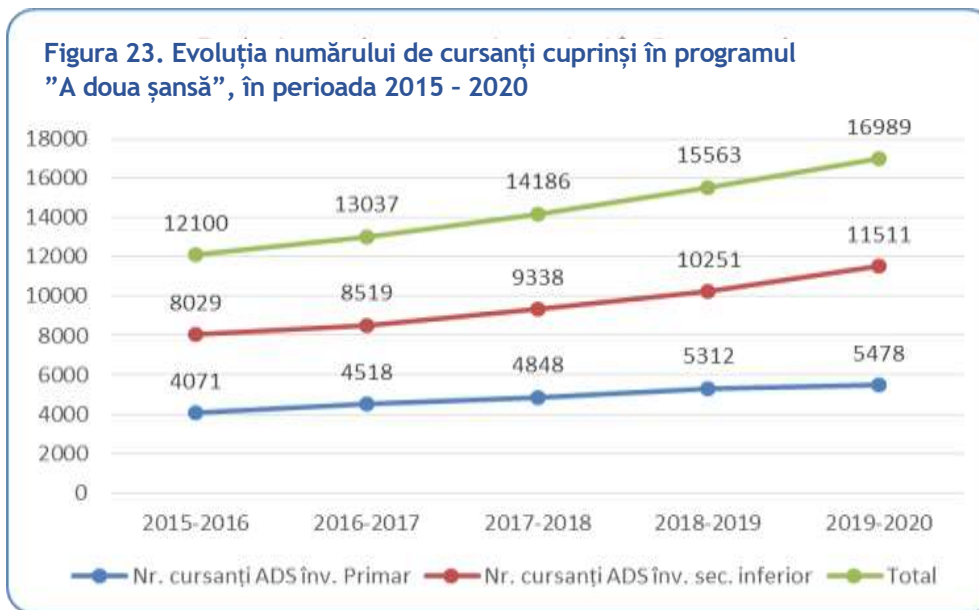
¹⁹ Education and Training Monitor 2022, Comparative Report, DG for Education, Youth, Sport and Culture, EC - pag. 31

Programul ”A doua șansă”²⁰

Este destinat tinerilor și adulților care au părăsit sistemul de educație fără să fi finalizat învățământul obligatoriu și fără să fi obținut o calificare profesională. Programul a fost prevăzut în *Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România 2015 - 2020* cu o țintă de 65.492 de cursanți (în întreaga perioadă de implementare a strategiei).

În perioada de implementare a strategiei 2015-2020, numărul de cursanți a fost de 71.875, reprezentând o creștere cu 9,7% față de ținta vizată de strategie. În același timp, s-a constatat că acțiunea de a se reîntoarce la educație și formare este dificilă și costisitoare pentru tineri.

Situația detaliată a participării la program, prin *Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România 2015 - 2020*, este prezentată în Figura 23:

Din punct de vedere al distribuției la nivel național, în perioada 2015 - 2020, programul a fost implementat în toate județele, cu excepția județului Covasna în care programul s-a derulat numai în anii școlari 2018-2019 și 2019-2020.

4.4.3 Rezultatele la evaluarea națională (EN) VIII 2021

Testele naționale de evaluare pentru elevii cu vârste cuprinse între 6 și 14 ani, au scopul de a detecta problemele timpurii de alfabetizare. Rezultatele, cele mai recente, mai 2022, raportează nivelul de alfabetizare al elevilor din România și arată că doar 11% dintre elevii din România sunt cititori fluenți, iar 42% sunt considerați „nefuncționali”, ceea ce este aproape de analfabetism. Mulți elevi din România nu au abilități de a interpreta și analiza informații și fapte, de a-și forma propriile idei sau de a ajunge la concluzii situație măsurată

²⁰ Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2020 - 2021, Ministerul Educației - pag. 91

prin ponderea elevilor de 10 ani care nu puteau citi și înțelege un text simplu până la sfârșitul școlii primare fiind de 20% (2019)²¹.

Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație - Unitatea de Cercetare în Educație, în Raportul de cercetare - Analiza rezultatelor la evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a (EN VIII 2021), Partea I Evaluarea națională EN VIII 2021 a stabilit următoarele concluzii în ceea ce privește rezultatele elevilor la evaluarea națională EN VIII 2021:

- Există o clusterizare importantă a elevilor la nivel de școală în ceea ce privește rezultatele la EN VIII 2021. Rezultatul unui elev la evaluarea națională a depins într-o bună măsură de școala în care a învățat.
- Mediile elevilor la EN VIII 2021 au fost asemănătoare pe regiuni de dezvoltare. Face excepție regiunea București-Ilfov, care a avut cel mai mic procent de note sub 5 (15%) și cel mai mare procent de note de 9-10 (21%). Analiza detaliată a factorilor de influență a reliefat că acest fapt se datorează în principal existenței mai multor școli de mari dimensiuni în regiunea București-Ilfov. Când se controlează acest factor și se compară rezultatele elevilor din școli de aceleași dimensiuni, ierarhia rezultatelor la EN VIII 2021 se modifică, primele regiuni fiind Nord-Est, Sud-Est, Sud și Centru, și abia apoi urmând București-Ilfov. Mai contează de asemenea și că regiunea București-Ilfov are mai puține școli în mediul rural și că are mai multe școli particulare.
- Mediile la EN VIII 2021 obținute de elevii din rural au fost mai mici cu 1,5% față de cele ale elevilor din urban. Peste o treime din elevii din rural (37,4%) au obținut medii generale sub 5 (față de 14,3% în urban). Două motive importante care explică diferența de performanță între elevii din rural față de cei din urban sunt: dimensiunile școlilor (în general, la orașe sunt școli mai mari); performanța școlară anterioară a elevilor (în medie, elevii din mediul urban au avut medii generale de absolvire a gimnaziului mai mari).
- Valoarea medie a rezultatelor obținute de elevi la evaluarea națională a fost de 5,7 în cazul școlilor mici (cu maxim 25 de elevi înscriși la evaluare) și de 8,1 în cazul școlilor mari (cu peste 150 de elevi înscriși la evaluare). Școlile mici au avut cel mai redus procent de medii generale mari (4,3% medii de 9-10) și cel mai mare procent de medii generale mici (37% medii sub 5). Dimensiunea școlilor explică într-o bună măsură și rezultatele mai slabe obținute de elevii din mediul rural și de cei din școlile fără personalitate juridică. Dintre factorii școlari care au influențat rezultatele la evaluarea națională, dimensiunea școlii este factorul cel mai influent.
- Elevii din școlile cu personalitate juridică au obținut medii mai mari cu peste 1 punct decât cei din structurile școlare arondate. În școlile cu personalitate juridică, aproape 80% dintre elevi au obținut medii generale de la 5 în sus, procentul corespunzător fiind de 60% în cazul structurilor școlare arondate.

²¹<https://thedocs.worldbank.org/en/doc/476021571223558600-0090022019/original/ECAECEUROULPBRIEF.pdf>

4.4.4 Rezultatele evaluărilor PISA

PISA este un studiu comparativ internațional inițiat de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) cu scopul de a măsura obiectiv, la nivel de sistem, progresul elevilor de 15 ani, în formarea competențelor relevante în epoca actuală, care sunt fundamentale pentru viață și pentru participarea la societate, în trei domenii principale: *lectură, matematică și științe*.

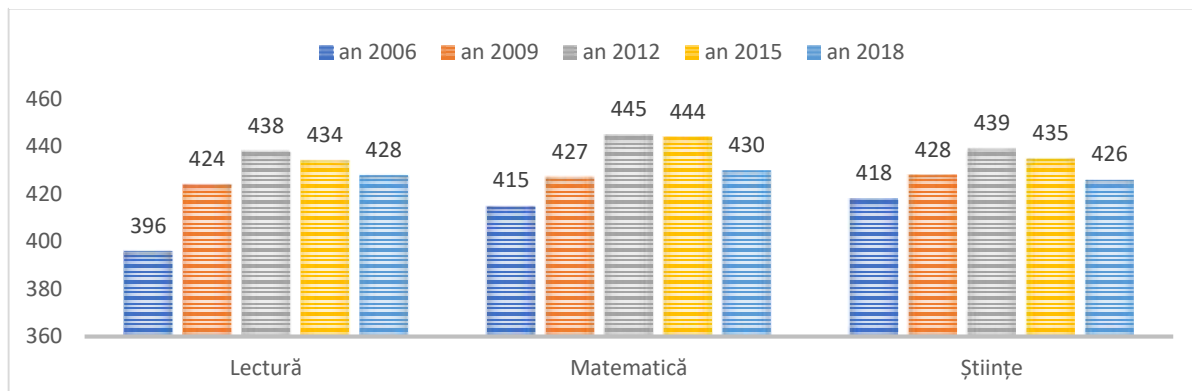
Prin Programul OCDE - PISA se urmărește nu doar obținerea unei imagini detaliate cu privire la nivelul unor achiziții fundamentale, ci și încurajarea schimbului de bune practici cu alte sisteme de educație și creșterea capacității autorităților de decizie din România de a adopta noi politici educaționale bazate pe evidențe științifice și pe o bază solidă de cunoaștere. România participă la Programul Internațional OCDE-PISA încă din anul 2000 (ca țară PISA+), ciclurile de participare de până acum fiind: PISA 2006, PISA 2009, PISA 2012, PISA 2015, PISA 2018 și PISA 2022. În afară de statele OCDE, la PISA participă țări din întreaga lume, iar numărul acestora a crescut de la un ciclu de evaluare la altul, demonstrând încrederea în calitatea rezultatelor obținute în termeni de diagnoză a sistemelor educaționale. Evaluarea PISA 2022 s-a desfășurat în 83 de țări, în perioada 11 aprilie - 30 mai 2022, însă rezultatele nu au fost încă prezentate public.

Părăsirea timpurie a școlii (PTȘ) este strâns legată de un alt indicator stabilit de Agenda Europa 2020: performanțe la nivelul competențelor de bază. Acest indicator a fost definit ca fiind proporția de elevi cu performanțe slabe la lectură, matematică și științe la teste comparabile la nivel internațional, precum PISA care susține evaluări din 3 în 3 ani.

Ținta stabilită de România pentru anul 2020 era de a reduce sub 15% proporția celor cu performanțe slabe, din grupul de vârstă de 15 ani. Însă, chiar dacă s-au înregistrat progrese semnificative, reflectate în rezultate îmbunătățite la nivel de învățare pentru acești elevi, un procent mare încă nu atinge nivelul minim de competență.

După cum este ilustrat în graficul de mai jos (Figura 24), în perioada 2006-2012 rezultatele elevilor s-au îmbunătățit substanțial la toate cele trei domenii de evaluare (lectură, matematică, științe), însă, din 2015, rezultatele elevilor au intrat în regres.

Figura 24. Evoluția rezultatelor la evaluarea PISA, pe trei domenii de evaluare, în perioada 2006-2018

Sursa: „PISA 2018 AND THE EU”, Comisia Europeană

Performanța slabă a elevilor din România reiese și din rezultatele obținute la evaluările internaționale PIRLS (proceduri de testare comparativă internațională), similare PISA. Aceste evaluări sunt efectuate pe baza unei metodologii comparative de către Agenția de Evaluare Internațională) care testează abilitățile elevilor de clasa a patra și a opta la lectură, matematică și științe.

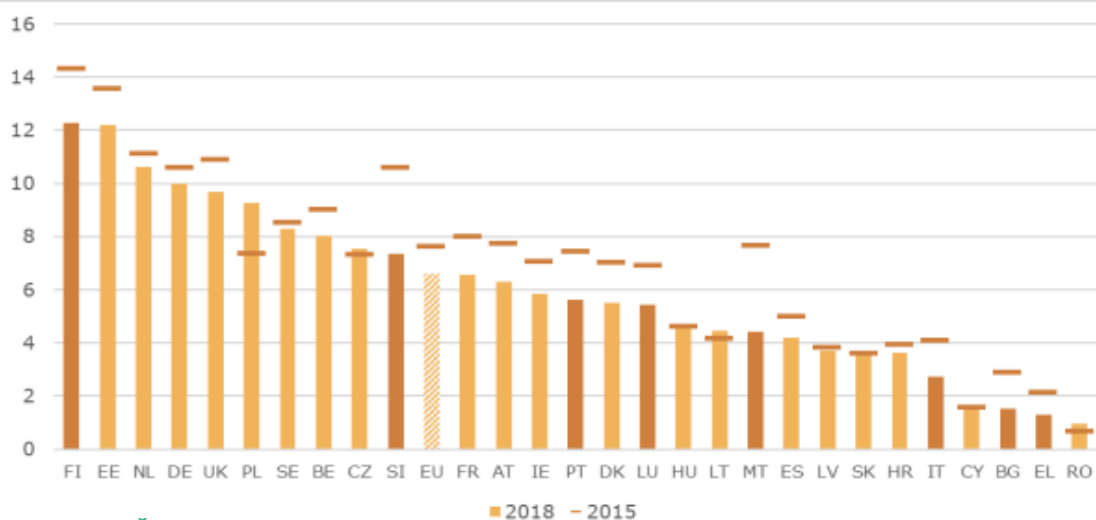
Comparativ cu statele UE, România a atins nivelul cel mai scăzut de performanță la evaluarea PISA 2018, la cele 3 subiecte, iar pentru lectură și știință un nivel mai scăzut față de evaluarea din 2015 (Figura 25).

Datele de la PISA 2018 dezvăluie că aproape 41% dintre elevii români nu au abilitățile de lectură fundamentale necesare învățării pe tot parcursul vieții. Acești elevi se confruntă cu un risc ridicat de a rămâne în urmă în ceea ce privește educația, în special cei care trăiesc în mediul rural sau care provin din medii defavorizate. De fapt, este de remarcat faptul că ponderea elevilor români care obțin scoruri sub nivelul 2 este aproape dublă față de media OCDE la matematică (46,5% față de 23,9%), știință (44% față de 21,9%) și lectură (40,8% față de 22,7%). Nivelul 2 este considerat minimul față de care elevii pot rezolva probleme sau pot înțelege texte de lungime și complexitate moderată. România ocupă ultimul loc la scorurile PISA în rândul țărilor din Europa Centrală și de Est (ECE) care au aderat la UE din 2004 încoace²².

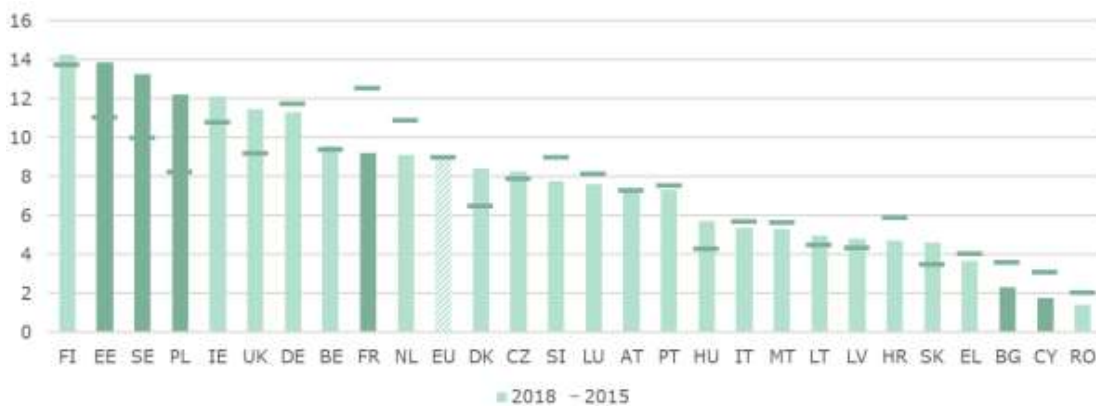
²² Scorurile medii PISA 2018 ale țărilor ECE la matematică, știință și lectură sunt Estonia - 525,3 puncte, Polonia - 513, Slovenia - 503,7, Cehia - 495,3, Letonia - 487,3, Ungaria - 479,3, Croația - 471,7, Slovacia - 471,7, România - 428, Slovacia - 469,3, iar Bulgaria - 426,7.

Figura 25. Nivelurile de performanță PISA ale statelor UE, la ultimele două evaluări PISA (2015 și 2018), la disciplinele:

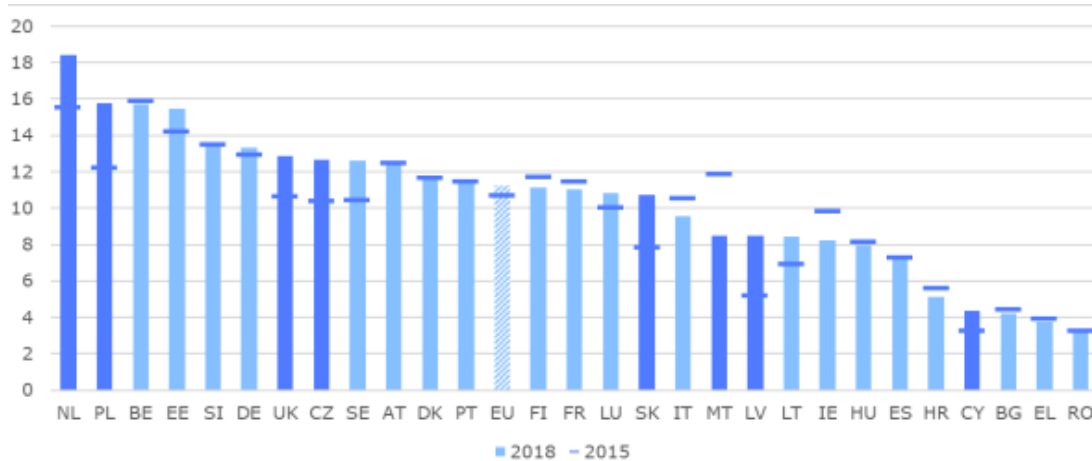
ȘTIINȚE

LECTURĂ

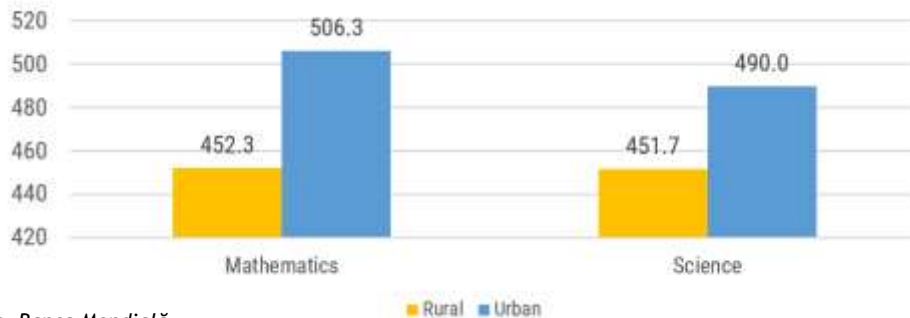
MATEMATICĂ

Sursa: „PISA 2018 AND THE EU”, Comisia Europeană
https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/pisa-2018-eu_1.pdf

Provocările legate de echitate sunt vizibile și în ceea ce privește rezultatele învățării elevilor, deoarece elevii care învață în școlile din zonele rurale au rezultate mai slabe la examenele standardizate decât colegii lor care locuiesc în zonele urbane, potrivit TIMMS (2019), diferențele fiind de 54 de puncte la matematică și de 38 de puncte la științe.

Figura 26. Performanța educațională în funcție de locația școlii în evaluările internaționale

Sursa: Banca Mondială

4.5 Finanțarea sistemului de învățământ preuniversitar

4.5.1 Modul de finanțare a sistemului de învățământ preuniversitar și fluxul financiar

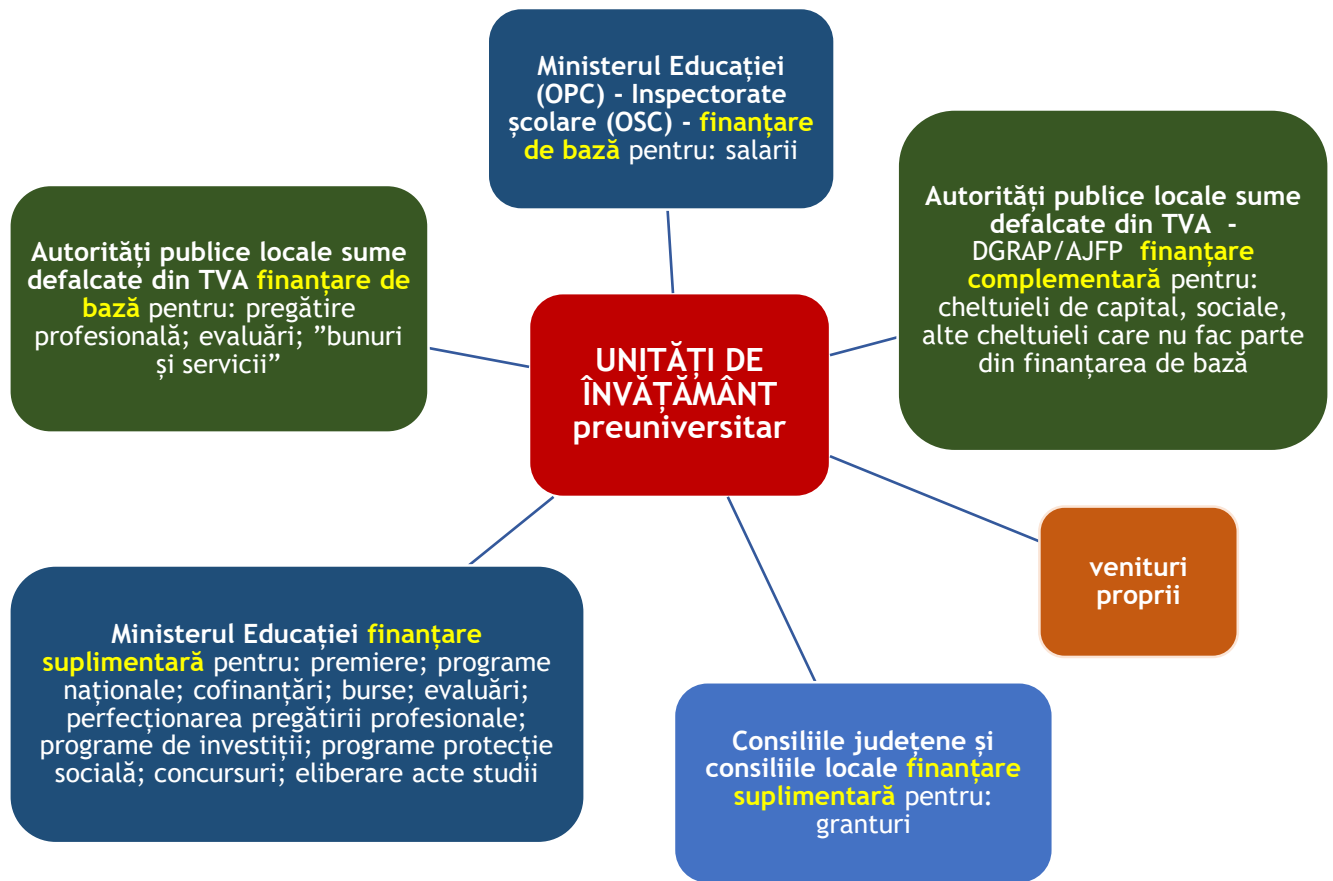
Potrivit legii învățământului, principiile finanțării învățământului preuniversitar sunt următoarele:

- transparența fundamentării și alocării fondurilor;
- echitatea distribuirii fondurilor destinate unui învățământ de calitate;
- adecvarea volumului de resurse în funcție de obiectivele urmărite;
- predictibilitatea, prin utilizarea unor mecanisme financiare coerente și stabile;
- eficiența utilizării resurselor.

Finanțarea unităților de învățământ preuniversitar este detaliată în figurile următoare:

Figura 27. Tipuri de finanțare a învățământului preuniversitar, surse și criterii

FINANȚARE	SURSE	CRITERII
<p>Finanțarea de bază se asigură pentru:</p> <p>a) Cheltuieli cu salariile, sporurile, indemnizațiile și alte drepturi salariale în bani, stabilite prin lege, precum și contribuțiile aferente acestora;</p> <p>b) Cheltuieli cu pregătirea profesională;</p> <p>c) Cheltuieli cu evaluarea periodică a elevilor;</p> <p>d) Cheltuieli cu bunuri și servicii.</p>	<p>Începând cu anul 2018, din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Educației</p> <ul style="list-style-type: none"> • Buget de stat (din sume defalcate din TVA prin bugetele locale) • Bugete proprii ale consiliilor județene și consiliilor locale • Venituri proprii din activități specifice 	<ul style="list-style-type: none"> • Cost standard per elev/preșcolar/antepreșcolar • Numărul de elevi/preșcolari/antepreșcolar din unitatea de învățământ • Factorii de corecție dependenți de densitatea de elevi în zonă, severitatea dezavantajelor, de limba de predare și alți factori • Cost standard per elev/preșcolar/antepreșcolar • Numărul de elevi/preșcolari/antepreșcolar din unitatea de învățământ • Factorii de corecție dependenți de densitatea de elevi în zonă, severitatea dezavantajelor, de limba de predare și alți factori
<p>Finanțarea complementară se asigură pentru:</p> <p>e) investiții, reparații capitale, consolidări;</p> <p>f) subvenții pentru internate și cantine;</p> <p>g) cheltuieli pentru evaluarea periodică națională a elevilor;</p> <p>h) cheltuieli cu bursele elevilor;</p> <p>i) cheltuieli pentru transportul elevilor, conform prevederilor art. 84 (1);</p> <p>j) cheltuielile pentru naveta cadrelor didactice și a personalului didactic auxiliar, conform legii;</p> <p>k) cheltuieli pentru examinarea medicală obligatorie periodică a salariaților din învățământul preuniversitar, cu excepția celor care, potrivit legii, se efectuează gratuit;</p> <p>l) cheltuieli pentru concursuri școlare și activități educative extrașcolare organizate în cadrul sistemului de învățământ;</p> <p>m) cheltuieli pentru asigurarea securității și sănătății în muncă, pentru personalul angajat, preșcolari și elevi;</p> <p>n) gestionarea situațiilor de urgență;</p> <p>o) cheltuieli pentru participarea în proiecte europene de cooperare în domeniul educației și formării profesionale;</p> <p>p) alte cheltuieli de natura bunurilor și serviciilor, care nu fac parte din finanțarea de bază;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale de care aparțin unitățile de învățământ preuniversitar • Buget de stat (din sume defalcate din TVA, aprobate anual prin legea bugetului de stat cu această destinație) • Venituri proprii din activități specifice 	<ul style="list-style-type: none"> • Starea, dispersia, mărimea și dotările unității de învățământ • Necesarul de burse sociale și alte forme de sprijin social pentru elevi
<p>Finanțarea suplimentară se acordă pentru:</p> <p>q) Cheltuieli pentru premiarea unităților de învățământ preuniversitar de stat cu rezultate deosebite în domeniul incluziunii sau în domeniul performanțelor școlare;</p>	<p>Buget de stat, prin bugetul MEd (sumă globală fixă)</p>	<p>Numărul de elevi beneficiari de finanțare suplimentară</p>
<p>r) Cheltuieli pentru acordarea de granturi unităților de învățământ.</p>	<p>Bugete proprii ale consiliilor județene și consiliilor locale</p>	

Statul asigură finanțarea de bază pentru antepreșcolarii, preșcolarii și elevii din învățământul de stat, pentru antepreșcolarii și preșcolarii din învățământul particular și cel confesional, acreditate, pentru elevii din învățământul general obligatoriu particular și cel confesional, acreditate, precum și pentru elevii din unitățile de învățământ preuniversitar/colegii de nivel postliceal înființate în structura instituțiilor de învățământ superior de stat. Pe parcursul analizei, toate aceste categorii vor fi numite "elevi".

De asemenea, statul asigură finanțarea de bază pentru învățământul profesional, liceal particular și cel confesional, acreditate. Finanțarea se face în baza și în limitele costului standard per elev, după metodologia elaborată de MEd. Această metodologie se aplică începând cu anul 2010, iar evoluția costului standard per elev pentru coeficientul 1, în perioada 2010-2020, este redată în Figura 28:

Figura 28. Evoluția costului standard per elev, pentru coeficientul 1 în perioada 2010 - 2023

Anul	Cheltuieli cu pregătirea profesională, evaluarea periodică a elevilor, precum și cele cu bunuri și servicii (finanțare de bază - asigurată din sume defalcate din TVA prin autoritățile publice locale)	Cheltuieli salariale (finanțare de bază - asigurată de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Educației)
2010	0 lei	2.857 lei
2011	264 lei	2.230 lei
2012	264 lei	2.230 lei
2013	301 lei	2.420 lei
2014	306 lei	2.492 lei
2015	312 lei	2.520 lei
2016	321 lei	3.043 lei
2017	330 lei	3.740 lei
2018	355 lei	4.413 lei
2019	370 lei	5.384 lei
2020	387 lei	6.111 lei
2021	450 lei	6.111 lei
2022	485 lei	6.386 lei
2023 ²³	570 lei	6.834 lei

Sursa: Ministerul Educației - „Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2020 - 2021”, pag. 137

Finanțarea de bază a învățământului preuniversitar se face după principiul "resursa financiară urmează elevul", în baza căruia alocația bugetară aferentă unui elev, se transferă la unitatea de învățământ la care acesta învață, cu respectarea legislației în vigoare.

Finanțarea cheltuielilor cu salariile, sporurile, indemnizațiile și alte drepturi salariale în bani, stabilite prin lege, precum și a contribuțiilor aferente acestora pentru unitățile de învățământ preuniversitar se face pe baza *costului standard per elev* care se determină pentru fiecare nivel de învățământ, filieră, profil, specializare/domeniu, în funcție de mărimea și tipul unităților de învățământ, mediul urban/rural și coeficienții de temperatură pe zone geografice, după caz.

Ordonatorii principali de credite ai bugetelor locale transmit administrației județene a finanțelor publice, respectiv Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice a Municipiului București (DGRFPMB), datele primite de la unitățile de învățământ, în vederea repartizării sumelor defalcate din T.V.A.

Începând cu anul 2020, potrivit prevederilor legilor bugetare anuale, pentru:

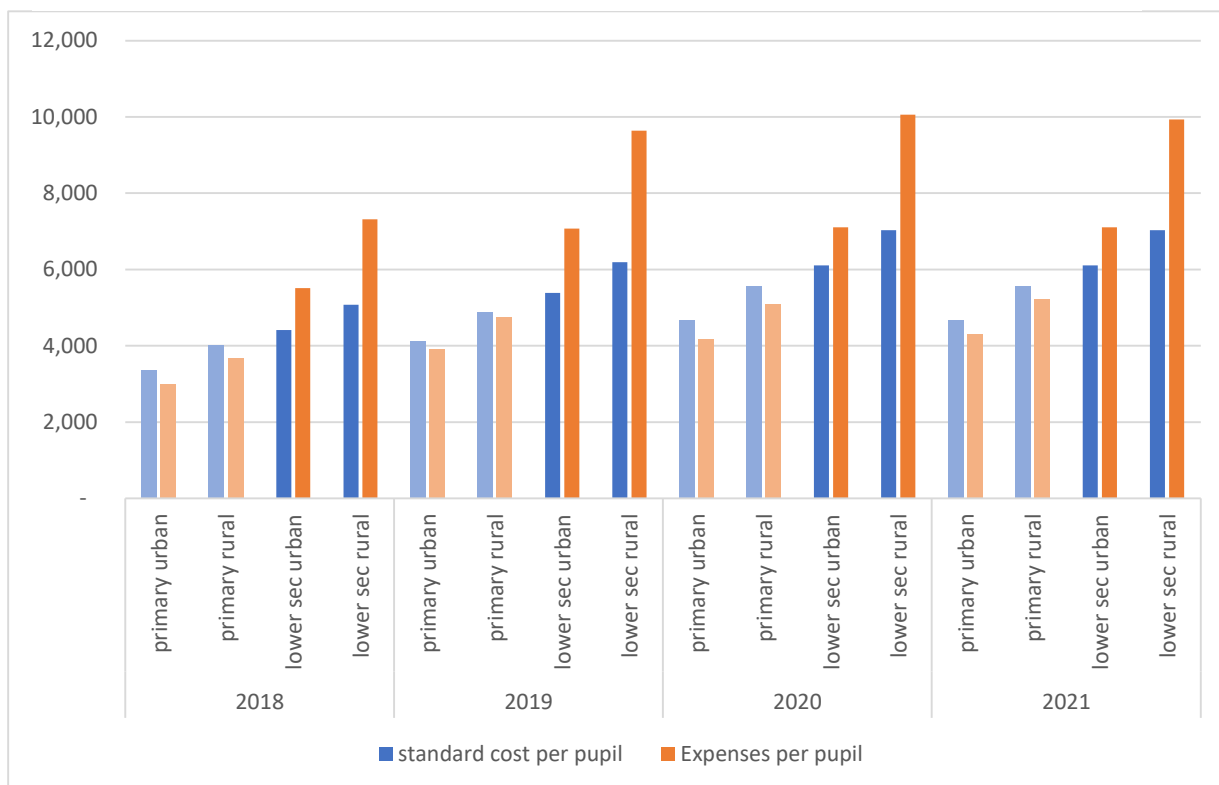
²³ Conform proiectului de HG_16.dec.2022 - https://www.edu.ro/sites/default/files/Proiect_HG72_CS-2022.pdf

- finanțarea de bază a unităților de învățământ preuniversitar de stat, pentru categoriile de cheltuieli prevăzute la art. 104 alin. (2) lit. b) - d) din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;
 - finanțării stimulentei educaționale, sub formă de tichete sociale, stabilit de Legea nr. 248/2015, republicată;
 - finanțării drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 564/2017, cu modificările ulterioare, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 838/2022 și ale art. 129 din Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
 - finanțării cheltuielilor cu bursele acordate elevilor din unitățile de învățământ preuniversitar de stat de la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor, potrivit prevederilor art. 82 și 105 din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;
- repartizarea sumelor se face prin decizie a directorului direcției generale regionale a finanțelor publice/șefului administrației județene a finanțelor publice, în baza actului administrativ emis de inspectorul școlar general al inspectoratului școlar județean/al municipiului București, în termen de 10 zile calendaristice de la data intrării în vigoare a legii, cu privire la repartizarea sumelor pe unități/subdiviziuni administrativ-teritoriale, precum și pe unități de învățământ.

Stabilirea nivelului sumelor aferente unei unități administrativ-teritoriale se face prin înmulțirea numărului de elevi cu costurile standard stabilite. În această formulă de calcul nu sunt incluse sumele primite de școli din finanțarea complementară sau suplimentară. În situația în care, pe parcursul anului sumele alocate se dovedesc a fi insuficiente, se fac redistribuiri de fonduri de la școlile unde se identifică alocații bugetare necheltuite, ceea ce crează pe de o parte inechități în sistem, iar pe de altă parte generează dificultăți în urmărirea banilor.

Când se analizează datele consolidate pentru școlile cu nivel gimnazial care includ și nivelul primar, cheltuielile față de costurile standard sunt mai mari cu 40% în mediul rural și cu 20% în mediul urban.

Figura 29. Costurile standard comparativ cu cheltuielile per elev în perioada 2018 - 2021

Sursa: Banca Mondială

Costurile standard ar trebui revizuite pentru a reflecta numărul de profesori, anii de experiență și calificările acestora, precum și numărul mediu de elevi per clasă.

4.5.2 Finanțarea sistemului de învățământ preuniversitar din România, comparativ cu standardele internaționale

Cheltuielile publice pentru educație în România sunt cele mai reduse comparativ cu standardele internaționale

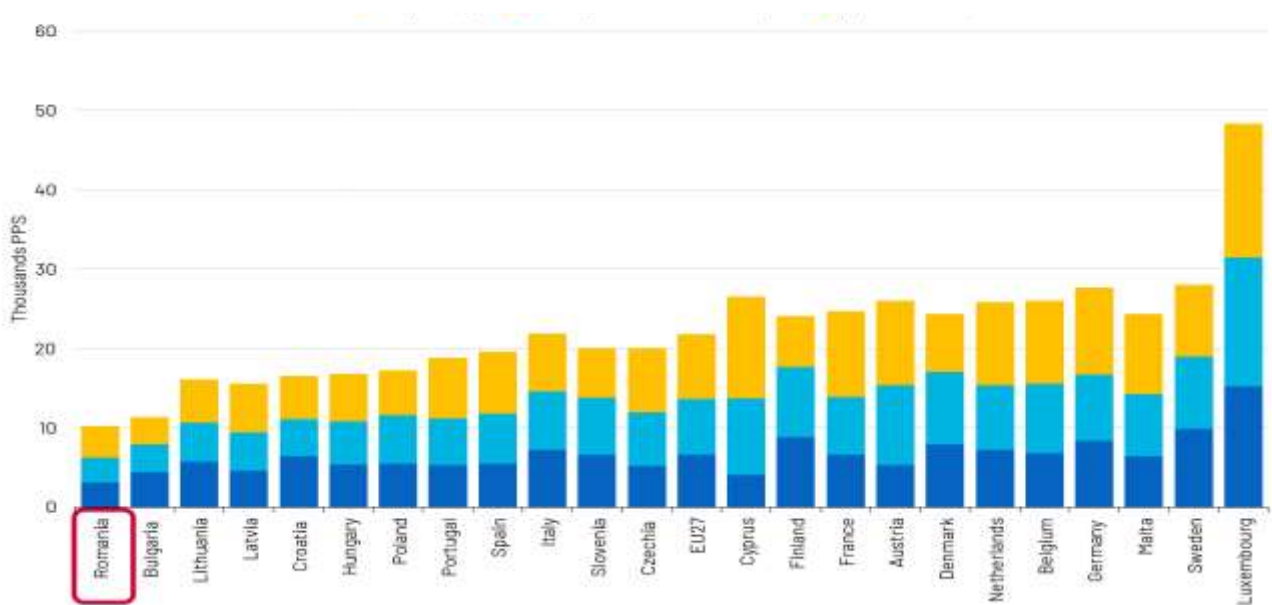
În perioada 2017-2020, s-au înregistrat creșteri ale cheltuielilor pentru toate nivelurile de educație. Cele mai semnificative creșteri s-au înregistrat în cazul învățământului preșcolar și primar de la 0,6% la 0,9% din PIB și în cazul învățământului secundar de la 1,2% la 1,5% din PIB. În ciuda acestei evoluții pozitive, învățământul preșcolar și învățământul primar rămân puternic subfinanțate, alocarea de 0,9% din PIB în anul 2020, fiind sub media UE-27 de 1,7% din PIB.

În anul 2020, învățământul preuniversitar a pregătit aproximativ 2,9 mil. de elevi și a primit 66,1% din bugetul educației, în timp ce învățământul universitar a pregătit aproximativ 0,6 mil. de studenți și a primit 20,3% din buget²⁴. Comparativ cu media UE, ponderea în totalul cheltuielilor pentru educație în perioada 2017-2020 este cea mai mică pentru învățământul

²⁴ Celelalte 13,6 la sută sunt alocate între Învățământ nedefinibil pe nivel, Servicii subsidiare educației, C&D Învățământ și Educație nca (prestarea de instruire și formare de specialitate, în general pentru adulți).

preșcolar și primar, de 24,3% în România, față de 34,4% media UE. O pondere mai mare este alocată învățământului secundar la 41,2% în România față de 37,1% pentru media UE-27.

Figura 30. Cheltuieli cu instituțiile de învățământ (excluzând dezvoltarea educațională a copiilor mici) per elev/elev, după nivelul de educație, în anul 2019 (în mii PPS)

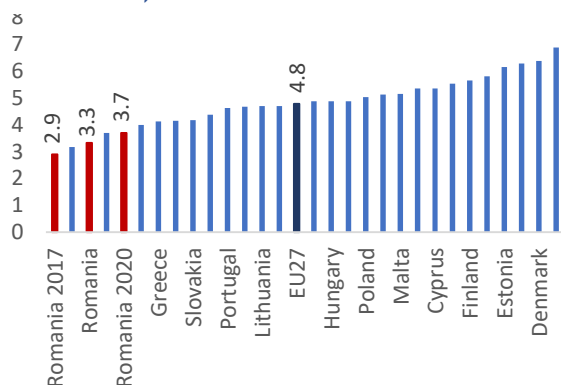
Sursa: raport Banca Mondială

În ciuda unei creșteri considerabile de la 2,9 % din PIB în 2017, la 3,7% în 2020, cheltuielile României pentru educație rămân printre cele mai scăzute din UE²⁵. Ea rămâne în egală măsură mult sub minimul de 6 la sută stabilit de legea educației naționale a României și sub media UE de 4,% (Figura 31.A). Cheltuielile pentru educație în țările învecinate, cum ar fi Croația, Ungaria și Polonia, în perioada analizată, sunt peste media UE-27, subliniind decalajele de finanțare între România și statele UE - Figura 31 A) și B).

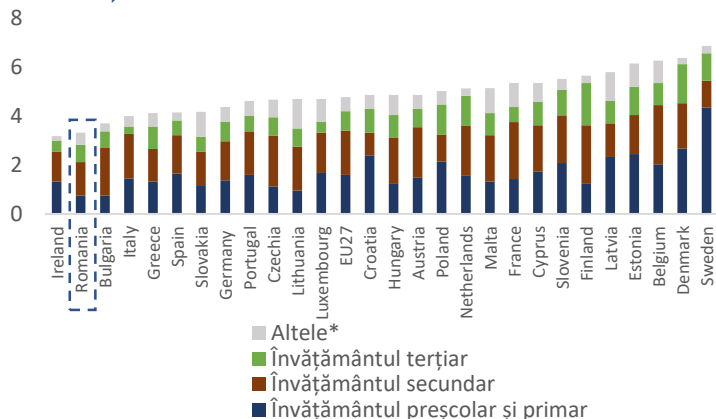
Ponderea cheltuielilor cu învățământul preuniversitar în bugetul educației este semnificativ mai redusă comparativ cu ponderea înregistrată în UE-27 și țările învecinate.

²⁵ Monitorul educației și formării, 2022

Figura 31. A) Cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB (valori medii în perioada 2017-2020)

B). Cheltuielile publice pentru educație, pe niveluri de educație, ca % din PIB (valori medii în perioada 2017-2020)

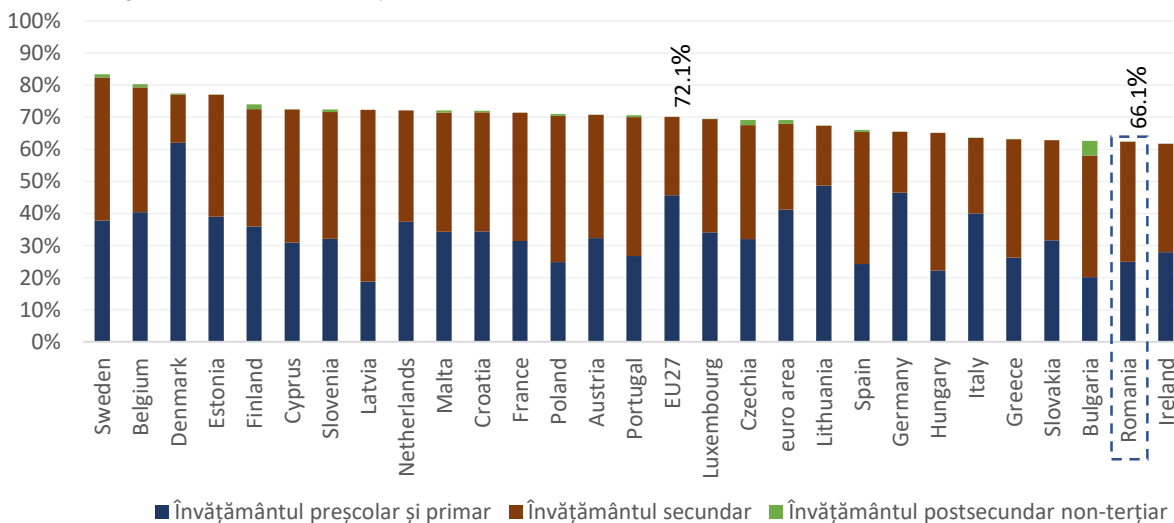
Sursă: Eurostat

Legendă: Altele includ învățământul postliceal, vocațional, alte niveluri de educație neclasificate COFOG, servicii subsidiare educației, cheltuieli C&D, alte cheltuieli neclasificate

Comparativ cu media UE, ponderea în totalul cheltuielilor pentru educație în perioada 2017-2020, este cea mai mică pentru învățământul preșcolar și primar, de 24,3% în România, față de 34,4% în UE. O pondere mai mare este alocată pentru învățământul secundar, de 41,2% în România, față de 37,1% în UE.

În perioada 2017-2020, ponderea cheltuielilor pentru învățământul preuniversitar în totalul cheltuielilor publice pentru educație poziționează România pe locul 26 din cele 27 state membre UE, o pondere mai redusă fiind înregistrată doar în Irlanda (Figura 32).

Figura 32. Cheltuielile cu învățământul preuniversitar, % din total cheltuieli pentru educație (valori medii în perioada 2017-2020)

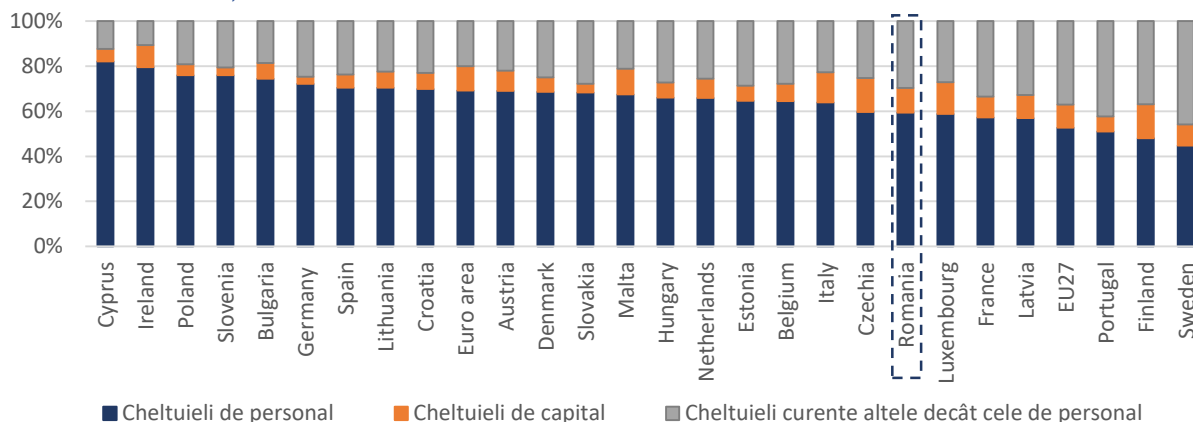

Sursă: Eurostat

România alocă mai mult decât țările din regiune pentru cheltuielile curente altele decât cele de personal.

Cheltuielile curente (de personal și non-personal) reprezintă 89% din cheltuielile guvernamentale (Figura 33), valori comparabile cu statele din regiune. Cu toate acestea, ponderea cheltuielilor cu bunuri și servicii este mai ridicată decât în țările din regiune în detrimentul celor de personal. De exemplu, Polonia și Bulgaria cheltuiesc cu 17% și, respectiv, 15% mai mult pentru plata angajaților din educație decât România. O mai bună alocare a cheltuielilor curente poate contracara presiunile care decurg din subfinanțarea educației, permițând direcționarea unor resurse suplimentare pentru investiții, în special în învățământul preuniversitar.

Figura 33. Structura cheltuielilor publice pentru educație, clasificare economică (valori medii în perioada 2017-2020)

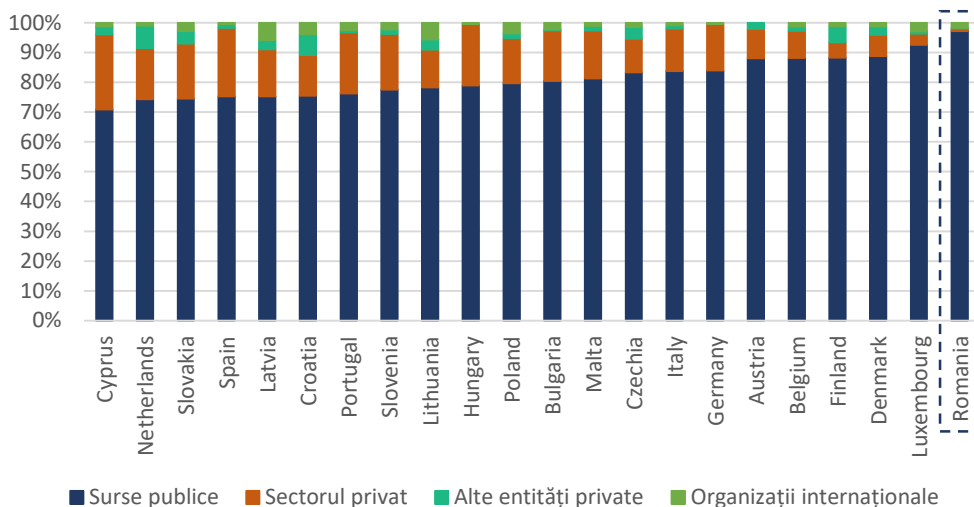
Legendă: Cheltuielile de capital includ formarea de capital fix și transferurile de capital
Sursă: Eurostat

Finanțarea sistemului de învățământ din România se bazează aproape în totalitate pe finanțarea publică și foarte puțin pe finanțare particulară, comparativ cu statele din regiune.

Cea mai mare parte a cheltuielilor pentru educație, în jur de 97%, provine din finanțare publică (Figura 34). Sectorul particular joacă un rol minim în finanțarea educației în România, reprezentând aproximativ 1% din cheltuielile totale în domeniu. În comparație, contribuția sectorului particular la finanțarea educației este semnificativ mai ridicată în statele din regiune ajungând la 21%, respectiv, 17% în Ungaria și Bulgaria.

De asemenea și finanțarea provenită de la organizațiile internaționale este slabă, fiind una dintre cele mai reduse în UE-27, chiar dacă este mai bine reprezentată comparativ cu cea particulară, contribuind cu aproximativ 2% din totalul cheltuielilor pentru educație.

Figura 34. Structura cheltuielilor publice pentru educație în funcție de sursă (valori medii în perioada 2017-2020)

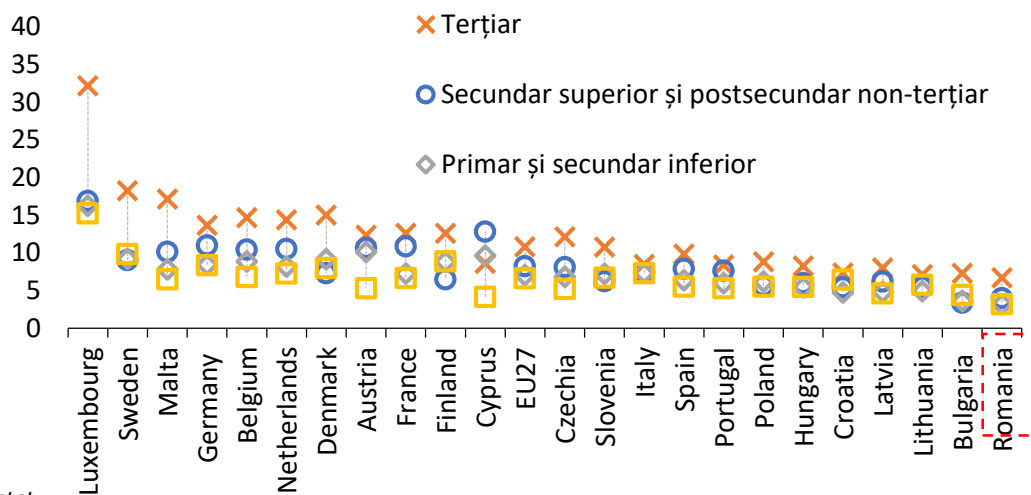

Sursă: Eurostat

Cheltuielile per elev în prețuri comparabile sunt cele mai mici din UE-27. Un elev din România beneficiază de aproximativ 49% din finanțarea primită la nivelul mediei UE-27, în prețuri comparabile elev per sector.

Diferența de alocare între nivelurile de educație, în termeni absoluți, este una dintre cele mai scăzute din UE, reflectând nivelul scăzut de finanțare (Figura 35).

Figura 35. Cheltuielile publice pentru educație per elev, pe niveluri de educație, în anul 2019

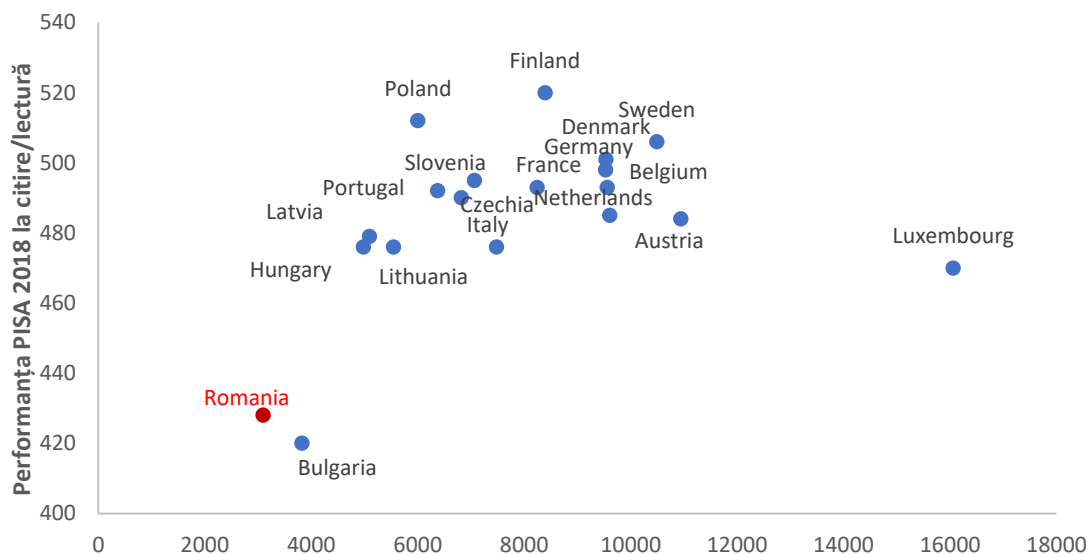
Sursă: Eurostat

Cele mai mari diferențe de finanțare per elev se înregistrează în cazul învățământului preșcolar, primar și secundar inferior, care primesc aproximativ 47% din alocarea per elev primită de învățământul terțiar.

În comparație, diferența este cu aproximativ 14 puncte procentuale mai mică în cazul mediei UE-27, reflectând un decalaj mai redus de finanțare între învățământul terțiar și cel preuniversitar.

Bulgaria și România s-au clasat pe ultimele locuri în rândul statelor UE, atât în ceea ce privește alocarea per elev, cât și în ceea ce privește performanța (Figura 36). Tabloul este mai îngrijorător dacă luăm în considerare ponderea relativ mare a abandonului școlar din România, ceea ce supraevaluează scorurile testelor PISA din cauza neparticipării la examinare a unor elevi cu performanță scăzută precum sunt cei cu risc ridicat de abandon. Astfel, dacă în calculul rezultatelor PISA s-ar ține cont de numărul elevilor care părăsesc școala sau de numărul acelor care au finalizat doar ciclul secundar inferior (rata de abandon, respectiv de părăsire timpurie), atunci România s-ar încadra cu cea mai slabă performanță PISA între statele UE27.

Figura 36. Performanța medie la lectură PISA și cheltuielile publice per elev, în anul 2018

Sursă: Eurostat

4.6 Echitatea în sistemul educațional din România

În ceea ce privește echitatea sistemului educațional descris în Raportul Grupului de lucru nr. 2 - Proiectul Președintelui României, Klaus Iohannis "România Educată", prezentăm următoarele:

În timp ce UNESCO consideră că „echitatea presupune asigurarea dreptului la educație pentru toți copiii, astfel încât fiecare copil să-și poată atinge adevăratul potențial”, UNICEF definește echitatea din perspectiva Convenției cu privire la drepturile copilului ca fiind „dreptul tuturor copiilor de a se dezvolta și de a-și atinge întregul potențial, indiferent de

rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naționalitate, apartenență etnică sau origine socială, de situația materială, (in)capacitatea fizică, de statutul la naștere sau de statutul dobândit al copilului ori al părinților sau al reprezentanților legali ai acestuia.”

În ceea ce privește echitatea în educație la nivelul Europei, în cele două studii realizate de către Comisia Europeană (în 2006 și în 2016), ea este definită ca fiind măsura în care „persoanele pot beneficia de educație și de formare, în ceea ce privește oportunitățile, infrastructura, accesul, tratamentul, calitatea metodei de predare-învățare și rezultatele. Un sistem este echitabil dacă rezultatele educației și formării nu depind de mediul socio-economic și de alți factori care determină un handicap educațional și dacă tratamentul reflectă nevoile specifice de învățare ale persoanelor”.

OECD definește echitatea în educație prin prisma a două dimensiuni: cea a dreptății/corectitudinii - genul, statutul socio-economic sau etnia nu trebuie să constituie o barieră în parcursul educațional al unei persoane - și cea a incluziunii - un standard minim de cunoștințe pentru toți²⁶

Definiția educației incluzive în România, este bazată în mare măsură și dezvoltă această viziunea lansată de UNESCO: „Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități”.²⁷

Educația joacă un rol esențial în dezvoltarea personală și profesională a oamenilor. Astfel, cu cât o persoană este mai educată, cu atât standardul de viață al acesteia este mai ridicat, iar costurile sociale (de exemplu, costurile medii pentru îngrijirea medicală acoperite din asigurarea națională de sănătate sau costurile aferente asigurării de șomaj) sunt mai reduse.

Educația joacă un rol important și în progresul societății. Alte avantaje ale unei populații educate sunt: creșterea ratei de angajare după absolvire și obținerea de venituri superioare celor fără educație, scăderea incidenței depresiei, participarea civică ridicată, gradul ridicat de sănătate cu cheltuieli pentru sănătatea publică mai reduse (cu creșterea speranței de viață la persoanele cu educație superioară) etc. Trebuie subliniat însă că diversitatea în educație este și ea foarte importantă: cu cât populația școlară sau academică este mai diversă, cu atât decalajele sociale sunt mai mici. În dinamica demografică și economică a societății actuale, marcată de o migrație în creștere și o natalitate precară, un sistem educațional echitabil este un deziderat pentru fiecare stat.

Prezentarea situației generale din România:

a) Decalajele majore și cronice dintre mediul urban și cel rural, în defavoarea mediului rural, cu un impact major asupra dezvoltării României;

²⁶ OECD (2012), *Equity and Quality in Education: Supporting Disadvantaged Students and Schools*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264130852-en> (link: <https://www.oecd.org/education/school/50293148.pdf>).

²⁷ MEN&UNICEF, 1999 și HG nr.1251/2005

- b) Rata părăsirii timpurii a școlii în România este una dintre cele mai ridicate din Europa;
- c) Ponderea absolvenților de învățământ terțiar, cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani, se menține în continuare un decalaj semnificativ între ponderea absolvenților de învățământ terțiar la nivel național și ponderea lor la nivelul UE;
- d) România continuă să se situeze pe penultimul loc între țările UE participante în programul PISA.

Factori care influențează apariția analfabetismului funcțional

- ❖ Resursele educaționale din familie;
- ❖ Nivelul de educație al părinților;
- ❖ Politicile educaționale;
- ❖ Calitatea predării;
- ❖ Formarea, selecția și distribuția în școli a cadrelor didactice;
- ❖ Descentralizarea parțială a politicilor educaționale către Autoritățile Publice Locale și modul defectuos de implementare al acestora a condus la incoerențe în acțiune, în detrimentul copiilor/tinerilor și al soluționării problemelor lor educaționale;
- ❖ Modul de finanțare care face ca școlile cu cele mai multe nevoi de resurse să fie subfinanțate, în timp ce instituțiile de la oraș, cu mulți elevi, primesc mai multe fonduri decât valoarea solicitată la început de an;
- ❖ Lipsa unui sistem de sprijin acordat managerilor educaționali, pentru a performa în activitatea lor;
- ❖ Lipsa unei coerențe politice la nivel de activitate în sistemul educațional;
- ❖ Cultura organizațională orientată spre execuție, mai puțin spre inovare: Cultivarea atitudinii de obediență și superioritate ierarhică dincolo de etica profesională, prin raportarea instituțiilor ierarhice superioare la directorii de școli ca la simpli executanți;
- ❖ Context legislativ cu limbaj greu accesibil care lasă loc de interpretări și neclaritate;
- ❖ Lipsa unor sisteme alternative de reintegrare școlară a celor care au abandonat.

4.6.1 Accesul echitabil la educație în mediul urban versus mediul rural

Sistemul de învățământ din România prezintă un grad ridicat de segregare socioeconomică care rezultă din disparități considerabile între zonele urban-rural în ceea ce privește finanțarea învățământului, infrastructura școlară și gradul de pregătire al profesorilor.

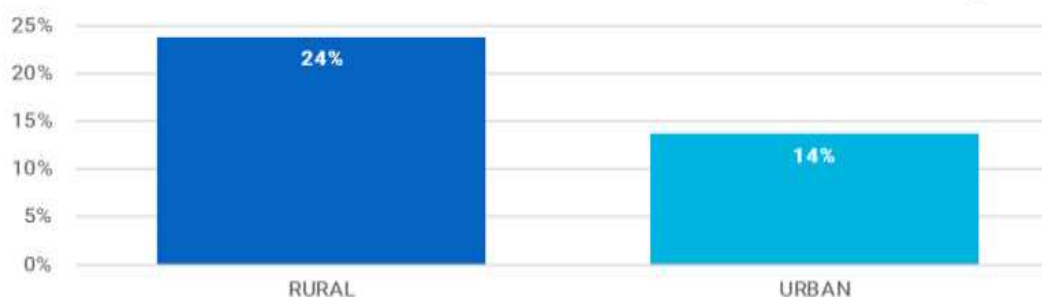
Decalajul de eficiență în cheltuielile educaționale se concentrează pe diviziunea urban-rural din România, evidențiind alocarea inadecvată a resurselor, inclusiv a celor financiare, umane, materiale și de capital, către educația rurală. Această lipsă de finanțare duce la educație de calitate slabă, la școli cu personal insuficient și la infrastructură insuficientă. Ratele ridicate de repetenție și abandon sunt duble în zonele rurale.

Divizarea urban-rural este vizibilă și în prestarea serviciilor publice, cum este, în cazul de față educația, în care diferența dintre rezultatele educaționale este mare. Ipotetic, pentru

a reduce acest decalaj de învățare²⁸ dintre urban-rural, elevii din rural ar avea nevoie, în medie, de mai mult de doi ani de școlarizare suplimentară.

Din punct de vedere al învățământului, România este una dintre țările cel mai puțin urbanizate din UE, întrucât toți indicatorii luați în considerare arată diferențe majore între școlile rurale și cele urbane, care evidențiază inechități și dezavantaje pentru elevii din mediul rural. De exemplu, în ceea ce privește înscrierea la școală, datele și informațiile relevă că aproape unul din patru copii (24%) din mediul rural rămân în afara sistemului de învățământ, rată care este cu 10 puncte procentuale mai mare față de a copiilor din mediul urban (Figura 37).

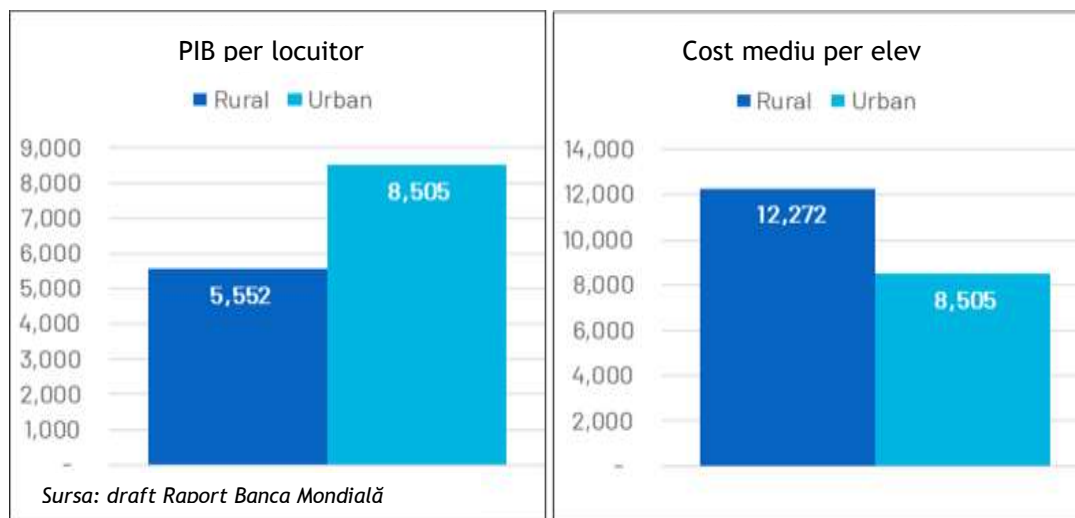
Figura 37. Înscrierea la școală, în funcție de mediul de rezidență al școlii

Sursa: draft Raport Banca Mondială

Rămânerea în afara sistemului de învățământ limitează oportunitățile copiilor din mediul rural pentru un trai decent care poate fi creat numai prin creșterea calității vieții în mediul rural (Figura 38).

Figura 38. Diferențele socio-economice în funcție de mediul de rezidență al școlii

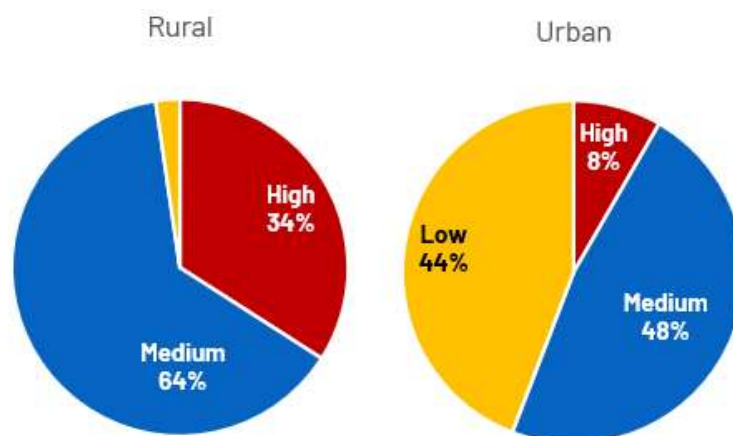

Sursa: draft Raport Banca Mondială

²⁸Este măsurată prin scorurile armonizate ale testelor

IndiceleDEME (indicele dezvoltării echitabile multidimensional în educație) surprinde diferențele de performanță atât la nivel regional, cât și între zonele urbane și rurale. Diferențele dintre zonele urbane și cele rurale sunt semnificative, 34% dintre școlile din zonele rurale au fost identificate ca având o vulnerabilitate ridicată, comparativ cu doar 8% dintre școlile din zonele urbane. În schimb, aproape jumătate dintre școlile aflate în mediul urban (44%) intră în categoria de vulnerabilitate scăzută, comparativ cu doar 2% dintre școlile din mediul rural (Figura 39). Aceste disparități impun necesitatea orientării finanțării cu prioritate către școlile vulnerabile, în special a celor aflate în zona rurală, care sunt lipsite de resurse financiare, iar statul trebuie să-și exercite autoritatea asigurării dreptului fundamental la învățatură, să asigure cetățenilor României drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ, astfel încât învățământul să-și recâștige statutul de prioritate națională.

Figura 39. Distribuția indiceluiDEME

Sursa: draft Raport Banca Mondială

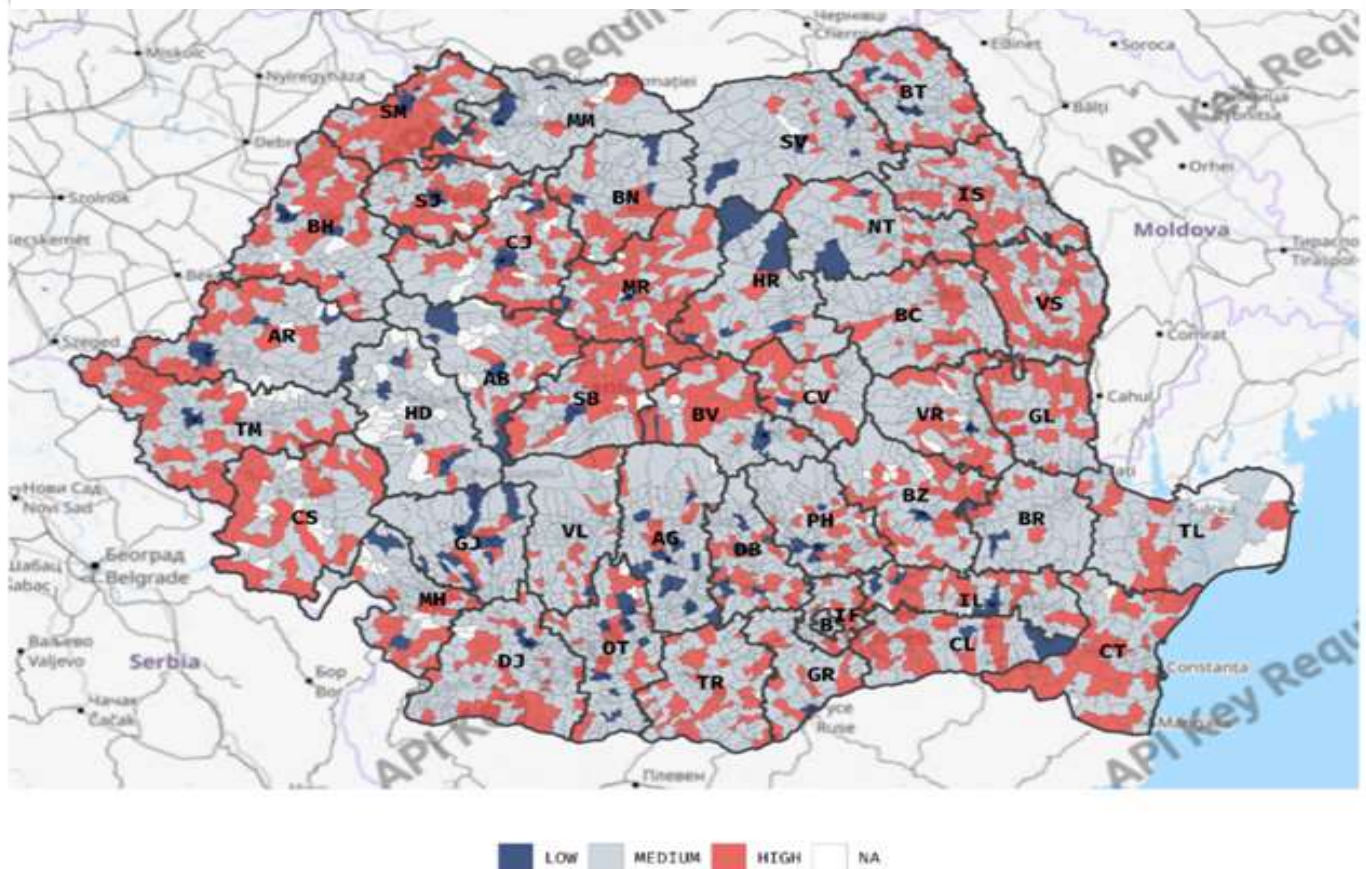
Pentru a se putea cartografia distribuția geografică a școlilor în funcție de vulnerabilitate, s-au aplicat 10 indicatori în trei dimensiuni: echitate, calitate și vulnerabilitate, care sunt descriși mai jos.

echitate	<ul style="list-style-type: none"> • Cheltuieli per elev • Cheltuieli per profesor • Media impozitului pe venit încasat (al populației UAT-ului)
calitate	<ul style="list-style-type: none"> • Examenul National nota 8 • Raportul elev-profesor • Profesori suplinitori / total profesori
vulnerabilitate	<ul style="list-style-type: none"> • Finalizat/înscriș clasa a 8-a • (Repetenți + Abandonați)/ Înscriș în clasa 5-8 • A participat la examenul național/a absolvit nota 8 • Elevii cu nota sub 6/au participat la examenul național

Astfel s-a obținut o mapare unde școlile sunt clasificate în funcție de vulnerabilitate (Figura 40), astfel:

- albastru - școli cu un grad scăzut de vulnerabilitate și al nevoii de intervenție;
- gri - școli cu un grad mediu de vulnerabilitate și al nevoii de intervenție;
- roșu - școli cu un grad crescut de vulnerabilitate al nevoii de intervenție.

Figura 40. Gradul de vulnerabilitate al școlilor la nivelul UAT-urilor

Sursa: Calcule ale personalului Băncii Mondiale pe baza SIIR și Forexebug

Schimbările demografice ale României din ultimele decenii pot explica parțial aceste discrepanțe. În România s-a înregistrat o scădere semnificativă a natalității, ceea ce a dus la o scădere a populației de vârstă școlară, în special la nivelul primar. Cu toate acestea, această tendință demografică nu a fost distribuită uniform în întreaga țară, zonele rurale înregistrând un declin mai semnificativ decât regiunile urbane. Ca urmare, multe școli din mediul rural au puțini elevi, dar își mențin personalul angajat pe baza înscrierilor anterioare, mai mari pentru a acoperi adecvat disciplinele în curriculum, contribuind astfel la o rată scăzută a numărului de elevi per profesor.

Zonele urbane, care se confruntă adesea cu un număr mai mare de elevi, ar putea păstra în continuare o rată a numărului de elevi per profesori ridicată, la nivel primar, din cauza cererii mari de resurse educaționale. În schimb, școlile din mediul rural au suferit de pe urma scăderii populației și a migrației, ceea ce a dus la un număr mai scăzut de elevi. În timp ce

acest lucru a dus la închiderea școlilor în unele cazuri, în altele, școlile continuă să funcționeze cu un număr mic de elevi, ceea ce duce o rată a numărului de elevi per profesori mai scăzută, la nivel primar. Complexitatea acestui curriculum afectează în mod deosebit diferența rural-urban în învățământul românesc. Școlile urbane, de obicei mai bine dotate și care dețin un număr mai mare de profesori titulari, înalt calificați și cu specializări diverse, pot gestiona mai eficient acest curriculum amplu. Cu toate acestea, în zonele rurale, unde resursele sunt limitate, iar specializările profesorilor sunt limitate, școlile folosesc adesea profesori suplینitori și profesori care fac naveta pentru a acoperi gama de materii (Figurile 41 și 42).

Figura 41. Indicele DEME în clasament și performanță, pe indicatori și piloni (învățământ primar și secundar inferior)

	Ranking*	Equity			Quality			Vulnerability		
		Expenditure per student	Expenditure per teacher	IPV per population	National Examination grade 8	Student-teacher ratio	Substitute teachers / total teachers	(Repeaters + Dropouts)/ Enrolled in grade 0-8	Attended National Exam /Completed grade 8	Students outside the system (ratio)
MUNICIPIUL BUCUREȘTI	1	3.3	3.6	1.0	2.1	1.1	2.8	2.5	1.6	3.0
ARGEȘ	2	1.9	2.4	3.6	2.7	3.4	1.9	2.6	2.1	2.8
GORJ	3	2.1	2.9	3.8	2.8	3.4	1.8	2.3	2.1	3.3
SUCEAVA	4	2.7	3.6	4.3	2.5	2.6	2.2	2.4	1.9	3.9
HUNEDOARA	5	2.1	3.2	3.6	2.6	3.4	2.4	2.6	2.5	3.7
BRAILA	6	2.6	3.6	3.8	2.1	2.5	2.4	3.5	3.1	2.8
PRAHOVA	7	3.0	4.0	3.7	2.2	2.2	2.6	3.4	2.0	2.8
NEAMȚ	8	2.5	3.1	4.3	2.7	2.4	2.4	2.9	1.8	4.1
MARAMUREȘ	9	1.5	2.9	4.1	2.8	3.9	2.4	2.8	2.2	3.7
HARGHITA	10	2.0	3.2	3.7	2.9	3.1	2.6	3.2	2.2	2.6
OLT	11	1.9	3.1	4.3	2.6	3.5	2.2	3.1	3.0	2.9
ALBA	12	2.0	2.9	3.6	2.4	3.4	2.2	2.7	2.2	3.5
VĂLCEA	13	2.0	3.9	4.0	2.5	3.5	2.6	2.8	2.6	3.3
GIURGIU	14	2.8	4.2	4.3	3.2	1.7	3.2	3.9	2.3	2.1
ILFOV	15	4.4	4.4	2.5	2.7	1.1	3.3	3.8	2.3	3.2
TULCEA	16	2.5	3.4	3.7	3.0	1.7	3.5	3.8	2.8	3.6
BOTOȘANI	17	2.1	3.4	4.5	3.0	2.3	2.9	3.2	2.3	3.6
BISTRIȚA-NASAUD	18	2.1	3.9	4.4	2.6	3.0	2.7	3.0	2.3	3.8
DĂMBOVIȚA	19	2.5	3.9	4.1	2.7	2.9	2.3	3.2	2.5	3.0
COVASNA	20	1.6	3.1	3.9	3.1	3.3	2.7	4.3	2.6	3.0
CLUJ	21	1.8	3.3	3.6	2.4	3.2	3.2	3.6	3.0	3.4
BACAU	22	2.6	3.2	4.1	2.7	2.3	2.2	3.5	2.5	4.3
MEHEDINȚI	23	1.9	3.4	4.3	3.2	3.3	2.5	3.3	2.8	3.5
TIMIȘ	24	2.8	3.9	3.1	2.9	1.9	3.2	3.4	2.5	3.3
DOLJ	25	2.5	2.9	4.0	3.1	2.9	2.1	3.9	3.3	3.3
ARAD	26	2.8	3.9	3.5	2.9	2.7	2.4	3.7	2.7	2.9
TELEORMAN	27	2.1	3.2	4.4	3.3	2.8	2.5	4.0	2.9	3.4
IAȘI	28	2.9	3.8	4.1	2.5	1.9	2.9	3.8	2.7	4.0
Vrancea	29	1.5	3.2	4.5	2.9	3.9	2.4	3.4	2.5	4.1
BRAȘOV	30	3.2	3.7	3.0	2.8	1.7	2.9	3.7	2.8	3.1
BUZAU	31	2.5	3.7	4.1	2.7	3.0	2.3	3.8	2.8	3.0
GALAȚI	32	2.8	3.8	4.2	2.4	2.1	2.7	3.6	2.8	3.9
CĂLĂRAȘI	33	2.6	3.8	4.0	2.9	1.8	3.1	4.3	3.6	2.8
CONSTANȚA	34	3.8	4.1	3.3	2.9	1.4	3.0	3.7	2.8	2.8
SIBIU	35	2.8	3.8	3.2	2.7	1.8	3.3	3.8	3.1	3.4
SĂLAJ	36	2.1	3.6	4.1	2.8	3.2	2.7	4.0	3.0	3.0
IALOMIȚA	37	2.8	4.3	4.1	3.0	1.9	3.2	3.8	2.4	3.2
VASLUI	38	2.4	3.8	4.5	3.0	1.9	3.1	3.7	2.9	4.0
BIHOR	39	1.9	3.0	4.1	3.1	3.7	2.7	4.0	3.3	3.5
CĂRAȘ-SEVERIN	40	2.0	3.7	4.4	3.1	3.4	2.9	3.6	3.0	4.1
SATU MARE	41	2.3	3.9	4.0	2.8	2.9	2.5	3.8	3.4	3.4
MUREȘ	42	2.2	3.7	3.7	3.1	3.0	2.7	4.3	3.1	3.1

Sursa: Banca Mondială "DELIVERABLE 3. Functional Analysis of the Preuniversity System. PART A. Romania Public Expenditure Review: Enhancing the Equity of Public Spending in Pre-University Education. 2023

Figura 42. Eșantion de școli care necesită o abordare a măsurilor integrate (indicatori selectați, învățământ primar și secundar inferior)

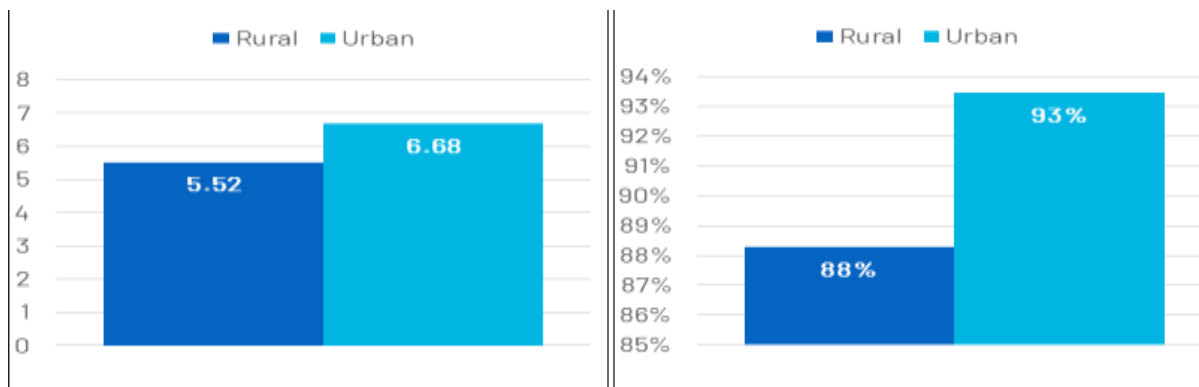
Locality of the school	(Repeaters + Dropouts)/ Enrolled in grade 0-8	Students outside the system (ratio)	National Examination grade 8	IPV per population
PARINCEA	5	5	4	5
ȚIBĂNEȘTI	5	4	3	5
SAT VETRIȘOAI	5	5	3	5
SAT PUIEȘTI	5	4	3	5
RĂDUCĂNENI	5	5	3	4
STEFANESTI	5	5	3	4
BERZUNȚI	5	5	4	5
SAT FĂȘTĂCI	5	5	4	5
SAT EPURENI, COM. DUDA-EPURENI	5	5	3	5
PĂTRĂUȚI	5	4	4	5
SAT IVĂNEȘTI	5	2	4	5
SAT EPURENI	5	5	3	5
SAT DUMEȘTI	5	5	4	5
COȘULA	5	5	4	5
SAT BĂCEȘTI	5	5	4	5
SAT CIOCANI	5	5	4	5
BĂCIOIU	5	5	4	5
COMUNA ICUȘEȘTI	5	5	4	5
BUCIUMI	5	5	3	5
BURLA	5	3	4	5
CĂLUGĂRENI	5	4	3	5
CHETRIȘ	5	5	3	5

Sursa: Banca Mondială "DELIVERABLE 3. Functional Analysis of the Preuniversity System. PART A. Romania Public Expenditure Review: Enhancing the Equity of Public Spending in Pre-University Education. 2023

Banca Mondială, în *Analiza funcțională a sectorului preuniversitar din anul 2018*, arată că prin aplicarea costului standard per elev se încearcă garantarea unui standard de calitate al educației pentru fiecare elev, însă bugetul calculat și alocat pe baza acestui cost, se dovedește a fi insuficient și este cheltuit în funcție de numărul cadrelor didactice din unitățile de învățământ. Astfel, o analiză statistică arată că cheltuielile per elev sunt corelate negativ cu numărul de elevi pe școală și pozitiv cu numărul de cadre didactice.

Unitățile de învățământ din orașele mici și din zonele rurale au un număr mai mic de elevi, respectiv și clase cu număr redus de elevi, și în consecință primesc alocații bugetare reduse în raport cu numărul de elevi. Aceste școli nu sunt atractive pentru cadrele didactice și nici nu au capacitatea financiară să atragă profesori calificați și cu experiență, iar acest lucru se reflectă în performanțele scăzute la evaluările naționale și internaționale așa cum rezultă și din *Raportul de analiză realizat de Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație - Unitatea de Cercetare în Educație*.

Figura 43. Performanța educațională în funcție de locația școlii în evaluările naționale clasa a VIII-a

În schimb, unitățile de învățământ din zonele urbane au mai mulți elevi, respectiv un număr mai mare de clase, primesc alocații bugetare consistente, ceea ce permite creșterea cheltuielilor pentru profesori calificați și cu experiență cum sunt profesorii titulari și cu grad 2 sau 1 didactic. Astfel, școlile cu un număr mare de elevi, au și cei mai mulți profesori calificați și cu experiență și înregistrează performanțe remarcabile la examenul național de clasa a VIII-a și la examenul de bacalaureat, ceea ce dovedește că școlile cu performanțe ridicate atrag cele mai bune resurse umane.

Multe școli mici, predominant în zonele rurale, indică, de asemenea, o alocare ineficientă a resurselor. Rețeaua școlară actuală are 7.386 de școli mici, reprezentând 45 la sută din totalul unităților școlare. Acestea sunt situate preponderent în zonele rurale, unități satelit, iar majoritatea sunt grădinițe. Grădinițele care sunt atât de necesare în orașe au fost amplasate în sate pentru a sprijini mediul rural și a aduce elevii la școli. Familiile tinere au migrat în orașe și în alte țări în ultimii ani, lăsând toate satele fără copii sau perspective.

Principala constatare privind echitatea este legată de identificarea a un sfert de milion de copii cu vârste cuprinse între 6 și 14 ani care nu sunt școlari, dintre care mai mulți locuiesc în mediul rural. De asemenea, în mediul rural există mai mulți profesori suplینitori și rezultate de învățare mai scăzute.

În România, între 2010 și 2022, copiii fără școală cu vârsta cuprinsă între 6 și 14 ani au crescut de la o sută de mii la un sfert de milion în 2022. În același timp, rata PTȘ a României rămâne cea mai ridicată din UE, cu diferențe semnificative între zonele urbane și rurale și între grupurile defavorizate. Rata de înscriere este mai scăzută în zonele rurale decât în

zonele urbane, unul din patru copii din zonele rurale rămânând în afara sistemului educațional. Rata abandonului școlar și rata profesorilor suplینitori sunt, de asemenea, mai mari în școlile rurale. Elevii din zonele rurale au performanțe foarte slabe la examenele standardizate în comparație cu colegii lor din mediul urban.

Rezultatele scăzute în sistemul de învățământ sunt înregistrate de județele în care elevii trăiesc în zone îndepărtate, cu densitate scăzută și care se confruntă cu probleme structurale ale sărăciei. În zonele rurale, acestora li se adaugă numărul mic de elevi și de profesori per școală care, în ciuda faptului că primesc finanțare mai mare per elev, le este dificil să angajeze personal calificat cu normă întreagă dornic să trăiască și să lucreze în zonele rurale.

Calitatea actului de predare de către profesorii calificați și cu experiență, cum sunt profesorii titulari și cu grad 2 sau 1 didactic, influențează în mod pozitiv performanța elevilor. Acestor profesori trebuie să li se asigure resursele financiare necesare, lucru care nu este posibil decât în școlile mari cu un număr mare de elevi. Școlile cu clasele de la 1 la 8 înregistrează o performanță mai bună a elevilor în comparație cu școlile cu clasele de la 5 la 8, poate pentru că primele sunt mai mari și pot oferi continuitate între ciclurile de învățământ.

Rămân în continuare provocările privind modul de îmbunătățire a calității educației în zonele rurale, unde școlile nu au suficienți elevi pentru a atrage profesori bine pregătiți.

Deficitul de finanțare pentru educația timpurie (nivelul preșcolar) s-a adâncit, sub valoarea europeană, în contextul creșterii numărului de copii înscriși în învățământul preșcolar în ultimele două decenii, ca urmare a introducerii, prin lege, a obligativității frecvențării *grupei mari* din învățământul preșcolar (copii cu vârsta de 4 și 5 ani). Educația timpurie se confruntă și cu o lipsă a resurselor necesare comparativ cu nevoia, în mod special a celor care vizează infrastructura. Subfinanțarea constantă a sistemului educațional românesc, mai ales în ceea ce privește educația timpurie, are un impact negativ asupra calității și accesului la educație.

Totodată, începând cu anul școlar 2021-2022, sistemul de educație a preluat și creșele (educație timpurie, nivelul antepreșcolar, pentru copiii de la 0 la 3 ani), asigurând finanțarea acestui nivel prin alocarea costului standard per antepreșcolar. Lipsa resurselor necesare (infrastructură, resurse materiale și, în acest caz, și resurse umane) este o provocare căreia sistemul educațional trebuie să îi răspundă.

5. ÎNVĂȚĂMÂNTUL UNIVERSITAR DIN ROMÂNIA

Cu privire la învățământul universitar din România redăm, în continuare, câteva opinii prezentate de CNFIS în unele rapoarte publice întocmite pentru anii 2020 și 2021:

Potrivit Raportului Public 2020 - Starea finanțării învățământului superior:

- *"tendința este de ușoară creștere față de anul universitar 2019/2020, dar numărul total de studenți este încă cu mult sub cel din anul universitar 2010/2011. Există mai multe surse explicative pentru scăderea numărului de înmatriculări în universitățile din România, printre acestea pot fi menționate scăderea îngrijorătoare a numărului de absolvenți de bacalaureat (pe fondul unui grad ridicat al abandonului școlar), coroborată cu un trend descendent înregistrat în rândul cohortelor născute după 1990. Consiliul menține ideea potrivit căreia este necesară realizarea de studii și analize axate pe identificarea surselor declinului înmatriculărilor în universitățile din România, în vederea implementării de politici suport care să contribuie la o creștere și/sau echilibrare a acestor tendințe."*²⁹
- *"este evidențiată scăderea numărului de studenți înmatriculați în regim cu taxă la toate cele trei niveluri de programe de studii (licență, master și doctorat), ceea ce a condus la diminuarea veniturilor universităților publice și particulare deopotrivă. Efectele scăderii dramatice a numărului de studenți cu taxă au fost resimțite cu precădere de universitățile particulare. Dacă în anul universitar 2008/2009, anul de vârf al înmatriculărilor în învățământul superior particular, peste 410.000 de studenți cu taxă studiau la universități particulare (v. secțiunea I.3.1 a Raportului public pentru anul 2014), numărul lor a scăzut în anul universitar 2020/2021 în jurul cifrei de 68.500. Trebuie remarcată creșterea ușoară, însă constantă a numărului studenților din universitățile de stat, finanțați de la buget (aprox.305.000) pentru cel de-al nouălea an consecutiv."*³⁰

Potrivit Raportului Public 2021 - Starea finanțării învățământului superior:

- *"tendință îngrijorătoare pentru sistemul de învățământ superior din România o reprezintă scăderea numărului de studenți înscriși la studii universitare, fenomen cu efecte puternice atât la nivelul finanțării învățământului superior, dar și asupra obiectivelor asumate de către universități de a crește potențialul capitalului uman din societatea românească."*³¹
- *"Rata medie anuală a inflației a atins 5,1% în luna decembrie 2021, suma alocată în 2021 pentru finanțarea învățământului superior este, în termeni reali, mai mare decât cea din anii precedenți. Cu toate acestea, deși fondurile bugetare alocate universităților de stat au cunoscut o creștere pentru anul 2021, aceasta nu acoperă în totalitate creșterile salariale și ale utilităților aplicate în anul 2021"*³²

²⁹ Raport public anual 2020. Starea finanțării învățământului superior (pag.7)

³⁰ Ibidem, pag.8

³¹ Raport public anual 2021. Starea finanțării învățământului superior (pag.6)

³² Ibidem, pag.8

Potrivit Raportului privind starea învățământului superior din România 2020 - 2021³³:

- *”Scăderea numărului de înmatriculări de la un an la altul a fost determinată de un complex de factori: ponderi mai reduse de absolvenți de liceu care au promovat examenul de bacalaureat; număr mai mic de persoane care aleg să urmeze simultan mai mult de un program de studii universitare (spre deosebire de anii anteriori); scăderea populației de vârstă teoretică de școlarizare la acest nivel de studii (19-23 de ani). Alte posibile cauze care au condus la scăderea drastică a numărului de studenți sunt rata crescută de părăsire timpurie a sistemului educațional preuniversitar și fenomenul migrației externe, care afectează dimensiunea coortei ce poate să accedă la acest nivel educațional.”³⁴*

Deși, numărul de elevi din învățământul preuniversitar este în scădere, numărul de studenți din învățământul universitar este constant sau într-o ușoară creștere.

Rapoartele prezentate mai sus conduc la concluzia că învățământul superior din România va înregistra în viitor un declin semnificativ în ceea ce privește, pe de o parte activitatea universitară și pe de altă parte atât calitatea cursanților care vor fi acceptați de universități pentru instruire cât și calitatea absolvenților cu studii universitare, situații impuse de dorința instituțiilor de învățământ universitar de a-și asigura subzistența indiferent de rezultatele pe care le livrează societății românești, pentru că, de ce să nu spunem că, pentru aceste instituții, pe primul plan va fi interesul existenței acestora, de a nu se reorganiza și adapta situației și de a nu-și închide activitățile cu consecințele de rigoare.

Prin urmare, considerăm că învățământul superior, în prezent trebuie să reanalizeze anumite cheltuieli (ex.: investiții în construcții, în mașini, echipamente și mijloace de transport, în achiziții pentru dotarea/lărgirea bazei tehnico-materiale, reanalizarea sporurilor acordate, fondurilor pentru posturi ocupate prin cumul pentru plata cu ora, indemnizații pentru persoane din afară, carburanți și lubrifianți, deplasări, datașări, transferări).

Economiile rezultate din aceste intervenții pot fi redirecționate spre învățământul preuniversitar, singurul sistem care le poate furniza și asigura, atât calitativ cât și cantitativ, absolvenți de liceu care să accedă la acest nivel educațional.

Considerăm că se pot realiza parteneriate de colaborare și asistență între instituțiile de învățământ superior și cele liceale pentru a îndruma, stimula și orienta elevii spre disciplinele care le sunt cel mai adecvate din punct de vedere al aptitudinilor.

³³ Ministerul Educației, Raport privind starea învățământului superior din România 2020 - 2021

³⁴ Ibidem, pag. 13

6. BUGETUL MINISTERULUI EDUCAȚIEI ÎN PERIOADA 2017 - 2021

Evaluarea globală indică faptul că ponderea cheltuielilor pentru educație în PIB este relativ scăzută raportat la nivelul de dezvoltare al economiei românești relevând eficacitatea modestă a acestora.

Alocările administrației publice din România pentru educație au rămas scăzute, cu mult sub media UE, sub pragul de 6% din PIB stabilit de Legea nr.1/2011, cu modificările și completările ulterioare (Figura 44), chiar dacă s-a înregistrat o creștere de la 2,9% din PIB în 2017, la 3,2% în 2021, cheltuielile României pentru educație rămân printre cele mai scăzute din UE ³⁵.

Figura 44. Cheltuieli publice pentru educație, ca procent din PIB în perioada 2008-2021

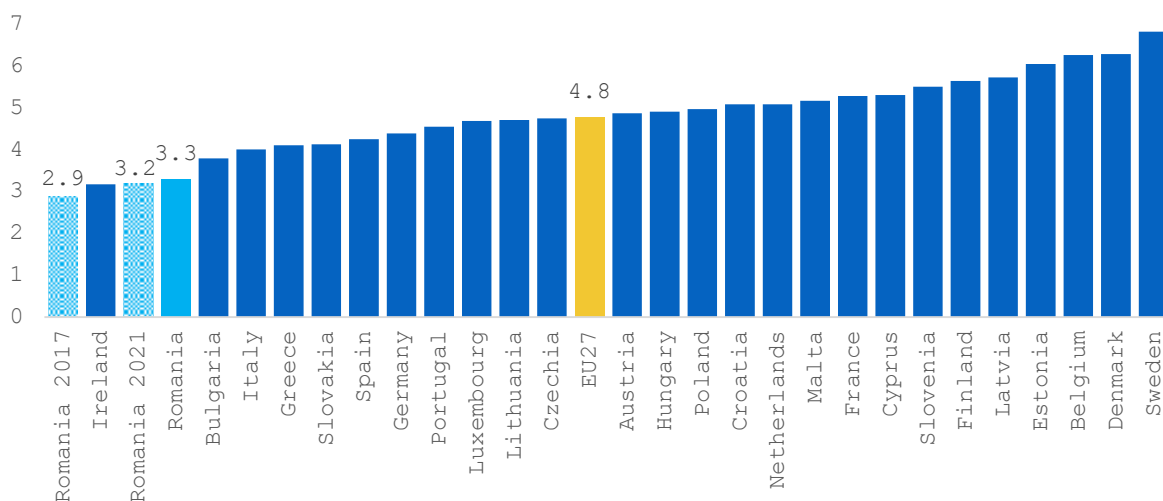

Sursa: Institutul Național de Statistică

În perioada 2017-2021, creșteri ale cheltuielilor s-au înregistrat pentru toate nivelurile de învățământ, cele mai mari creșteri fiind înregistrate pentru învățământul preșcolar și primar de la 0,6 la 0,8% din PIB. În ciuda creșterilor, învățământul preșcolar și primar rămân cele mai slab finanțate, cu 0,8% din PIB în anul 2021, comparativ cu media UE de 1,7% din PIB. În schimb, cel mai mic decalaj față de media UE s-a înregistrat în cazul învățământului terțiar, care a primit 0,7% din PIB în anul 2021 în cazul României față de 0,8% din PIB pentru media UE. Țările învecinate, cum ar fi Croația, Ungaria și Polonia, au investit semnificativ mai mult decât România, cheltuielile acestora pentru educație, fiind peste media UE27 (Figura 45).

³⁵ Monitorul educației și formării, 2022

Figura 45. Media cheltuielilor pentru educație, ca procent din PIB, în perioada 2017-2021

Sursa: Eurostat General government expenditure by function (COFOG)

Însă, pentru crearea unei imagini de ansamblu asupra finanțării sistemului de învățământ, este necesar să precizăm faptul că, pe lângă MEd, mai sunt și alte autorități ale administrației publice centrale care au atribuții cu privire la învățământ, pentru care primesc sume de la bugetul de stat. Astfel, prezentăm în Figura 46, cât și în Figura 47 pentru anul 2021, cheltuielile efectuate de ordonatorii principali de credite care au în bugetul propriu Capitolul "Învățământ". Responsabilitatea privind organizarea și funcționarea sistemului de învățământ din țara noastră revine Ministerului Educației al cărui buget este cel mai mare, iar în cadrul acestuia cea mai mare alocare, aproximativ 80% este pentru Capitolul "Învățământ", urmat de Ministerul Apărării Naționale cu aproximativ 3,3% din totalul cheltuielilor acestui minister.

Figura 46. Ordonatorii principali de credite care au avut în finanțare Capitolul 65 "Învățământ" în anul 2021

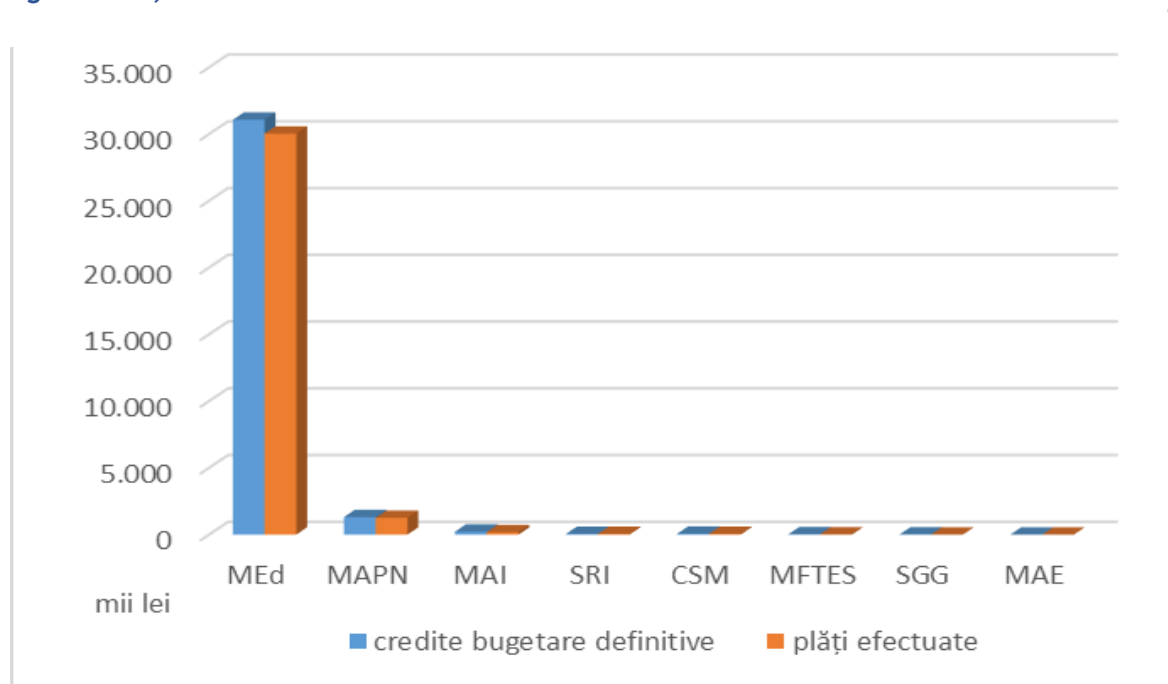
PIB 2021: 1.181.918 mil. lei

Titulari	Credite bugetare			Plăți	% din PIB	Diferență
	inițiale	definitive	diferență			
A	1	2	3=2-1	4	5	6=4-2
Ministerul Educației ¹⁾	31.080	32.185	+ 1.095	30.038	2,54	- 2.147
Ministerul Apărării Naționale ¹⁾ - MAPN	1.312	1.325	+ 13	1.258	0,11	- 67
Ministerul Afacerilor Interne ¹⁾ - MAI	220	193	- 27	189	0,02	- 4
Serviciul Român de Informații - SRI	57	55	- 2	55	0,00	-
Consiliul Superior al Magistraturii ¹⁾ - CSM	67	64	- 3	61	0,00	- 3
Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse ¹⁾ - MFTES	26	24	- 2	21	0,00	- 3
Secretariatul General al Guvernului - SGG	9	5	- 4	5	0,00	0
Ministerul Afacerilor Externe - MAE	6	6	-	6	0,00	0
Subtotal	32.777	33.857	+ 1.080	31.633	2,68	- 2.224
Bugetul general centralizat al unităților administrativ-teritoriale	10.149	10.989	+ 840	7.182	0,61	- 3.807
Bugetul asigurărilor pentru șomaj	40	40	-	34	0,00	- 6
Bugetul instituțiilor finanțate parțial din venituri proprii din care:	7.301	7.333	+ 32	6.049	0,51	- 1.284
- Bugetul instituțiilor publice finanțate parțial din venituri proprii	7.286	7.314	+ 28	6.033	0,51	- 1.281
- Institutii Autonome finanțate parțial din venituri proprii	15	19	+ 4	16	0,00	- 3
SUME CARE SE CONSOLIDEAZĂ (se scad)	- 7.126	- 7.191	- 65	- 7.161	- 0,61	30
SUME CARE SE AJUSTEAZA (se scad)	- 86	- 86	-	- 86	0,00	-
TOTAL GENERAL	43.055	44.942	1.887	37.651	3,19	7.291

¹⁾ cuprinde: buget de stat + fonduri externe nerambursabile (FEN) + venituri proprii

Sursa: MF

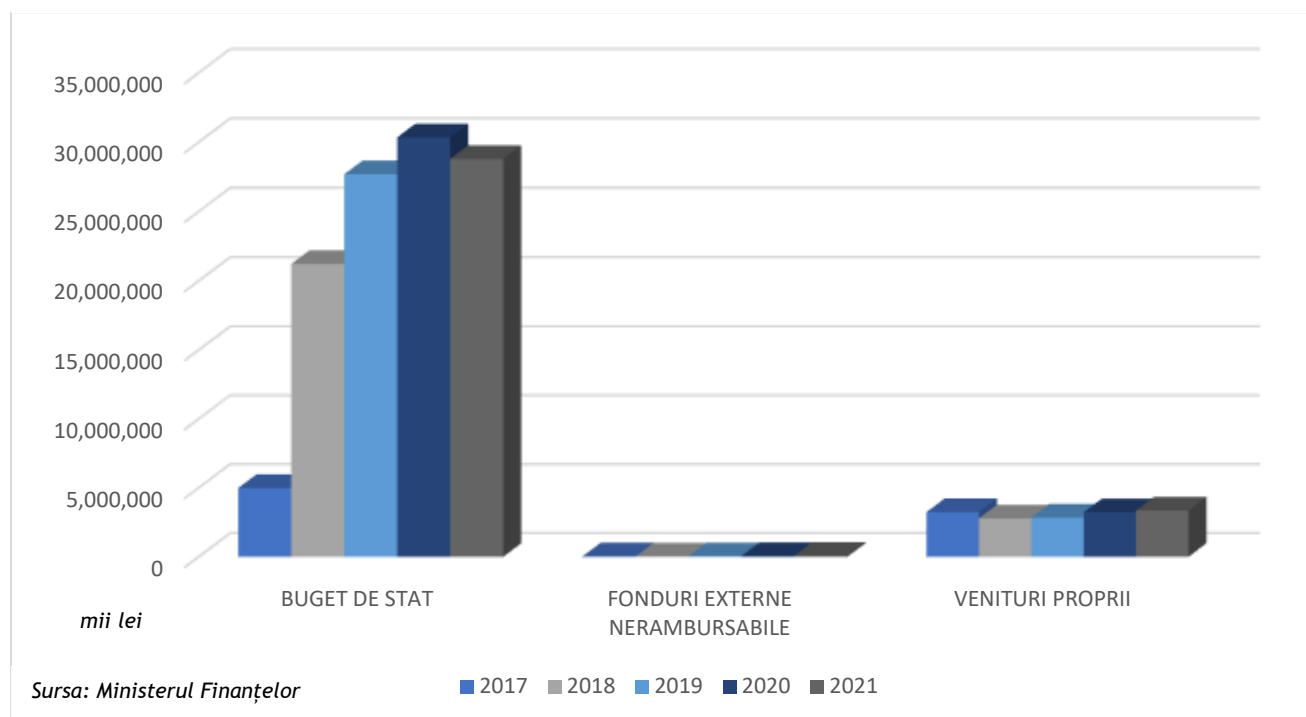
Figura 47. Ordonatorii principali de credite care au avut în finanțare Capitolul 65 Învățământ - buget de stat, în anul 2021

Sursa: Ministerul Finanțelor

În perioada analizată, 2017-2021, prin legile bugetare, MEd a avut trei surse de finanțare: buget de stat, fonduri externe nerambursabile și venituri proprii, ponderea alocărilor financiare fiind reflectată în Figura 48:

Figura 48. Sursele de finanțare ale Ministerului Educației, în perioada 2017-2021

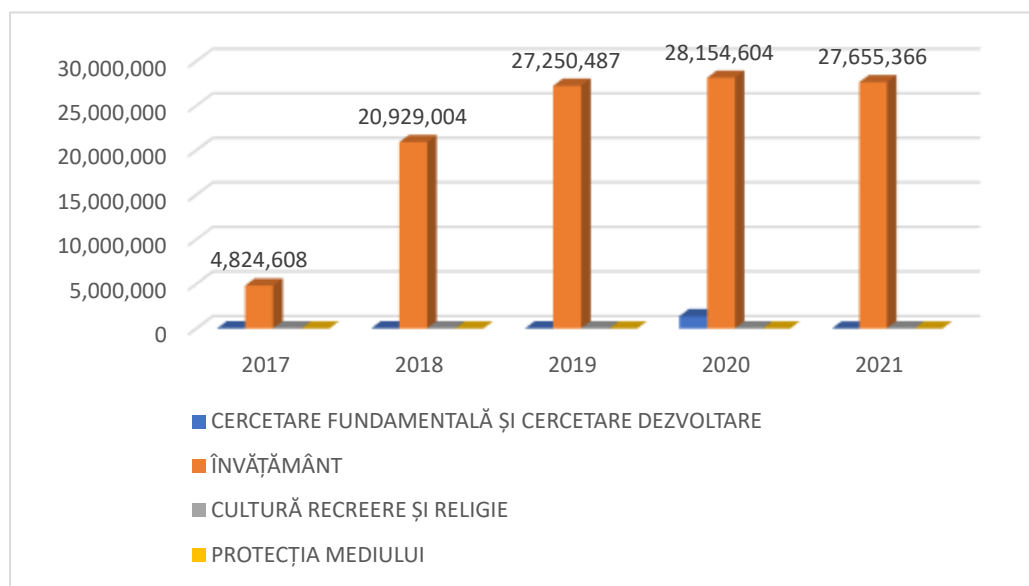

Din fondurile provenite din venituri proprii sunt finanțate preponderent cheltuielile aferente învățământului universitar.

Din fondurile provenite de la bugetul de stat sunt finanțate cheltuielile aferente învățământului preuniversitar de stat, ale aparatului propriu al ministerului, cât și cele ale bibliotecilor centrale universitare și ale altor unități. Totodată, sunt asigurate cheltuielile cu asistența socială în învățământul preuniversitar de stat, cât și cele cu bursele, bani de liceu, bursa profesională și bursele studenților. De asemenea, se finanțează cheltuielile de funcționare și de capital pentru unitățile din subordinea/coordonarea ministerului, cât și finanțarea de bază pentru instituțiile de învățământ universitar de stat, subvenționarea unor cheltuieli ale căminelor și cantinelor studențești și subvenționarea unor cheltuieli aferente cluburilor sportive universitare.

Alocațiile de la bugetul de stat, repartizate MEd sunt folosite pentru finanțarea activităților sau obiectivelor aferente următoarelor capitole: Cap.53 Cercetare fundamentală și cercetare dezvoltate; Cap.65 Învățământ; Cap.67 Cultură recreere și religie și Cap.74 Protecția mediului, ponderea alocărilor financiare se prezintă grafic în Figura 49.

Figura 49. Repartizarea alocațiilor bugetare ale Ministerului Educației pe cele 4 capitole de cheltuieli în perioada 2017 - 2021

Sursa: Ministerul Finanțelor

După cum se poate observa, de la Bugetul de stat, cele mai mari sume sunt alocate pentru învățământ la Cap. 65.01 *Învățământ*, cu o pondere în totalul bugetului MEd de 98,4% în 2017, 99,6% în 2018, 99,7% în 2019, 95,2% în 2020 și 99,9% în 2021.

Figura 50. Situație privind cheltuielile medii din bugetul de stat pe elev și cadre/normă didactică, în perioada 2018 - 2021

Denumire indicator	u.m.	Realizări					% 2021/2018
		2017	2018	2019	2020	2021	
ÎNVĂȚĂMÂNT TOTAL, din care:	-mil. lei-	4.824,6	20.929,0	27.250,5	28.154,6	27.655,4	32,1
ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR	-mil. lei-	317,6	15.892,2	20.351,1	20.496,7	20.234,1	27,3
- cheltuieli de personal	-mil. lei-		15.229	19.247	19.675	19.451	27,7
- alte cheltuieli	-mil. lei-		402	746	411	328	-18,5
- elevi - total	-număr-	2.916.414	2.880.224	2.843.665	2.796.762	2.790.194	-3,1
- cost standard nivel 1 (ch. de personal)	-lei-	3.740	4.413	5.384	6.111	6.111	38,5
- cost standard nivel 1 (ch. bunuri)	-lei-	330	355	370	387	450	26,8
- cheltuială medie anuală per elev	-lei-		5.518	7.157	7.329	7.252	31,4
- cheltuială de personal medie anuală per elev	-lei-		5.287	6.768	7.035	6.971	31,8
- alte cheltuieli medie anuală per elev	-lei-		140	262	147	117	-15,9

- elevi repetenți - total	-număr-	91.038	85.899	43.790	74.508	92.385	7,6
- cheltuială totală cu elevii repetenți	-mil. lei-		524	333	561	700	33,4
- cheltuială totală cu elevii repetenți în perioada 2018-2021	-mil. lei-		2.118				
- elevi care au părăsit sistemul - total	-număr-	51.736	50.327	38.647	33.825	-	
- cheltuială totală cu elevii care au părăsit sistemul	-mil. lei-		264	260	222	-	
- cheltuială totală cu elevii care au părăsit sistemul în perioada 2018-2020	-mil. lei-		746			-	
cheltuială totală cu elevii repetenți și cei care au părăsit sistemul în perioada 2018-2020	-mil. lei-		2.165			-	
- cadre/norme didactice - total	-număr-	206.723	205.333	202.370	204.661	204.659	-0,3
- cheltuială de personal medie anuală per n.d.	- lei-	-	74.168	95.108	96.134	95.042	28,1
CHELTUIELI PE NIVELE DE ÎNVĂȚĂMÂNT							
Învățământ preșcolar și primar, din care	-mil. lei-	3,6	5.266,2	6.716,3	6.894,3	6.887,6	30,8
- cheltuieli de personal	-mil. lei-		5.253,9	6.640,4	6.892,1	6.889,2	31,1
- alte cheltuieli	-mil. lei-		12,3	75,9	2,3	-1,6	-113,1
Elevi	-număr-	1.423.258	1.406.929	1.378.173	1.330.671	1.324.241	-5,9
- cheltuială medie anuală per elev	-lei-		3.743	4.873	5.181	5.201	39,0
- cheltuială de personal medie anuală per elev	-lei-		3.734	4.818	5.179	5.202	39,3
- alte cheltuieli totale medie anuală per elev	-lei-		9	55	2	-1	-113,9
Elevi repetenți	-număr-	22.287	21.668	11.740	21.768	23.943	10,5
Elevi care au părăsit sistemul	-număr-	14.848	14.574	11.478	11.117	-	
Cadre didactice (norme didactice de predare)	-număr-	78.503	77.081	76.511	76.946	77.410	0,4
- cheltuială de personal medie anuală per n.d.	-lei-		68.161	86.791	89.570	88.996	30,6
Învățământ preșcolar	-mil. lei-	0,7	2.224,4	2.848,4	2.940,0	2.954,0	32,8
- cheltuieli de personal	-mil. lei-		2.219,1	2.813,9	2.941,2	2.957,3	33,3
- alte cheltuieli	-mil. lei-		5,3	34,5	-1,2	-3,3	-162,7
Elevi	-număr-	495.268	496.071	495.256	475.499	481.130	-3,0
- cost standard (înv. preșcolar cu program normal)	-lei-	2.480	2.926	3.570	4.052	4.052	38,5
- cheltuială medie anuală per elev	-lei-		4.484	5.751	6.183	6.140	36,9
- cheltuială de personal medie anuală per elev	-lei-		4.473	5.682	6.186	6.147	37,4
- alte cheltuieli totale medie anuală per elev	-lei-		11	70	-3	-7	-164,6
Elevi repetenți	-număr-	-	-	-	-	-	
Cheltuială totală cu elevii repetenți	-mil. lei-	-	-	-	-	-	
Elevi care au părăsit sistemul	-număr-	-	-	-	-	-	
Cheltuială totală cu elevii care au părăsit sistemul	-mil. lei-	-	-	-	-	-	
Cadre didactice (norme didactice de predare)	-număr-	32.930	32.584	32.366	32.592	33.170	1,8
- cheltuială de personal medie anuală per n.d.	-lei-		68.103,5	86.941,2	90.243,8	89.156,8	30,9
Învățământ primar	-mil. lei-	2,9	3.041,8	3.868,0	3.954,3	3.933,0	29,3
- cheltuieli de personal	-mil. lei-		3.034,9	3.826,5	3.950,9	3.931,9	29,6
- alte cheltuieli	-mil. lei-		6,9	41,5	3,5	1,1	-83,8
Elevi	-număr-	927.990	910.858	882.917	855.172	843.111	-7,4
- cost standard	-lei-	2.854	3.368	4.108	4.663	4.663	38,5
- cheltuială medie anuală per elev	-lei-		3.339	4.381	4.624	4.665	39,7
- cheltuială de personal medie anuală per elev	-lei-		3.332	4.334	4.620	4.664	40,0
- alte cheltuieli totale medie anuală per elev	-lei-		8	47	4	1	-82,5
Rata abandonului școlar	-%-	1,6	1,6	1,3	1,3	-	
Elevi repetenți	-număr-	22.287	21.668	11.740	21.768	23.943	10,5
Cheltuială totală cu elevii repetenți	-mil. lei-		72,4	51,4	100,7	111,7	54,4
Elevi care au părăsit sistemul	-număr-	14.848	14.574	11.478	11.117	-	

	Cheltuială totală cu elevii care au părăsit sistemul	-mil. lei-		48,7	50,3	51,4	-	
	Cadre didactice (norme didactice de predare)	-număr-	45.573	44.497	44.145	44.354	44.240	-0,6
	- cheltuială de personal medie anuală per n.d.	-lei-		68.203,7	86.680,0	89.075,5	88.876,0	30,3
	Învățământ secundar	-mil. lei-	307,5	9.358,3	11.997,5	11.867,2	11.552,5	23,4
	- cheltuieli de personal	-mil. lei-	0,0	8.982,6	11.352,6	11.472,2	11.235,3	25,1
	- alte cheltuieli	-mil. lei-	0,0	375,6	644,9	395,0	317,7	-15,4
	Elevi	-număr-	1.429.703	1.411.952	1.404.957	1.407.500	1.409.310	-0,2
	- cheltuială medie anuală per elev	-lei-		6.628	8.539	8.431	8.197	23,7
	- cheltuială de personal medie anuală per elev	-lei-		6.362	8.080	8.151	7.972	25,3
	- alte cheltuieli totale medie anuală per elev	-lei-		266	459	281	225	-15,3
	Elevi repenți	-număr-	65.803	61.871	30.636	51.262	66.636	7,7
	Cheltuială medie totală cu elevii repenți	-mil. lei-		410,1	261,6	432,2	546,2	33,2
	Elevi care au părăsit sistemul	-număr-	32.598	31.410	23.873	19.704	-	
	Cheltuială medie totală cu elevii care au părăsit sistemul	-mil. lei-		208,2	203,9	166,1		
	Cadre didactice (norme didactice de predare)	-număr-	119.411	119.811	117.257	118.954	118.331	-1,2
	- cheltuială de personal medie anuală per n.d.	-lei-		74.973,1	96.818,3	96.442,1	94.947,6	26,6
	Învățământ secundar inferior	-mil. lei-	22,8	4.702,6	6.103,6	6.092,2	5.966,0	26,9
	- cheltuieli de personal	-mil. lei-		4.663,7	5.945,3	6.059,0	5.945,5	27,5
	- alte cheltuieli	-mil. lei-		38,9	158,3	33,2	20,5	-47,3
	Elevi	-număr-	714.552	706.418	701.991	695.294	724.800	2,6
	- cost standard nivel 1	-lei-	3.740	4.413	5.384	6.111	6.111	38,5
	- cheltuială medie anuală per elev	-lei-		6.657	8.695	8.762	8.231	23,6
	- cheltuială de personal medie anuală per elev	-lei-		6.602	8.469	8.714	8.203	24,3
	- alte cheltuieli totale medie anuală per elev	-lei-		55	226	48	28	-48,6
	Rata abandonului școlar	-%-	1,8	1,7	1,3	1,0	-	
	Elevi repenți	-număr-	38.206	35.639	17.549	30.497	38.290	7,4
	Cheltuială medie totală cu elevii repenți	-mil. lei-		237,2	152,6	267,2	315,2	32,8
	Elevi care au părăsit sistemul	-număr-	12.862	12.009	9.126	6.953	-	
	Cheltuială medie totală cu elevii care au părăsit sistemul	-mil. lei-		79,9	79,3	60,9	-	
	Cadre didactice (norme didactice de predare)	-număr-	66.710	67.124	66.024	67.004	68.047	1,4
	- cheltuială de personal medie anuală per n.d.	-lei-		69.479,4	90.047,4	90.427,6	87.372,8	25,8
	Învățământ secundar superior	-mil. lei-	201,2	4.292,0	5.415,3	5.245,3	5.016,0	16,9
	- cheltuieli de personal	-mil. lei-		4.046,8	5.036,7	4.995,2	4.823,9	19,2
	- alte cheltuieli	-mil. lei-		245,3	378,6	250,1	192,1	-21,7
	Elevi	-număr-	627.310	617.448	604.681	604.968	581.918	-5,8
	- cost standard (învățământ liceal teoretic)	-lei-	3.740	4.413	5.384	6.111	6.111	38,5
	- cheltuială medie anuală per elev	-lei-		6.951	8.956	8.670	8.620	24,0
	- cheltuială de personal medie anuală per elev	-lei-		6.554	8.330	8.257	8.290	26,5
	- alte cheltuieli totale medie anuală per elev	-lei-		397,2	626,1	413,5	330,1	-16,9
	Rata abandonului școlar	-%-	2,6	2,6	2,0	1,7	-	
	Elevi repenți	-număr-	17.568	16.046	6.678	10.471	14.458	-9,9
	Cheltuială medie totală cu elevii repenți	-mil. lei-		111,5	59,8	90,8	124,6	11,7
	Elevi care au părăsit sistemul	-număr-	16.310	16.054	12.094	10.284	-	
	Cheltuială medie totală cu elevii care au părăsit sistemul	-mil. lei-		111,6	108,3	89,2	-	
	Cadre didactice (norme didactice de predare)	-număr-	45.888	45.687	42.603	42.456	41.673	-8,8
	- cheltuială de personal medie anuală per n.d.	-lei-		88.576	118.225	117.656	115.757	30,7
	Învățământ profesional	-mil. lei-	83,5	363,6	478,6	529,7	571,0	57,0
	- cheltuieli de personal	-mil. lei-		272,1	370,6	418,1	465,9	71,2
	- alte cheltuieli	-mil. lei-		91,5	108,0	111,6	105,1	14,9

Elevi	-număr-	87.841	88.086	98.285	107.238	102.592	16,5
- cost standard	-lei-	4.096	4.833	5.896	6.692	6.692	38,5
- cheltuială medie anuală per elev	-lei-		4.128	4.870	4.939	5.566	34,8
- cheltuială de personal medie anuală per elev	-lei-		3.089	3.771	3.899	4.541	47,0
- alte cheltuieli totale medie anuală per elev	-lei-		1.039	1.099	1.041	1.025	-1,3
Rata abandonului școlar	-%-	3,9	3,8	2,7	2,3	-	
Elevi repetenți	-număr-	10.029	10.186	6.409	10.294	13.888	36,3
Cheltuială medie totală cu elevii repetenți	-mil. lei-		42,0	31,2	50,8	77,3	83,8
Elevi care au părăsit sistemul	-număr-	3.426	3.347	2.654	2.466	-	
Cheltuială medie totală cu elevii care au părăsit sistemul	-mil. lei-		13,8	12,9	12,2	-	
Cadre didactice (norme didactice de predare)	-număr-	6.813	7.000	8.630	9.495	8.611	23,0
- cheltuială de personal medie anuală per n.d.	-lei-		38.874,3	42.943,5	44.030,6	54.101,9	39,2
Învățământ special	-mil. lei-	6,3	904,1	1.158,7	1.205,5	1.223,0	35,3
- cheltuieli de personal	-mil. lei-		889,9	1.133,9	1.191,7	1.210,7	36,0
- alte cheltuieli	-mil. lei-		14,2	24,8	13,8	12,3	-13,4
Elevi	-număr-	16.819	16.566	16.586	16.283	16.267	-1,8
- cheltuială medie anuală per elev	-lei-		54.576	69.860	74.034	75.183	37,8
- cheltuială de personal medie anuală per elev	-lei-		53.719	68.366	73.186	74.427	38,5
- alte cheltuieli totale medie anuală per elev	-lei-		857	1.494	849	756	-11,8
Elevi repetenți	-număr-	1.207	1.066	512	667	908	-14,8
Cheltuială medie totală cu elevii repetenți	-mil. lei-		58,2	35,8	49,4	68,3	17,3
Elevi care au părăsit sistemul	-număr-	-	-	-	-	-	
Cheltuială medie totală cu elevii care au părăsit sistemul	-mil. lei-		-	-	-	-	
Cadre didactice (norme didactice de predare)	-număr-	8.809	8.441	8.603	8.761	8.917	5,6
- cheltuială de personal medie anuală per n.d.	-lei-		105.426	131.812	136.028	135.772	28,8
Învățământ postliceal	-mil. lei-	6,3	102,8	120,3	119,04	116,05	12,8
- cheltuieli de personal	-mil. lei-		102,7	120,1	119,00	116,04	13,0
- alte cheltuieli	-mil. lei-		0,1	0,2	0,04	0,017	-84,8
Elevi	-număr-	46.634	44.777	43.949	42.308	40.376	-9,8
- cheltuială medie anuală per elev	-lei-		2.297	2.737	2.814	2.874	25,1
- cheltuială de personal medie anuală per elev	-lei-		2.294	2.733	2.813	2.874	25,3
- alte cheltuieli totale medie anuală per elev	-lei-		3	5	1	0	-83,2
Rata abandonului școlar	-%-	9,2	9,7	7,5	7,1	-	
Elevi repetenți	-număr-	1.741	1.294	902	811	898	-30,6
Cheltuială totală cu elevii repetenți	-mil. lei-		3,0	2,5	2,3	2,6	-13,2
Elevi care au părăsit sistemul	-număr-	4.290	4.343	3.296	3.004	-	
Cheltuială medie totală cu elevii care au părăsit sistemul	-mil. lei-		10,0	9,0	8,5	-	

Sursa: Ministerul Finanțelor, Ministerul Educației, INS

Din analiza datelor structurate în tabelul de mai sus (Figura 50), rezultă următoarele:
Cheltuiala medie anuală per elev a crescut de la 5.518 lei în anul 2018, la 7.252 lei în anul 2021, respectiv cu 1.734 lei, adică cu 31,4%, din aceasta:

- cheltuiala de personal medie anuală per elev a crescut de la 5.287 lei în anul 2018, la 6.971 lei în anul 2021, cu 1.684 lei adică cu 31,8%;
- alte cheltuieli totale medie anuală per elev au scăzut de la 140 lei în anul 2018, la 117 lei în anul 2021, cu 123 lei, adică cu 15,9%;

- comparând cele două cheltuieli medii anuale per elev, de la pct. 3.4.1. și 3.4.2., rezultă că în cheltuiala pentru învățământ, finanțată de la bugetul de stat, ponderea cea mai mare o dețin cheltuielile de personal, variind de la 95,8% la 96,1%, iar celelalte alte cheltuieli variind de la 2,53% la 1,61%;

Numărul total de elevi repetenți, în perioada 2018-2021, a variat anual de la 85.899 repetenți, în anul 2018, la 92.385 repetenți, în anul 2021, pe total perioadă fiind finanțați 296.582 elevi care au repetat anul și din care, o parte au renunțat la școală. Cu acești elevi statul român în perioada 2018-2021 a cheltuit 2.118 milioane lei, astfel: 524 milioane lei în anul 2018, 333 milioane lei în anul 2019, 561 milioane lei în anul 2020 și 700 milioane lei în anul 2021;

Numărul total de elevi care au părăsit sistemul, în perioada 2018-2020 (nu dispunem de date pentru anul 2021) a variat de la 50.327 elevi în anul 2018, la 33.825 elevi, în anul 2020, pe total perioadă fiind finanțați 112.799 elevi care au părăsit sistemul. Cu acești elevi statul român, în perioada 2018-2020, a cheltuit 746 milioane lei, astfel: 264 milioane lei în anul 2018, 260 milioane lei în anul 2019, 222 milioane lei în anul 2020 (pentru anul 2021 nu dispunem de date). În concluzie:

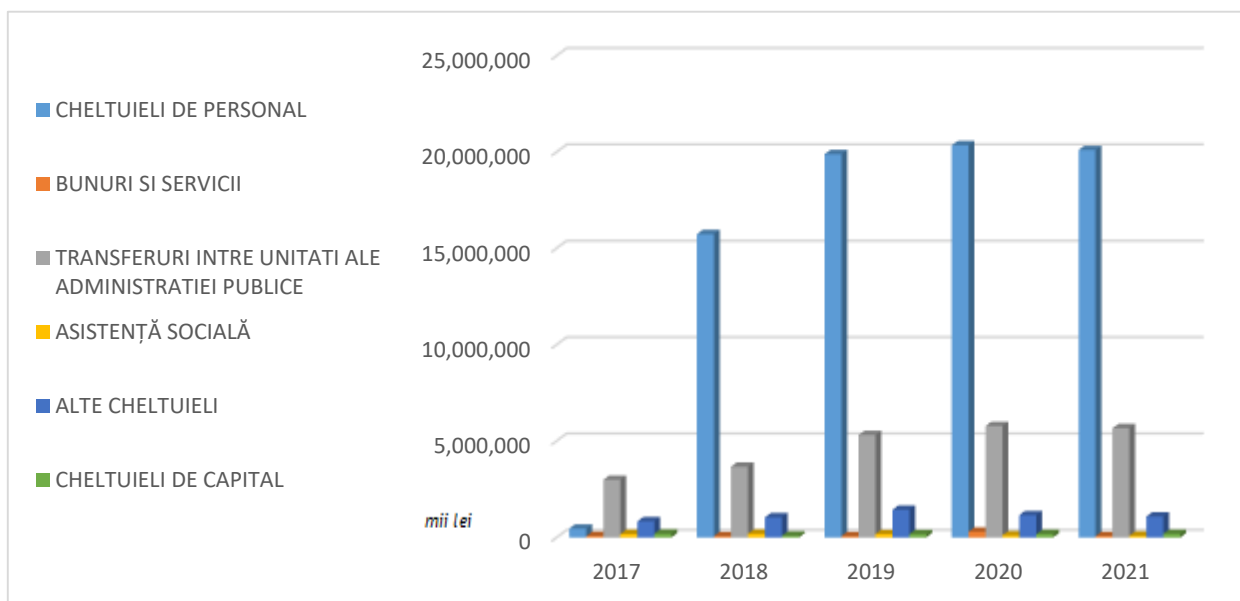
- cheltuielile totale cu elevii repetenți (anii 2018-2021) au fost de 2.118 mil. lei
- cheltuielile totale cu elevi care au părăsit școala (anii 2018-2020) au fost de 746 mil. lei

În continuare, vom analiza sumele alocate MEd de la bugetul de stat la Capitolul de cheltuieli 65.01 "Învățământ" pentru activitățile și acțiunile avute în vedere de tema Memorandumului *eficientizarea cheltuielilor cu bunuri și servicii, transferuri către instituțiile publice, finanțarea de bază a învățământului preuniversitar și subvenționarea unor cheltuieli aferente cluburilor sportive, asistența socială, alte cheltuieli, active nefinanciare, aferente acțiunilor/activităților/programelor finanțate de la bugetul de stat, prin bugetul MEd.*

Cheltuieli de personal (Titlul I): în prezent de la acest titlu de cheltuieli se asigură finanțarea cheltuielilor cu salariile, sporurile, indemnizațiile și alte drepturi salariale în bani, stabilite prin lege pentru personalul din unitățile de învățământ preuniversitar de stat, precum și pentru personalul din MEEd - aparat central și pentru personalul din inspectoratele școlare județene, unitățile de învățământ de masă, învățământ special, creșe, biblioteci centrale universitare și alte unități din subordinea ministerului.

Creșterea substanțială, așa după cum reiese din grafic (Figura 51), este datorată modificării legislative în ceea ce privește modalitatea de finanțare a cheltuielilor de personal din unitățile de învățământ preuniversitar de stat, care începând cu anul 2018 se finanțează de la bugetul de stat prin bugetul MEEd.

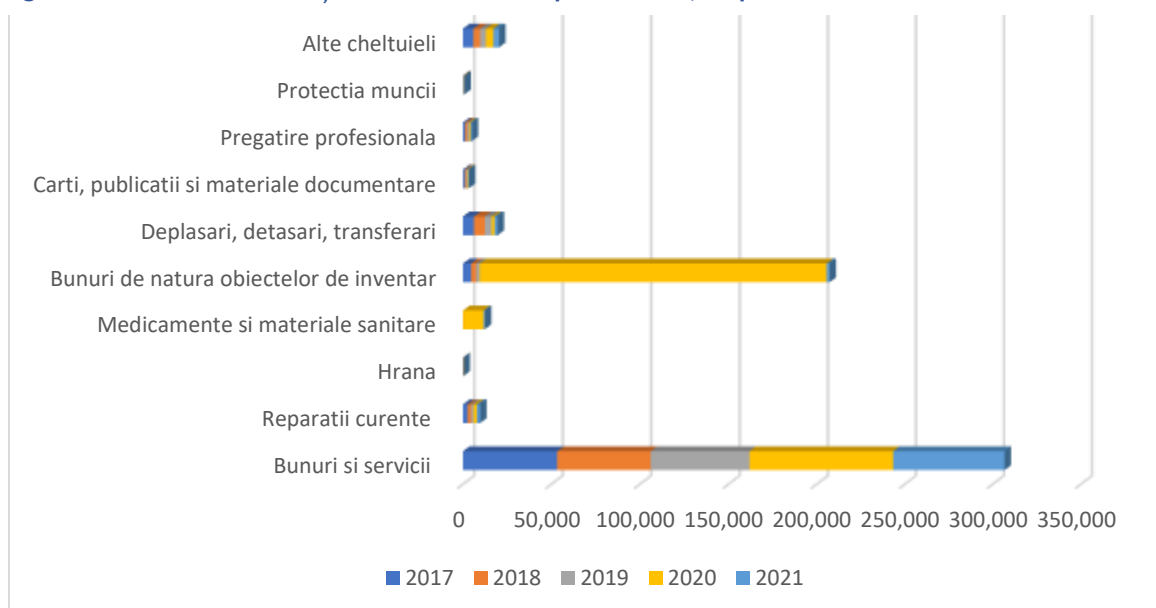
Figura 51. Titlurile de cheltuieli de la Cap.65 din bugetul Min. Educației, analizate potrivit temei, în perioada 2017 - 2021

Sursa: Ministerul Finanțelor

Bunuri și servicii (Titlul II): de la acest titlu de cheltuieli se finanțează cheltuielile pentru plata facturilor de utilități, detașări, deplasări, întreținerea și funcționarea parcului auto, furnituri de birou și materiale pentru curățenie, chirii, materiale și prestări de servicii cu caracter funcțional, bunuri și servicii pentru întreținere și funcționare și alte cheltuieli necesare desfășurării activității curente pentru MEd - administrația centrală și servicii publice descentralizate și pentru unitățile subordonate. Din acestea, o pondere semnificativă (circa 40%) o reprezintă cheltuielile cu plata utilităților pentru unitățile din subordinea MEd, pentru aparatul propriu și pentru bibliotecile centrale universitare. De remarcat că, cheltuielile cu furniturile de birou reprezintă sub 2%, din totalul cheltuielilor cu bunuri și servicii.

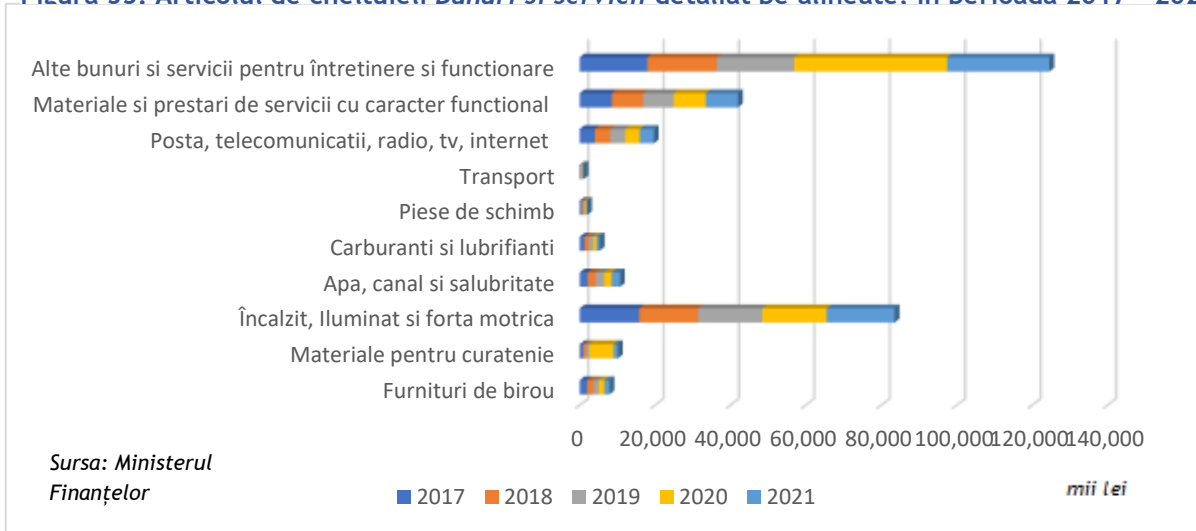
Figura 52. Titlul II *Bunuri și servicii* detaliat pe articole, în perioada 2017 - 2021

Sursa: Ministerul Finanțelor

Se observă că în cadrul articolului de cheltuieli *"Bunuri și servicii"*, în anul 2021, ponderea cea mai mare o au cheltuielile pentru: *Alte bunuri si servicii pentru întreținere și funcționare* (43%), *Încălzit, Iluminat și forța motrică* (28%), *Materiale și prestări de servicii cu caracter funcțional* (13%) și *Poșta, telecomunicații, radio, tv, internet* (6%) - Figura 53.

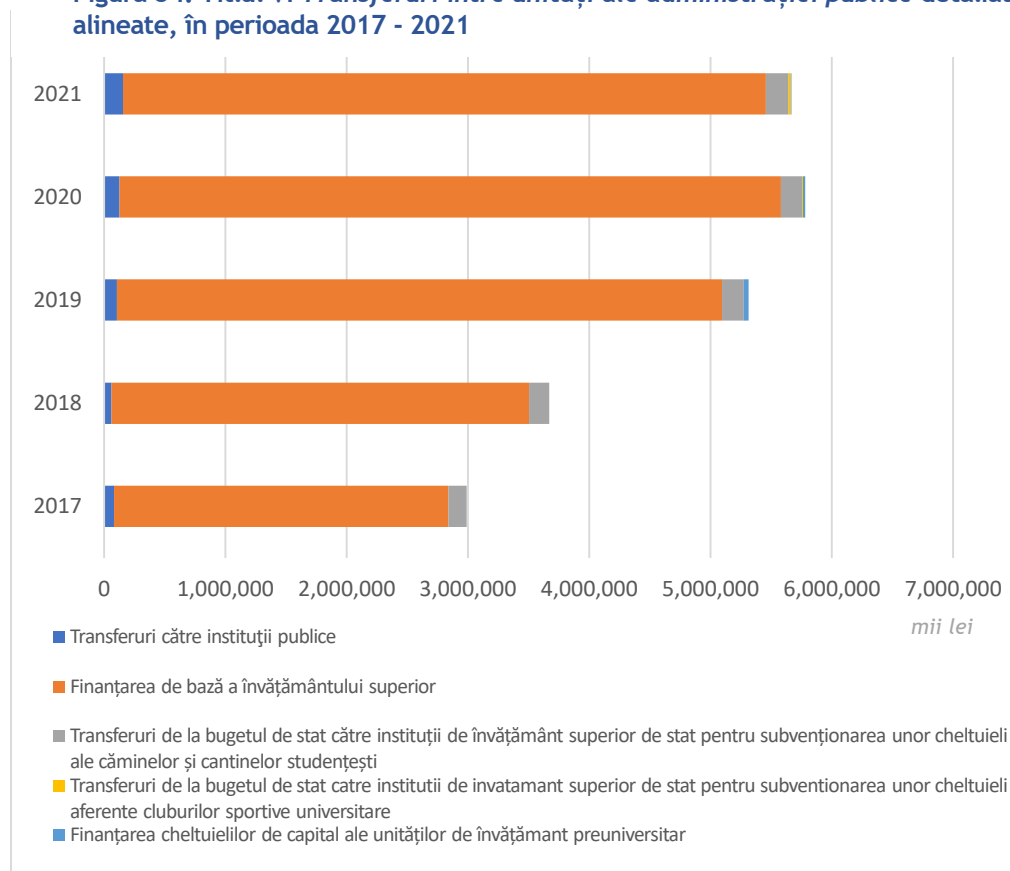
Figura 53. Articolul de cheltuieli *Bunuri si servicii* detaliat pe alineate, în perioada 2017 - 2021

Corespondența atât intra cât și interinstituțională se face preponderent pe suport de hârtie, ceea ce determină costuri substanțiale atât cu hârtia, cât și cu întreținerea aparaturii de multiplicat. Se recomandă utilizarea unei soluții digitale care va permite accesul cu ușurință la documente, precum și transmiterea rapidă a acestora între angajații instituției sau persoanele interesate și care va genera economii.

Transferuri între unități ale administrației publice (Titlul VI): de la acest titlu de cheltuieli s-au asigurat, în anul 2021, în principal, finanțarea de bază a învățământului superior (93,5%), subvențiile în completarea veniturilor proprii ale instituțiilor publice aflate în subordinea MEd. (2,7%), subvenționarea căminelor și a cantinelor studențești (3,3%), finanțarea cluburilor sportive universitare și cheltuielilor de capital ale unităților de învățământ preuniversitar (sub 0,5%) - Figura 54.

Figura 54. Titlul VI Transferuri între unități ale administrației publice detaliat pe alocate, în perioada 2017 - 2021

Sursa: Ministerul Finanțelor

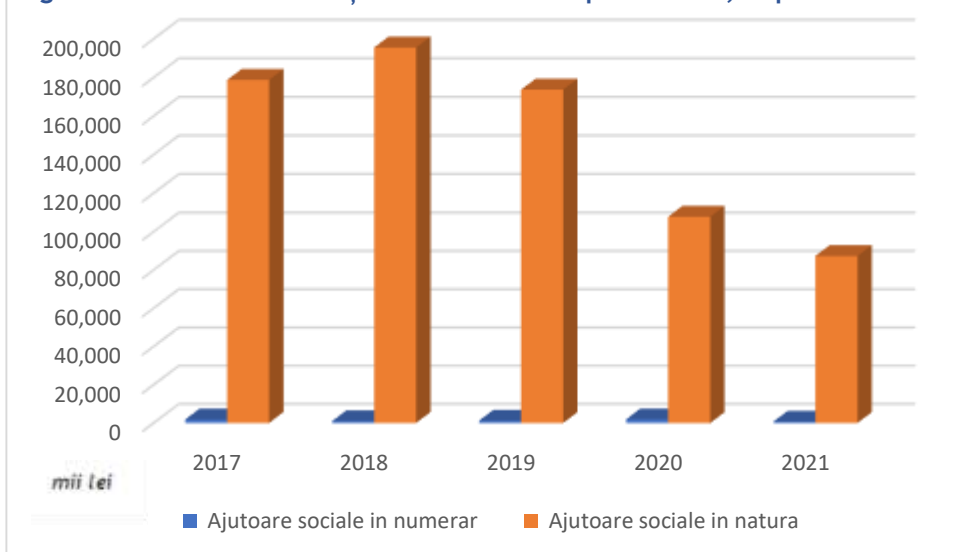
Din cele prezentate mai sus, rezultă că ponderea cea mai mare o deține finanțarea de bază a învățământului superior care a reprezentat 19% în anul 2021 din total Capitolul Învățământ.

Asistență socială (Titlul IX): de la acest titlu de cheltuieli se susține finanțarea pentru ajutoare sociale în numerar și în natură - dintre care: manuale și rechizite școlare, ajutor (200 euro) acordat elevilor și studenților pentru achiziționarea de calculatoare, concursuri și campionate, titularizare, examene naționale, transport studenți, navetă elevi.

De la acest titlu de cheltuieli se finanțează cele două programe "Acordarea de rechizite școlare" și "Acordarea de ajutor financiar în vederea stimulării achiziționării de calculatoare".

Ponderea majoritară (peste 99% din totalul Titlului IX) este pentru ajutoare sociale în natură (Figura 55). Precizăm că cheltuielile cu asistența socială au scăzut în perioada analizată, astfel că în anul 2021 au ajuns la jumătate din suma cheltuită în anul 2018.

Figura 55. Titlul IX Asistență socială detaliat pe alineate, în perioada 2017 - 2021

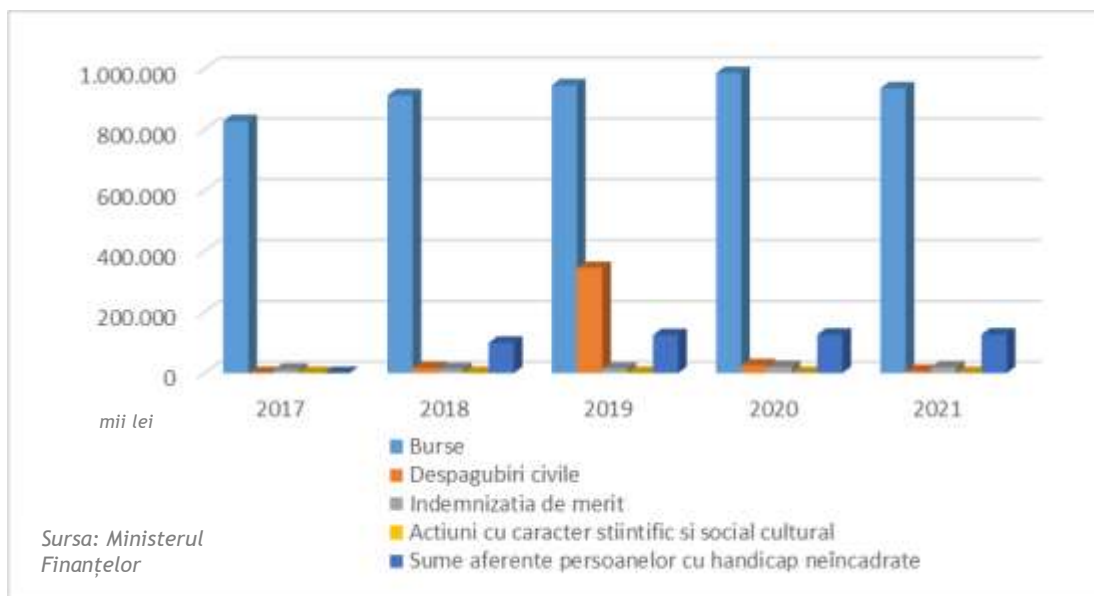
Sursă: Ministerul Finanțelor

Alte cheltuieli (Titlul XI): de la acest titlu de cheltuieli se susține finanțarea burselor (elevilor, studenților, etnicilor români, pentru merit olimpic) și a indemnizațiilor de merit în învățământul preuniversitar, plata despăgubirilor civile și a sumelor aferente persoanelor cu handicap neîncadrate.

De asemenea, de la acest titlu de cheltuieli este finanțat programul "Bani de liceu".

De precizat că, bursele pentru elevi sunt asigurate de la bugetul de stat din sume defalcate din TVA, prin bugetele locale, (în anul 2021 suma alocată a fost de 645,3 mil. lei) Figura 56.

Figura 56. Titlul XI Alte cheltuieli detaliat pe alineate, în perioada 2017 - 2021

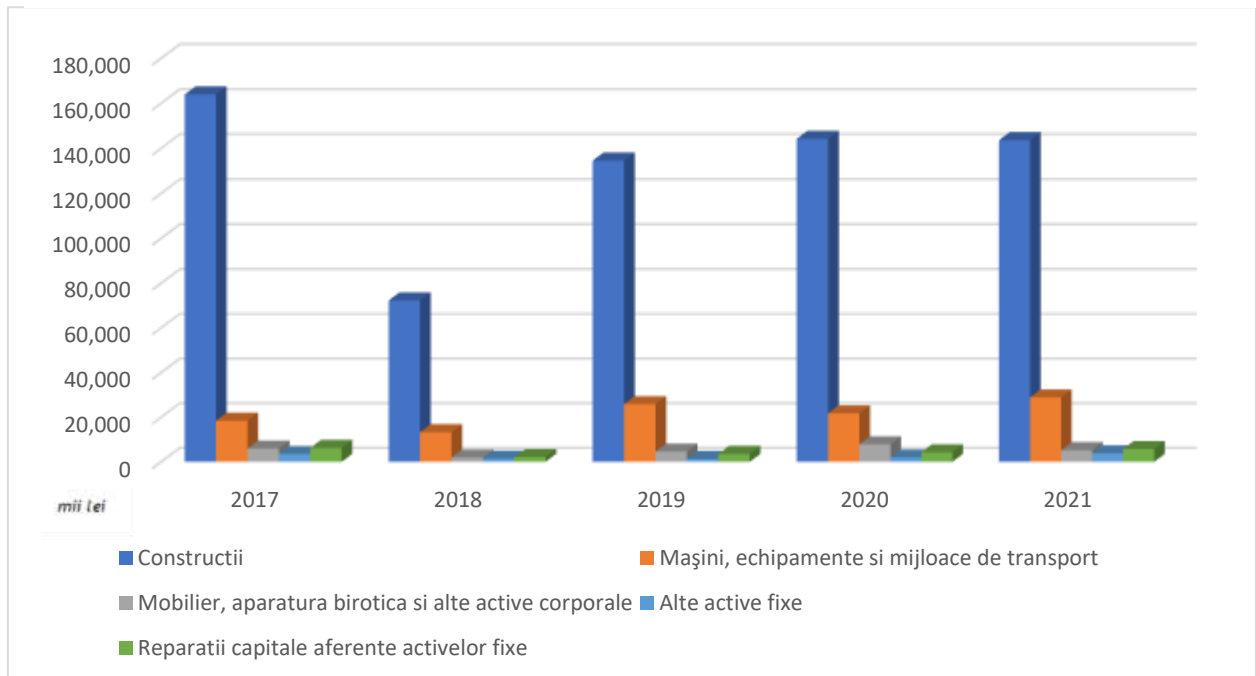
Sursa: Ministerul Finanțelor

Respectând Legea nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, MEd a optat pentru plata lunară, către bugetul de stat a unei sume reprezentând salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată înmulțit cu numărul de locuri de muncă în care nu au angajat persoane cu handicap așa cum prevede legea. Această operațiune financiar-bugetară este o operațiune prin care aceste fonduri nu fac altceva decât să circule în execuția de casă a bugetului conform circuitului "încasare la bugetul de stat - înscriere și aprobare în bugetul ministerului - formalități pentru plată la bugetul de stat - încasare la bugetul de stat". În cadrul sistemului de învățământ sunt școlarizate persoane cu handicap care, în opinia noastră, pot fi considerate ca integrate în sistem și în acest fel prestatorii de servicii din domeniul învățământului pot fi scutiți de plata sumei aferente persoanelor cu handicap neîncadrate, iar această sumă să fie utilizată pentru finanțarea altor naturi de cheltuieli pentru care ministerul nu are alocări bugetare suficiente. Această operațiune se poate realiza prin modificarea legislației din acest domeniu.

Cheltuieli de capital - Active nefinanciare (Titlul XIII): de la acest titlu de cheltuieli se finanțează obiectivele de investiții noi și în continuare aferente învățământului superior, dar și achizițiile de imobile, dotări (mobilier, mașini echipamente), pentru inspectoratele școlare, cluburile sportive școlare, cluburile elevilor, bibliotecile central universitare și universități.

Cheltuielile cu construcțiile sunt majoritare, menținându-se în perioada 2019-2021 la aproximativ aceeași valoare, respectiv 77% din totalul cheltuielilor de capital (Figura 57).

Figura 57. Titlul XIII Active nefinanciare detaliat pe alineeate, în perioada 2017 - 2021

Sursa: Ministerul Finantelor

6.1 Execuția bugetului Ministerului Educației și sume neutilizate

Analizând bugetul MEd, în perioada 2017-2021, sumele cheltuite de la bugetul de stat, pentru Cap. "Învățământ" (care reprezintă între 95%-99% din bugetul acestui minister, au avut ca destinație finanțarea activității curente a:

- MEd - aparat central, inspectorate școlare, instituții din subordine;
- învățământului preuniversitar (instituții conexe și subvenționate învățământului preuniversitar);
- învățământului universitar.

În România, în perioada 2017-2021, învățământului preuniversitar i-au fost alocate resurse financiare prin bugetul MEd, sub nivelul alocărilor acordate de celelalte țări membre ale UE. Comparativ cu media UE, ponderea în cheltuielile totale pentru educație în perioada 2017-2021, în ceea ce privește învățământul preuniversitar (preșcolar și primar) este cea mai mică, de 23,2% în România, față de 34% media UE. O pondere mai mare este alocată învățământului secundar de 41% în România față de 37,4% pentru media UE.

În anul 2020, învățământul preuniversitar de stat a finanțat aproximativ 2,9 mil. de elevi și a primit 66,1% din bugetul educației (incluzând salariile profesorilor), în timp ce învățământul universitar a finanțat aproximativ 0,6 mil de studenți și a primit 20,3% din bugetul educației.

În 2021, învățământul preuniversitar a finanțat aproximativ 2,9 mil. de elevi și a primit 64,9% din bugetul MEd, în timp ce învățământul universitar a pregătit aproximativ 0,6 mil. de studenți și a primit 21,5% din bugetul MEd.

Figura 58. Execuția bugetului MEd în perioada 2017 - 2021

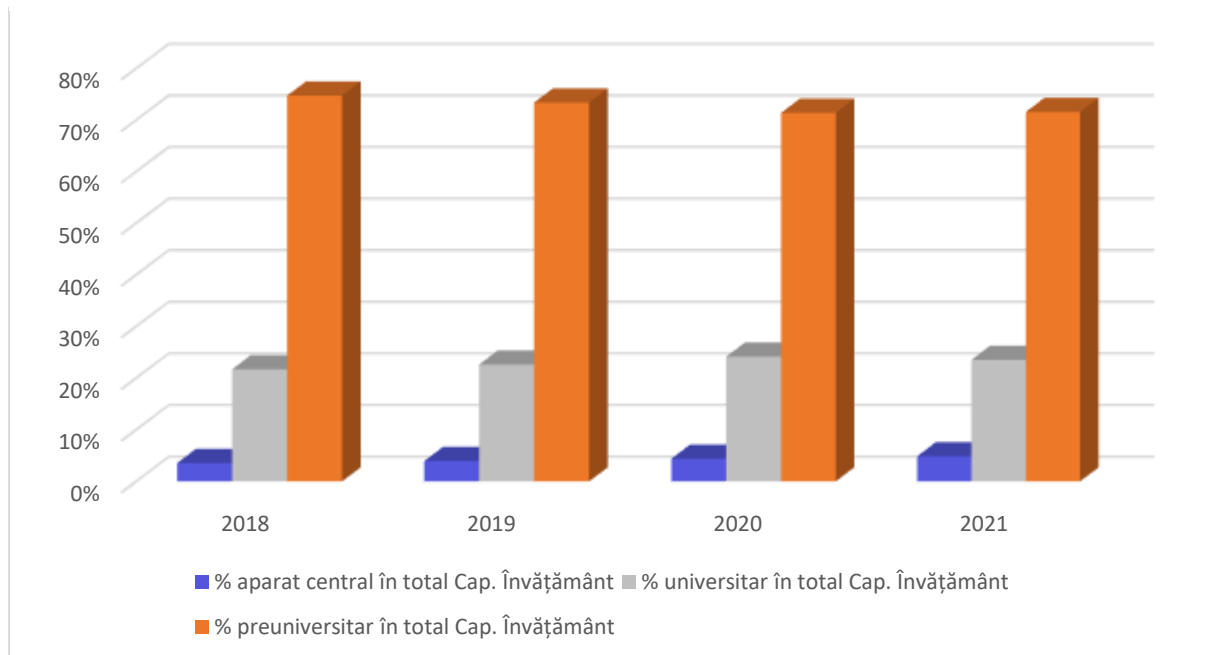
Denumire indicator financiar	Realizări - mil. lei				
	2017	2018	2019	2020	2021
ÎNVĂȚĂMÂNT detaliat pe titluri în clasificare economică	4.824,6	21.011,2	27.250,3	28.154,5	27.655,3
Cheltuieli curente, din acestea:	4.634,5	20.924,3	27.124,3	28.042,9	27.538,5
Cheltuieli de personal	458,9	15.735,2	19885,2	20.353,6	20098,5
Bunuri și servicii	75,2	69,8	68,3	298,3	74,2
Transferuri între unități ale administrației publice	2.989,6	3.753,1	5314,4	5.779,4	5667,1
Alte transferuri	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9
FEN postaderare	0,2	0,5	0,2	0,0	0,0
Asistența socială	180,5	196,5	174,8	109,5	88,0
FEN 2014-2020	3,3	30,1	96,7	114,3	203,0
Alte cheltuieli	839,9	1.043,4	1432,8	1.159,3	1089,4
Programe cu finanțare rambursabilă	85,2	93,9	150,1	226,6	316,4
Cheltuieli de capital	198	91,1	169,8	180	187,2
Plăți din anii precedenți recuperate în anul curent	-7,9	(4,2)	-43,8	-68,4	-70,4
ÎNVĂȚĂMÂNT detaliat pe subcapitole după clasificarea funcțională	4.824,6	20.929	27.250,5	28.154,6	27.655,4
Administrație centrală	118,3	109,8	176,7	265,3	434
Servicii publice descentralizate	199	220,1	339,5	378,4	299
Învățământ preșcolar și primar	3,6	5.266,2	6.716,3	6.894,3	6.887,6
Învățământ preșcolar	0,7	2.224,4	2.848,4	2.940	2.954
Învățământ primar	2,9	3.041,8	3.868,0	3.954,3	3.933
Învățământ secundar	307,5	9.358,3	11.997,5	11.867,2	11.552,5
Învățământ secundar inferior	22,8	4.702,6	6.103,6	6.092,2	5.966
Învățământ secundar superior	201,2	4.292,0	5.415,3	5.245,3	5.016
Învățământ profesional	83,5	363,6	478,6	529,7	571
Învățământ postliceal	0,2	102,8	120,3	119,0	116
Învățământ nedefinibil prin nivel	49,6	950,9	1.213,2	1.267,2	1.292,3
Biblioteci centrale, universitare și pedagogice	43,3	46,8	54,5	61,7	70
Învățământ special	6,3	904,1	1.158,7	1.205,5	1.223
Servicii auxiliare pentru educație	259,5	320,3	411,8	429,6	411,7
Internate și cantine pentru elevi		10,4	12,9	20,5	20
Alte servicii auxiliare	259,5	309,9	398,9	409,2	392
Alte cheltuieli în domeniul învățământului	3.887	4.600,6	6.275,1	6.933,5	6.662

Sumele alocate de la bugetul de stat prin MEd pentru învățământul din România sunt utilizate pentru finanțarea:

- Învățământului preuniversitar;
- Învățământului universitar;
- Funcționării ministerului și instituțiilor din subordine.

Ponderea acestor cheltuieli este reprezentată în graficul următor:

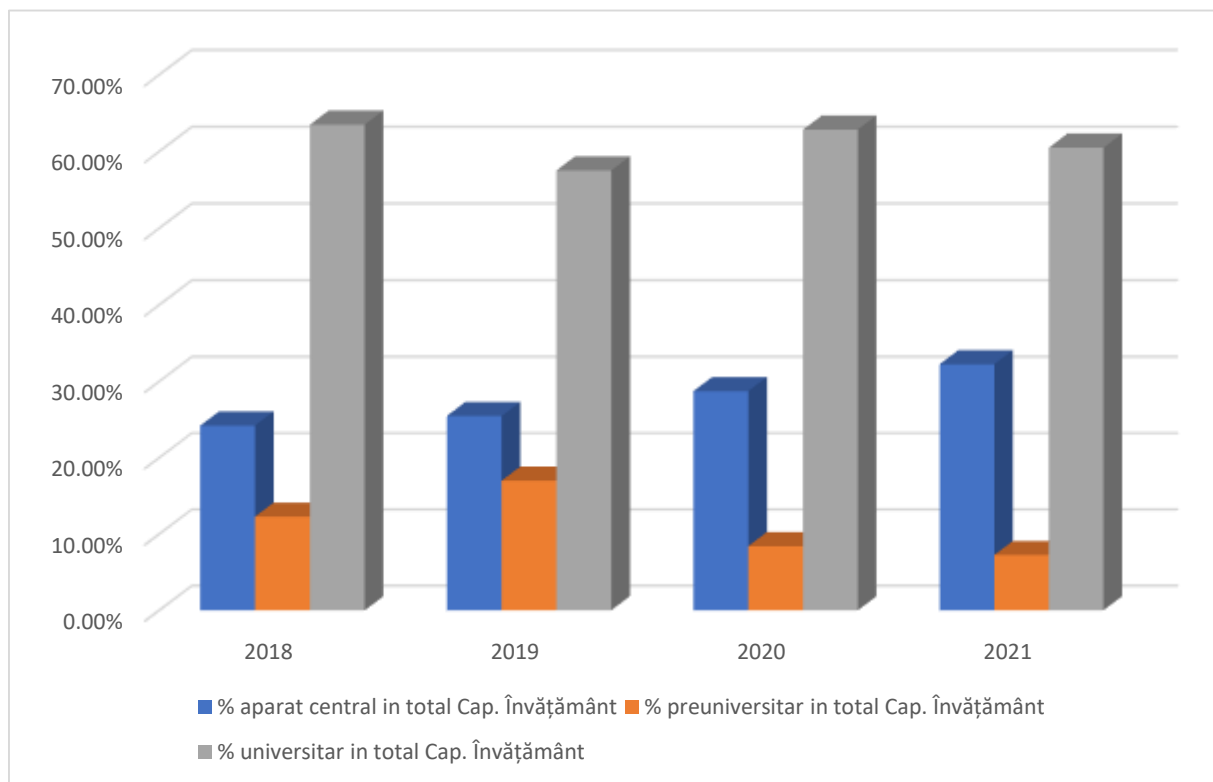
Figura 59. Ponderea cheltuielilor, în total Capitol Învățământ, inclusiv cheltuielile de personal, în perioada 2018 - 2021

Sursa: Ministerul Finanțelor

Dacă se elimină cheltuielile de personal, atât pentru învățământul preuniversitar, cât și pentru cel universitar, care se finanțează conform legii direct de MEd, ponderea cheltuielilor învățământului universitar este majoritară (aprox. 60%), iar ponderea cheltuielilor învățământului preuniversitar este de până în 10% (Figura 60).

Figura 60. Ponderea cheltuielilor pe niveluri de învățământ, în total Capitol Învățământ, mai puțin cheltuielile de personal, în perioada 2018 - 2021

Sursa: Ministerul Finanțelor

Pentru perioada 2018-2021 situația sumelor neutilizate la sfârșitul exercițiului bugetar anual de către Ministerul Educației se prezintă astfel:

Figura 61. Sume neutilizate de MEd în perioada 2018-2021

-mld. lei-

Cheltuiala	Realizări				Total
	2018	2019	2020	2021	
A	1	2	3	4	5=1+...+4
1. cheltuieli de personal	0,3	0,3	0,4	0,4	1,4
2. bunuri și servicii	0,2	0,1	0,3	0,2	0,8
3. transferuri între unități ale administrației publice	-	0,1	0,1	-	0,2
4. asistența socială	-	-	0,1	-	0,1
5. proiecte cu finanțare din FEN aferente cadrului financiar 2014-2020	0,2	0,3	0,6	1,0	2,1
6. alte cheltuieli	-	-	0,1	0,2	0,3
7. cheltuieli de capital	0,2	0,2	0,4	0,3	1,1
TOTAL din care, neutilizate din:	0,9	1,0	2,0	2,1	6,0
- bugetul de stat	0,2	0,3	0,7	1,1	2,3
- venituri proprii	0,7	0,7	1,3	1,0	3,7
Produsul Intern Brut (PIB)	959,1	1.063,8	1.066,8	1.181,9	x
% din PIB	0,09	0,09	0,19	0,18	x

Din tabelul de mai sus rezultă că, în **anul 2021**, MEd, ca instituție publică responsabilă cu finanțarea învățământului, prin bugetul inițial aprobat prin legea bugetară, a avut alocată o sumă de 31,1 mld. lei, care pe parcursul exercițiului financiar al anului a fost suplimentată cu încă 1,1 mld. lei din care la finele execuției bugetare a anului a rămas neutilizată, pe total minister, suma de 2,1 mld. lei. Următoarele categorii de cheltuieli, pe surse de finanțare, au înregistrat sume neutilizate la sfârșitul anului 2021, respectiv:

- buget de stat - 1,1 mld. lei, din care:
 - 0,3 mld. lei la cheltuielile de personal;
 - 0,6 mld. lei la proiecte cu finanțare din FEN aferente cadrului financiar 2014-2020;
 - 0,2 mld. lei la alte cheltuieli;
- venituri proprii 1,0 mld. lei, din care:
 - 0,1 mld. lei la cheltuieli de personal;
 - 0,2 mld. lei la bunuri și servicii;
 - 0,4 mld. lei la proiecte cu finanțare din FEN aferente cadrului financiar 2014-2020;
 - 0,3 mld. lei la cheltuieli de capital.

În ceea ce privește creditele aprobate și neutilizate de către MEd, la sfârșitul **anului 2020**, s-a înregistrat suma de 2,0 mld. lei neutilizată pe total minister astfel:

- buget de stat - 0,7 mld. lei, din care:
 - 0,1 mld. lei la cheltuieli de personal;
 - 0,1 mld. lei la bunuri și servicii;
 - 0,1 mld. lei la transferuri între unități ale administrației publice;
 - 0,1 mld. lei la asistența socială;
 - 0,2 mld. lei la proiecte cu finanțare din FEN aferente cadrului financiar 2014-2020;
 - 0,1 mld. lei la alte cheltuieli
- venituri proprii - 1,3 mld. lei, din care:
 - 0,3 mld. lei la cheltuieli de personal;
 - 0,2 mld. lei la bunuri și servicii;
 - 0,4 mld. lei la proiecte cu finanțare din FEN aferente cadrului financiar 2014-2020;
 - 0,4 mld. lei la cheltuieli de capital.

Din aceeași perspectivă, la sfârșitul **anului 2019** s-a înregistrat suma de 1,0 mld. lei neutilizată pe total minister, astfel:

- buget de stat - 0,3 mld. lei, din care:
 - 0,1 mld. lei la cheltuieli de personal;
 - 0,1 mld. lei la transferuri între unități ale administrației publice;
 - 0,1 mld. lei la proiecte cu finanțare din FEN aferente cadrului financiar 2014-2020;
- venituri proprii - 0,7 mld. lei din care:
 - 0,2 mld. lei la cheltuieli de personal;
 - 0,2 mld. lei la bunuri și servicii;
 - 0,1 mld. lei la cheltuieli de capital;
 - 0,2 mld. lei la proiecte cu finanțare din FEN aferente cadrului financiar 2014-2020.

La sfârșitul anului 2018 s-a înregistrat suma de 0,9 mld. lei neutilizată pe total minister, astfel:

- buget de stat - 0,2 mld. lei, din care:
 - 0,2 mld. lei la cheltuieli de personal;
- venituri proprii - 0,7 mld. lei, din care:
 - 0,2 mld. lei la cheltuieli de personal;
 - 0,1 mld. lei la bunuri și servicii;
 - 0,2 mld. lei la proiecte cu finanțare din FEN aferente cadrului financiar 2014-2020;
 - 0,2 mld. lei la cheltuieli de capital.

Având în vedere cele prezentate, rezultă că în fiecare an al perioadei analizate s-au înregistrat la finele exercițiului bugetar, sume neutilizate care, an de an, au avut un trend crescător și care, pe total perioadă 2018-2021, au însumat 6,0 mld. lei, sumă cu care s-ar fi putut realiza unele obiective de investiții, mai ales în sistemul de învățământ din mediul rural care are nevoie de dotări și infrastructură pentru facilitarea accesului la educație al copiilor din acest mediu.

Aceste sume neutilizate, conform Legii finanțelor publice nr. 500/2002, cu modificările și completările ulterioare, se anulează de drept la încheierea exercițiului bugetar.

1. Din cele 6,0 mld. lei neutilizați de către MEd, în perioada 2018-2021, s-au înregistrat 2,3 mld. lei la bugetul de stat și 3,7 mld. lei la veniturile proprii încasate de sistemul de învățământ preuniversitar și universitar de stat, perioada 2018-2021.

Privite prin prisma celor prezentate mai sus, se poate afirma că indiferent de ce sumă se alocă pentru învățământ nu există capacitate de cheltuire a fondurilor bugetare alocate acestui domeniu, fapt pentru care MEd trebuie să-și reorganizeze atât structurile implicate în finanțarea învățământului, cât și direcționarea alocărilor către sectoarele de învățământ cărora li se repartizează resurse insuficiente.

2. În anul 2021 învățământul universitar a primit de la bugetul de stat prin bugetul MEd de la titlul de cheltuieli "Transferuri între unități ale administrației publice" suma de 5,5 mld. lei, din care în principal pentru finanțarea de bază a învățământului superior suma de 5,3 mld. lei.

Din execuția bugetară a MEd reiese suma executată la finele anului 2021 cu această destinație este de 5,3 mld lei ceea ce înseamnă că nu se înregistrează credite neutilizate.

Potrivit contractelor instituționale și complementare dintre MEd și universități, în baza cărora sunt deschise creditele bugetare instituțiilor de învățământ superior și pentru finanțarea cercetării științifice universitare, sume ce sunt înregistrate ca venituri în bugetul de venituri și cheltuieli ale universităților. În situația în care aceste sume nu sunt consumate cu destinația pentru care au fost alocate de la bugetul de stat, la finele anului bugetar rămân la dispoziția instituțiilor de învățământ universitar.

Precizăm că suma de 5,3 mld. lei primită de instituțiile de învățământ superior nu poate fi identificată în nici unul dintre conturile anuale de execuție ale bugetului MEd întocmite pe surse de finanțare, respectiv: bugetul de stat, fonduri externe nerambursabile, sume alocate pentru activități finanțate integral din venituri proprii și bugetele instituțiilor publice finanțate parțial din venituri proprii, astfel că la sfârșitul anului nu se cunoaște ce fonduri publice rămân sub forma disponibilităților la dispoziția instituțiilor publice din învățământul universitar care se reportează în anul următor pentru destinația pentru care au fost alocate.

An de an această situație se repetă și disponibilitățile instituțiilor de învățământ universitar sporesc fără a se ține cont ca în anii următori execuției bugetare să se aibă în vedere sumele necheltuite atunci când se stabilesc alocările bugetare pentru finanțarea învățământului universitar, iar sumele economisite prin acest mecanism să fie direcționate pentru finanțarea învățământului preuniversitar. Mediul academic, prin conducerea universităților, ar trebui să fie direct interesat și implicat de pregătirea absolvenților învățământului preuniversitar ai cărui absolvenți vor sta la baza selecției pentru admiterea în învățământul superior.

7. MĂSURI DE EFICIENTIZARE A CHELTUIELILOR PUBLICE PENTRU SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR DE STAT

Sumele identificate cu titlu de economii în urma implementării măsurilor de eficientizare, vor rămâne la dispoziția Ministerului Educației și vor fi folosite pentru acele acțiuni/activități cu impact asupra:

- ratei de abandon școlar în învățământul primar și gimnazial;
- numărului absolvenților învățământului gimnazial;
- rezultatelor la evaluările naționale și internaționale standardizate ale elevilor (ex. testele PISA);
- accesului la educație al tuturor categoriile sociale, în special, a acelor provenite din medii defavorizate.

În urma diagnozei asupra sistemului public de învățământ preuniversitar, în cadrul grupului de lucru, s-au propus următoarele măsuri de eficientizare:

Măsura 1. Reorganizarea unităților de învățământ preuniversitar de stat cu personalitate juridică cu un număr mic de elevi care nu sunt unice la nivel de unitate administrativ-teritorială

Justificarea măsurii:

Conform Legii învățământului preuniversitar nr.198/2023, unitățile de învățământ preuniversitar de stat cu personalitate juridică pot fi supuse procesului de reorganizare, în cazuri justificate, în vederea asigurării accesului egal la educație și formare profesională, a eficientizării și asigurării/menținerii standardelor ridicate în furnizarea de servicii educaționale pentru beneficiarii primari ai sistemului de învățământ.

În situația în care unitățile de învățământ preuniversitar de stat funcționează cu un număr de elevi sub efectivul minim prevăzut de legislația în vigoare necesar pentru a fi considerate cu personalitate juridică acestea vor fi supuse procesului de reorganizare prin fuziune prin absorbție sau prin fuziune prin contopire.

Procesul de reorganizare se finalizează cel mai târziu până la începutul noului an școlar, conform metodologiei aprobate prin ordin al ministrului educației.

Această măsură va conduce atât la diminuarea cheltuielilor de personal, cât și a cheltuielilor materiale, precum și la reducerea învățământului simultan.

Măsura 2. Corelarea anuală a coeficientului 1 aferent costului standard per antepreșcolar/preșcolar/elev cu măsurile legislative în vigoare aferente finanțării de bază pentru învățământul preuniversitar

Justificarea măsurii:

Această măsură conduce la o repartizare justă a fondurilor alocate pe subdiviziunile bugetare realizându-se astfel cheltuirea în totalitate a alocațiilor bugetare pentru necesitățile învățământului și îmbunătățirea indicatorilor specifici privind statistica școlară.

Măsura 3. Îmbunătățirea gestionării bazei de date din sistemul de educație din România

Justificarea măsurii:

O activitate cheie pentru îmbunătățirea capacității pentru politici bazate pe dovezi în sistemul educațional este de a îmbunătăți colectarea și gestionarea datelor, de a consolida capacitatea de a utiliza datele în mod eficient și de a implementa sisteme robuste de monitorizare și evaluare. Coordonarea bazelor de date din sistemul de educație, dar și din cel financiar asociat, este esențială pentru a îmbunătăți formularea politicilor, transparența și responsabilitatea în elaborarea politicilor publice în domeniul educației.

Pentru a fi procesate, datele au nevoie de adaptare prin intermediul unor fișe de raport, iar profesorii, administratorii ori personalul responsabil au nevoie de instruire consecventă pentru a oferi acuratețe în raportare și pentru a îmbunătăți utilizarea datelor și instrucțiunilor. Mecanismele eficiente de monitorizare a alocațiilor bugetare și feedback-ul părților interesate vor ghida și prioritiza investițiile în educație, asigurându-se că resursele financiare ajung la elevi.

Această măsură este foarte importantă până la înființarea și funcționarea Unității Executive pentru Suport, Mentenanță și Asistență Tehnică pentru Digitalizare (UESMATD), va asigura integrarea, dezvoltarea și mentenanța platformelor strategice ale Ministerului Educației.

Măsura are în vedere crearea unei baze de date/platforme cât mai cuprinzătoare și corecte și care să asigure gestionarea informațiilor pentru urmărirea și evaluarea procesului școlar, în principal, dar și pentru fundamentarea măsurilor care conduc la organizarea și funcționarea sistemului național de învățământ.

Obiectivul măsurii constă în îmbunătățirea și coordonarea bazelor de date educaționale și financiare ce va ajuta la formularea politicilor, programelor și proiectelor din sistemului național de învățământ, precum și la eficiența și eficacitatea proceselor de monitorizare și evaluare a acestora.

Datele introduse la nivelul unităților de învățământ trebuie să fie complete și corecte, validate de Ministerul Educației și utilizate în procesul de formulare, monitorizare și evaluare a politicilor publice din domeniul educației.

Se vor avea în vedere indicatorii referitori la:

- numărul total de baze de date existent la nivelul MEd
- numărul total de noi baze de date înființate anual;

- numărul total al indicatorilor existenți în evidența MEd la finalul anului de raportare;
- numărul total de indicatori nou introduși în baza de date din evidența MEd;
- număr de persoane instruite

Lărgirea bazei de date prin introducerea de raportări referitoare la:

- sumele alocate/cheltuite pentru diverse acțiuni specifice actului de învățământ:
 - pentru implementarea unor acțiuni din cadrul strategiilor din domeniul educației pe surse de finanțare (buget de stat, fonduri europene, venituri proprii);
 - pentru formarea profesională, pe surse de finanțare (buget de stat, fonduri europene, venituri proprii);
- număr de beneficiari din cadrul unor acțiuni specifice actului de învățământ;
- indicatori de rezultat pentru politicile din domeniul educațional
- un sistem de înregistrare și monitorizare a parcursului educațional și profesional al antepreșcolarii/preșcolarii/elevilor (de exemplu, prin Registrul Matricol Unic/SIIR), corelat cu alte baze de date astfel încât portofoliul educațional integrat să reunească evaluările cu rezultatele anchetelor sociale și cu alte informații relevante;

Măsura 4. Elaborarea normelor metodologice pentru realizarea planului de încadrare și a schemei cu personalul administrativ, în vederea angajării personalului didactic auxiliar și nedidactic

Justificarea măsurii:

Conform Legii învățământului preuniversitar nr.198/2023, consiliul de administrație aprobă planul de încadrare cu personal didactic de predare și didactic auxiliar, precum și schema de personal administrativ, în conformitate cu normele metodologice aprobate prin ordin al ministrului educației.

Această măsură va conduce la încadrarea unitară a personalului didactic auxiliar și nedidactic în unitățile de învățământ preuniversitar de stat de același tip cu un număr comparabil de antepreșcolarii/preșcolarii/elevi și la redistribuirea personalului didactic auxiliar și nedidactic între unitățile de învățământ preuniversitar de sat de la nivelul unei unități administrativ-teritoriale.

Măsura 5: Punerea în aplicare a sistemului centralizat de achiziții publice de produse și servicii, prin Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate (ONAC), în realizarea achizițiilor publice de produse și servicii ale Ministerului Educației și instituțiilor din subordinea/în coordonarea acestuia.

Justificarea măsurii:

Trecerea la un sistem centralizat al achizițiilor publice aduce o serie de avantaje. Pe lângă transparența în cheltuirea banilor publici, în cadrul procedurilor de ofertare pentru achiziții specifice de produse și servicii se înregistrează economii importante, prin creșterea

controlului în materie de prețuri, obținut printr-o putere de negociere mai mare, ca urmare a unui volum ridicat de achiziții, precum și prin posibilitatea de a primi mai multe oferte de la un cerc mai larg de operatori economici.

După încheierea acordurilor-cadru de către ONAC, achizițiile produselor sau serviciilor se realizează în baza contractelor subsecvente încheiate între autoritatea publică beneficiară (minister și/sau instituție din subordine/în coordonare) și operatorul economic.

Acordurile-cadru stabilesc descrierea și nivelul calitativ al produselor și serviciilor, durata/termenele de livrare/prestare, garanțiile acordate, tarifele sau angajamentele financiare/comerciale, coeficienții de ajustare și formulele de ajustare a prețurilor, orice alte elemente/clauze considerate necesare.

Un sistem centralizat de achiziții publice aduce următoarele beneficii:

- Centralizarea cererii și realizarea de economii semnificative: ONAC organizează procedurile de atribuire pentru volume mari, pe baza necesităților agregate ale autorităților contractante, ceea ce crește atractivitatea procedurilor de atribuire și permite realizarea de economii prin raportare la volumele achiziționate;
- Simplificarea procedurilor de achiziție publică și reducerea costurilor asociate: prin organizarea procedurilor de atribuire de către ONAC, în numele autorităților contractante, nu mai e necesar ca fiecare autoritate contractantă să organizeze propriile proceduri de atribuire;
- Îmbunătățirea capacității administrative și expertizei: ONAC concentrează expertiză și personal specializat în domeniul achizițiilor publice, ceea ce contribuie la creșterea încrederii și la o concurență sporită în cadrul procedurilor de atribuire organizate de acesta;
- Îmbunătățirea transparenței: datorită unui control mai ușor prin autoritățile competente (comparativ cu monitorizarea a mii de autorități contractante de dimensiune redusă situate pe teritoriul întregii țări), unitatea de achiziții centralizate are un rol important în combaterea corupției.

Pentru implementarea acestei măsuri este necesar ca Direcția generală achiziții și administrație din cadrul MEd să-și adapteze cadrul legal, să identifice toate produsele și serviciile comune ministerului și instituțiilor din subordine/în coordonare, care se pretează a fi achiziționate centralizat, și să realizeze programul anual al achizițiilor publice pentru produse și servicii achiziționate în sistem centralizat, începând cu cel aferent anului 2024, pentru cel puțin 4 produse și servicii, urmând ca treptat acestora să li se adauge alte produse și servicii comune ministerului și instituțiilor din subordine/în coordonare, astfel încât programul anual al achizițiilor publice pentru produse și servicii achiziționate în sistem centralizat pentru anul 2028 să includă toate aceste produse și servicii.

Obiectivul este ca până în anul 2028 ONAC să organizeze procedurile de atribuire centralizate și să încheie acordurile-cadru centralizate pentru toate produsele și serviciile comune ministerului și instituțiilor din subordine/în coordonare.

Măsura 6: Operaționalizarea Programului "Învățare remedială" (pilot) pentru perioada 2024 - 2028

Justificarea măsurii:

Programul "Învățare remedială" (pilot) va fi destinat sprijinirii elevilor cu dificultăți de învățare sau care înregistrează rămânere în urmă în învățare, inclusiv copiii români veniți din afara granițelor țării, în raport cu prevederile curriculare, elevilor cu decalaje în dobândirea competențelor-cheie prevăzute în lege, celor care se încadrează în risc de abandon școlar și/sau părăsire timpurie a școlii precum și copiilor români veniți din afara granițelor țării. Această măsură are scopul de a reduce rata abandonului școlar pentru învățământul primar și gimnazial și de a crește numărul absolvenților din învățământul gimnazial.

Măsura constă în operaționalizarea Programului "Învățare remedială" (pilot) derulat de unitățile de învățământ selectate de inspectoratele școlare să facă parte din program (între 300 și 400 de unități de învățământ). Finanțarea programului se face printr-un grant acordat din sume alocate de la bugetul de stat, cu încadrare în limitele aprobate Ministerului Educației, în condițiile legii.

Metodologia de aplicare a Programului "Învățare remedială" (pilot) va fi stabilită de Ministerul Educației până la data de 1 decembrie 2023.

Programul "Învățare remedială" (pilot) se aplică elevilor din învățământul primar și gimnazial, aflați în risc de repetenție sau de părăsire timpurie, în special elevilor aparținând grupurilor vulnerabile, cum ar fi elevii romi ori din comunitățile dezavantajate economic.

Pentru participarea la Programului "Învățare remedială" (pilot), elevii trebuie să îndeplinească cel puțin unul dintre următoarele criterii de eligibilitate:

a) elevul are nevoie de ore de studiu suplimentar, necesitate dovedită de rezultatele școlare obținute în semestrul anterior sau la evaluarea inițială de la începutul semestrului în derulare;

b) elevul se află în situație de corigență la sfârșitul semestrului I al anului școlar sau are situația școlară neîncheiată la cel puțin o disciplină;

Programul "Învățare remedială" (pilot) constă în acordarea de **activități de sprijin** (asigurarea de asistență psihopedagogică pentru recuperarea decalajelor în învățare, activități de suport pentru efectuarea temelor, activități remediale, consiliere psihologică) proiectate, organizate și susținute de cadrele didactice din învățământul gimnazial, consilieri, profesori de sprijin, logopezi, pedagogi, antrenori, mediatori școlari, voluntari din școală ori din instituții și organizații partenere abilitate. **Activitățile de sprijin** se vor organiza modular - pe unități de timp stabilite la nivelul unității de învățământ în funcție de numărul de elevi și nevoile identificate. Fiecare modul va include, pe lângă cadrele didactice amintite și un specialist de la centrul județean de resurse și asistență educațională/Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională.

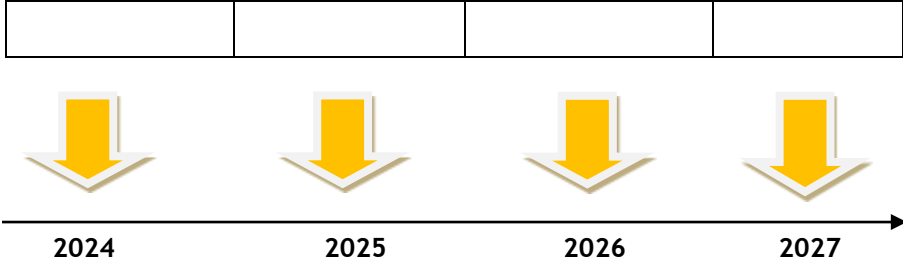
Totodată, se va avea în vedere și:

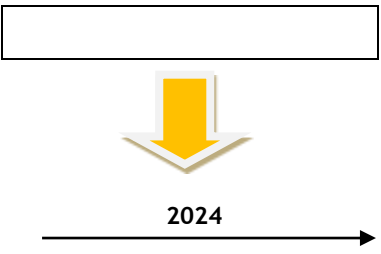
- formarea cadrelor didactice pentru identificarea situațiilor de risc de abandon școlar și crearea instrumentelor necesare pentru gestionarea acestora (educația remedială,

- programe de școală după școală, consiliere școlară și parentală, măsuri de sprijin social etc.);
- dezvoltarea competențelor digitale necesare carierei didactice prin module dedicate în acest sens, al căror conținut este actualizat pentru a ține cont de evoluția tehnologiei.

Începând cu anul școlar 2024-2025, pentru pregătirea remedială sau de stimulare a excelenței didactice se alocă în cadrul normei didactice de predare a cadrelor didactice până la 4 ore/săptămână.

Programul "Învățare remedială" (pilot) se va regăsi în proiectul de buget al MEd pentru anul 2024 și se va implementa începând cu anul școlar 2024-2025 și în următorii 3 ani școlari, respectiv 2025-2026, 2026-2027 și 2027-2028). La finalul anului școlar 2024-2025 (iulie 2025), va raporta Ministerului Finanțelor primii indicatori de rezultat. La fel se va proceda și pentru următorii doi ani școlari 2026-2027 și 2027-2028.

<p>Măsura 1. Reorganizarea unităților de învățământ preuniversitar de stat cu personalitate juridică cu un număr mic de elevi care nu sunt unice la nivel de unitate administrativ-teritorială</p>	<p>Indicatori de monitorizare:</p>
<p>Cadru general: Unitățile de învățământ preuniversitar de stat cu personalitate juridică pot fi supuse procesului de reorganizare, în cazuri justificate, în vederea asigurării accesului egal la educație și formare profesională, a eficientizării și asigurării/menținerii standardelor ridicate în furnizarea de servicii educaționale pentru beneficiarii primari ai sistemului de învățământ.</p> <p>Obiective: Diminuarea cheltuielilor de personal.</p> <p>Provocări: Înlăturarea divergențelor dintre inspectoratele școlare (direcțiile județene de învățământ preuniversitar) și autoritățile administrației publice locale</p>	<p>Indicator - număr de unități de învățământ preuniversitar de stat cu personalitate juridică reorganizate</p>
<p>Beneficii estimate:</p> <p>Furnizarea de servicii educaționale de calitate pentru beneficiarii primari ai sistemului de învățământ.</p>	<p>Echipa:</p> <p>Responsabili implementare: MEd împreună cu instituțiile din subordine și cu autoritățile administrației publice locale. MEd va raporta anual MF stadiul implementării măsurii cu indicatori de rezultat.</p> <p>Responsabili monitorizare: MF, pe baza raportărilor anuale ale MEd, va elabora un Raport de monitorizare a gradului de implementare al măsurii pentru informarea Guvernului și a Consiliului Fiscal.</p>
<p>Aspecte specifice:</p> <p>Elaborarea și aprobarea prin ordin al ministrului educației a normelor metodologice privind reorganizarea unităților de învățământ preuniversitar de stat cu personalitate juridică.</p> <p>Implementarea prevederilor privind reorganizarea unităților de învățământ preuniversitar de stat cu personalitate juridică.</p>	<p>Calendar:</p>

<p>Măsura 2. Corelarea anuală a coeficientului 1 aferent costului standard per antepreșcolar/preșcolar/elev cu măsurile legislative în vigoare aferente finanțării de bază pentru învățământul preuniversitar</p>	<p><i>Indicatori de monitorizare:</i></p>
<p>Cadru general: Finanțarea unităților de învățământ preuniversitar de stat</p> <p>Obiective: Asigurarea și desfășurarea în condiții normale a procesului de învățământ, la nivel preuniversitar, conform standardelor naționale.</p> <p>Provocări: Stabilirea unui cost standard care să asigure un buget suficient pentru funcționarea tuturor unităților de învățământ preuniversitar de stat</p>	<p>Echipa:</p> <p>Responsabili implementare: MEd. MEd va raporta anual MF stadiul implementării măsurii cu indicatori de rezultat. Responsabili monitorizare: MF, pe baza raportărilor anuale ale MEd, va elabora un Raport de monitorizare a gradului de implementare al măsurii pentru informarea Guvernului și a Consiliului Fiscal.</p>
<p>Beneficii estimate:</p> <p>Repartizare justă a fondurilor alocate pe subdiviziunile bugetare realizându-se astfel cheltuirea în totalitate a alocațiilor bugetare pentru necesitățile învățământului și îmbunătățirea indicatorilor specifici privind statistica școlară.</p>	<p>Calendar:</p> <div style="text-align: center;"> </div>
<p>Aspecte specifice:</p> <p>Elaborarea normelor metodologice specifice privind stabilirea costului standard</p>	

<p>Măsura 3. Îmbunătățirea gestionării bazei de date din sistemul de educație din România</p>	<p>Indicatori de monitorizare:</p> <p>Indicatori pentru obiectivul 1 1A - număr de persoane instruite/total persoane grup țintă; 1B - număr de școli care raportează eronat deși personalul a fost instruit/număr de școli care au fost instruite.</p> <p>Indicatori pentru obiectivul 2 2A - număr de indicatori nou introduși în baza de date din evidența MEd; 2B - număr de raportări referitoare la: ➤ sumele alocate/cheltuite pentru diverse acțiuni specifice actului de învățământ: - pentru implementarea unor acțiuni din cadrul strategiilor din domeniul educației pe surse de finanțare (buget de stat, fonduri europene, venituri proprii); - pentru formare profesională a cadrelor didactice, pe surse de finanțare (buget de stat, fonduri europene, venituri proprii); ➤ număr de beneficiari din cadrul unor acțiuni specifice actului de învățământ: ➤ indicatori de rezultat pentru politicile din domeniul educațional ➤ un sistem de înregistrare și monitorizare a parcursului educațional și profesional al antepreșcolarilor/preșcolarilor/elevilor (de exemplu, prin Registrul Matricol Unic / SIIR), corelat cu alte baze de date astfel încât portofoliul educațional integrat să reunească rezultatele la evaluări cu rezultatele anchetelor sociale și cu alte informații relevante.</p>
<p>Cadru general: Activitate cheie pentru îmbunătățirea capacității pentru politici bazate pe dovezi în sistemul educațional este de a îmbunătăți colectarea și gestionarea datelor, de a consolida capacitatea de a utiliza datele în mod eficient și de a implementa sisteme robuste de monitorizare și evaluare. Coordonarea bazelor de date din sistemul de educație, dar și din cel financiar asociat, este esențială pentru a îmbunătăți formularea politicilor, transparența și responsabilitatea în elaborarea politicilor publice în domeniul educației.</p> <p>Scop: Mecanismele eficiente de monitorizare a alocațiilor și cheltuielilor bugetare, precum și feedback-ul părților implicate vor ghida și prioritiza investițiile în educație, asigurându-se că resursele financiare ajung la elevi.</p> <p>Obiective: 1. Pentru a fi procesate, datele au nevoie de adaptate prin intermediul unor fișe de raport, iar profesorii, administratorii ori personalul responsabil au nevoie de instruire consecventă pentru a oferi acuratețe în raportare și pentru a îmbunătăți utilizarea datelor și instrucțiunilor. 2. Îmbunătățirea (lărgirea) și coordonarea bazelor de date educaționale și financiare ce va ajuta la formularea politicilor, programelor și proiectelor din sistemului național de învățământ, precum și la eficiența și eficacitatea proceselor de monitorizare și evaluare a acestora.</p> <p>Provocări: Datele introduse la nivelul unităților de învățământ trebuie să fie complete și corecte, validate de Ministerul Educației și utilizate în procesul de formulare, monitorizare și evaluare a politicilor publice din domeniul educației.</p>	<p>Echipa:</p> <p>Responsabili implementare: MEd împreună cu instituțiile din subordine și cu autoritățile administrației publice locale. MEd va raporta anual MF stadiul implementării măsurii cu indicatori de rezultat. Responsabili monitorizare: MF, pe baza raportărilor anuale ale MEd, va elabora un Raport de monitorizare a gradului de implementare al măsurii pentru informarea Guvernului și a Consiliului Fiscal.</p>
<p>Beneficii estimate:</p> <p>Fundamentarea corectă a deciziilor la nivelul Ministerului Educației și întărirea rolului MEd de coordonator al sistemului național de învățământ</p>	

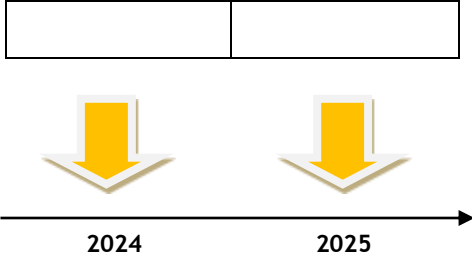
Aspecte specifice:

- Stabilirea entităţii responsabile din cadrul Ministerului Educaţiei cu implementarea măsurii şi a atribuţiilor pentru fiecare persoană implicată - T1 2024
- Stabilirea grupului ţintă (nr. de şcoli care raportează eronat, număr total de persoane ce urmează a fi instruite) - T3 2024
- Stabilirea planului de instruire (calendar, nr. persoane beneficiare a instruirii) - T1 2024
- Elaborarea normelor metodologice privind utilizarea sistemelor informatice gestionate la nivelul ministerului - T1 2024
- Efectuarea training - 2024-2026
- Stabilirea indicatorilor şi a raportărilor ce urmează a fi introduse în baza de date a MED.

Calendar:

Ob.1A > 30%	Ob.1A > 50%	Ob.1A > 80%	Ob.1B < 0,03%	Ob.1B < 0,01%
Ob.1B < 1 %	Ob.1B < 0,8%	Ob.1B < 0,05%	Ob.2 <+20 indicatori/raportări	Ob.2 <+20 indicatori/raportări
Ob.2 <+20 indicatori/raportări	Ob.2 <+20 indicatori/raportări	Ob.2 <+20 indicatori/raportări	Ob.2 <+20 indicatori/raportări	Ob.2 <+20 indicatori/raportări

<p>Măsura 4. Elaborarea normelor metodologice pentru realizarea planului de încadrare și a schemei cu personalul administrativ, în vederea angajării personalului didactic auxiliar și nedidactic</p>	<p><i>Indicatori de monitorizare:</i></p> <p>Indicatori de implementare Indicatori de realizare</p>
<p><i>Cadru general:</i></p> <p>Obiective: Asigurarea și desfășurarea în condiții optime a procesului de învățământ în toate unitățile de învățământ</p> <p>Provocări: Redistribuirea personalului didactic auxiliar și nedidactic între unitățile de învățământ preuniversitar de sat de la nivelul unei unități administrativ-teritorial</p>	<p><i>Echipa:</i></p> <p>Responsabili implementare: MEd împreună cu instituțiile din subordine și cu autoritățile administrației publice locale. MEd va raporta anual MF stadiul implementării măsurii cu indicatori de rezultat.</p> <p>Responsabili monitorizare: MF, pe baza raportărilor anuale ale MEd, va elabora un Raport de monitorizare a gradului de implementare al măsurii pentru informarea Guvernului și a Consiliului Fiscal.</p>
<p><i>Beneficii estimate:</i></p> <p>Încadrarea unitară a personalului didactic auxiliar și nedidactic în unitățile de învățământ preuniversitar de stat de același tip cu un număr comparabil de antepreșcolari/preșcolari/elevi.</p>	<p><i>Calendar:</i></p>
<p><i>Aspecte specifice:</i></p> <p>Elaborarea normelor metodologice pentru elaborarea planului de încadrare, precum și a schemei cu personal administrativ</p>	

<p>Măsura 5. Punerea în aplicare a sistemului centralizat de achiziții publice de produse și servicii, prin Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate (ONAC), în realizarea achizițiilor publice de produse și servicii ale Ministerului Educației și instituțiilor din subordinea/în coordonarea acestuia.</p>	<p>Indicatori de monitorizare:</p> <ul style="list-style-type: none"> *numărul de produse și servicii comune MEd și instituțiilor din subordinea/în coordonarea acestuia, identificate de Direcția generală achiziții și administrație din cadrul MEd *numărul de produse și servicii achiziționate în sistem centralizat incluse anual în programul anual al achizițiilor publice pentru produse și servicii achiziționate în sistem centralizat *numărul de proceduri de atribuire organizate de ONAC într-un an, pentru produsele și serviciile MEd, incluse în programul anual al achizițiilor publice pentru produse și servicii achiziționate în sistem centralizat *numărul de acorduri-cadru încheiate anual de ONAC pentru produsele și serviciile MEd achiziționate în sistem centralizat *numărul de contracte subsecvente încheiate într-un an de autoritățile contractante beneficiare în baza acordurilor-cadru încheiate de ONAC pentru produsele și serviciile MEd achiziționate în sistem centralizat. <p>Indicatori de rezultat:</p> <ul style="list-style-type: none"> *programul anual al achizițiilor publice pentru produse și servicii achiziționate în sistem centralizat aferent anului 2024 include cel puțin 4 produse/servicii *până în anul 2028, ONAC să organizeze procedurile de atribuire centralizate și să încheie acordurile-cadru centralizate pentru toate produsele și serviciile comune ministerului și instituțiilor din subordinea/în coordonare.
<p>Cadru general: ONAC organizează procedurile de atribuire și încheie acordurile-cadru pentru achiziția centralizată a produselor și serviciilor. După încheierea acordurilor-cadru de către ONAC, achizițiile produselor sau serviciilor se realizează în baza contractelor subsecvente încheiate între autoritatea publică beneficiară (minister și/sau instituție din subordine/în coordonare) și operatorul economic.</p> <p>Obiective: Diminuarea cheltuielilor cu achizițiile publice de bunuri și servicii, fără ca acest fapt să implice diminuarea cantității acestora.</p> <p>Provocări: Identificarea produselor și serviciilor comune MEd și instituțiilor din subordinea/în coordonarea acestuia. Organizarea procedurilor de atribuire și încheierea acordurilor-cadru de către ONAC, pentru toate produsele și serviciile comune MEd și instituțiilor din subordinea/în coordonarea acestuia.</p>	<p>Echipa:</p> <p>Responsabili implementare: MEd, instituțiile din subordinea/în coordonarea acestuia, Direcția generală achiziții și administrație din cadrul MEd, ONAC, MF. MEd va raporta anual MF stadiul implementării măsurii și valorile indicatorilor de monitorizare.</p> <p>Responsabili monitorizare: MF, pe baza raportărilor anuale ale MEd, va elabora un Raport de monitorizare a gradului de implementare al măsurii pentru informarea Guvernului și a Consiliului Fiscal.</p>
<p>Beneficii estimate:</p> <p>Simplificarea semnificativă a procedurilor de achiziții publice de produse și servicii la nivelul autorităților publice beneficiare (minister și/sau instituție din subordine/în coordonare).</p> <p>Reducerea substanțială a prețurilor de achiziție, fără diminuarea calitativă sau cantitativă a produselor și serviciilor achiziționate în sistem centralizat.</p> <p>Obținerea de economii importante la cheltuielile cu bunuri și servicii.</p>	

Aspecte specifice:

Elaborarea și aprobarea prin ordin al ministrului educației a normelor metodologice privind organizarea achizițiilor de produse și servicii în sistem centralizat.

Implementarea la nivelul unei proceduri operaționale elaborată și implementată în cadrul MEd.

Calendar:

*implementarea procedurii operaționale la nivelul MEd și instituțiilor din subordinea/în coordonarea acestuia	*completarea programului anual al achizițiilor publice pentru produse și servicii achiziționate în sistem centralizat cu noi produse/servicii	*ONAC organizează procedurile de atribuire și încheie acordurile-cadru în sistem centralizat pentru toate produsele și serviciile comune MEd și instituțiilor în subordinea/coordonarea acestuia
*identificarea produselor și serviciilor comune MEd și instituțiilor în subordine/coordonare	*organizarea de către ONAC a procedurilor de atribuire	
*elaborarea programului anual al achizițiilor publice pentru produse și servicii achiziționate în sistem centralizat (min.4 produse/servicii)	*încheierea de către ONAC a acordurilor-cadru	
	*încheierea de contracte subsecvente de către autoritățile publice beneficiare	

2024

2025

2028

<p>Măsura 6: Operaționalizarea Programului "Învățare remedială" (pilot) pentru perioada 2024 - 2028</p>	
<p>Cadru general: Un elev care repetă un an școlar devine un elev cu factor ridicat de abandon. Prin aplicarea Programului "Învățare remedială" (pilot) se dorește ca rata repetenției la nivelul gimnaziului să fie redusă cu 90%, astfel încât chiar și elevii cu dificultăți în învățare ori proveniți din medii defavorizate să finalizeze clasa a VIII-a. În România, în anul școlar 2020/2021 rata repetenției a fost 2,6%, (mai exact 40.175 elevi repetenți), iar de cele mai multe ori elevii care trec prin această experiență, după cel mult un an, abandonează școala. Astfel rata abandonului școlar în anul școlar 2020/2021 era de 1,2%.</p> <p>Scop: 1.Reducerea ratei de abandon școlar pentru învățământul primar și gimnazial; 2.Creșterea numărului absolvenților din învățământul gimnazial.</p> <p>Obiective: - operaționalizarea Programului "Învățare remedială" (pilot) și introducerea în bugetul MEd pentru anul 2024 cu aplicare pentru anul școlar 2024-2025; -formarea cadrelor didactice pentru identificarea situațiilor de risc de abandon școlar și crearea instrumentelor necesare pentru gestionarea acestora (educația remedială, programe de școală după școală, consiliere școlară și parentală, măsuri de sprijin social etc.); - dezvoltarea competențelor digitale necesare carierei didactice prin module dedicate în acest sens, al căror conținut este actualizat pentru a ține cont de evoluția tehnologiei.</p> <p>Provocări: Identificarea școlilor unde se va aplica Programului "Învățare remedială" (pilot). Aplicarea Programului "Învățare remedială" (pilot) într-o manieră coerentă și sistematică.</p>	<p>Indicatorii de rezultat/monitorizare a implementării măsurii:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ număr de unități școlare și de elevi înscriși în Programului "Învățare remedială" (pilot); ✓ număr de elevi nou intrați în Programului "Învățare remedială" (pilot) într-un an școlar; ✓ număr de elevi ieșiți din Programului "Învățare remedială" (pilot) într-un an școlar; ✓ rata abandonului școlar în unitățile școlare înscrise în Programului "Învățare remedială" (pilot); ✓ rata părăsirii timpurie a unitățile școlare înscrise în Programului "Învățare remedială" (pilot); ✓ rata de părăsire timpurie a școlii aferentă unităților școlare înscrise în Programului "Învățare remedială" (pilot);
<p>Beneficii estimate: În perioada 2019-2021, cheltuiala medie per elev pentru un an de studiu a fost de 7.246 lei. În situația repetenției, această sumă se dublează pentru fiecare elev repetent pentru ca de cele mai multe ori, prin abandon, suma</p>	<p>Echipa: Responsabili implementare: MEd împreună cu instituțiile din subordine și cu autoritățile locale. MEd va raporta anual MF stadiul implementării măsurii cu indicatori de rezultat.</p>

investită să se piardă. Cheltuială totală cu elevii repetenți și cu cei care au părăsit sistemul în perioada 2018-2020 a fost de 2165 mii lei. Aplicând programul remedial, elevii nu vor mai repeta anul școlar, vor urma anul școlar următor și pe parcurs vor acumula cunoștințele la materiile unde au înregistrat derapaje. Astfel, din punct de vedere psiho-educational acești elevi vor avea un câștig imens întrucât vor putea rămâne în mediul cunoscut, cu colegi de aceeași vârstă, nu vor întâmpina probleme de acomodare care de cele mai multe ori se finalizează cu marginalizare și abandon școlar.

Responsabili monitorizare: MF, pe baza raportărilor anuale ale MEd, va elabora un Raport de monitorizare a gradului de implementare al măsurii pentru informarea Guvernului și a Consiliului Fiscal.

Aspecte specifice:

Metodologia de aplicare a *Programului "Învățare remedială" (pilot)* va fi stabilită de Ministerul Educației până la data de 1 decembrie 2023.

Calendar:

Operaționalizarea Programului "Învățare remedială" (pilot) anul școlar (24/25)	Raportare indicatori după anul 1 de implementare	Raportare indicatori după anul 2 de implementare	Raportare indicatori după anul 3 de implementare	Raportare indicatori per program (după anul 4 de implementare)
--	--	--	--	--

